ATEITIS

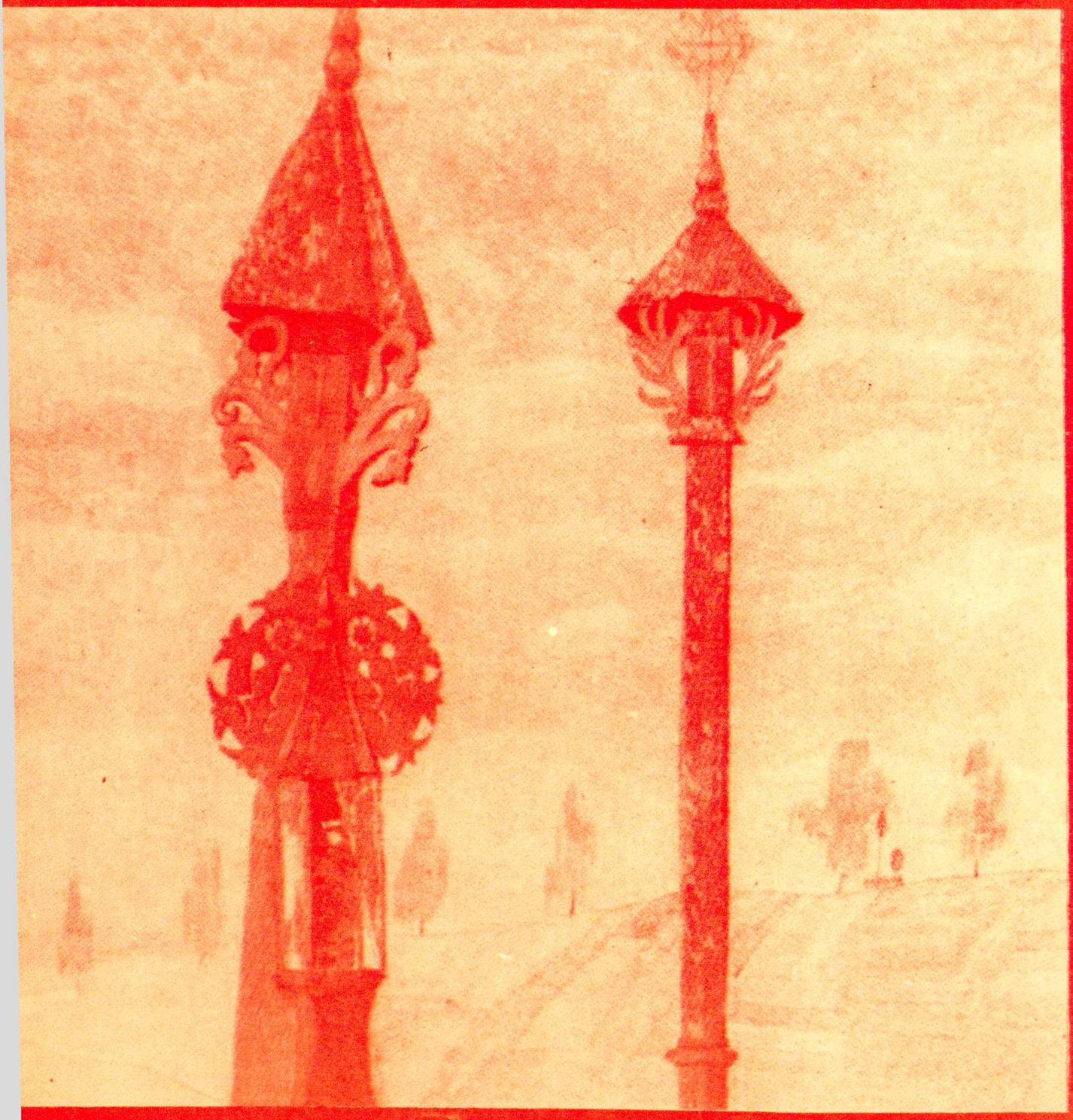

1982 6

ATEITIS 1982 6

Ateitininkų Federacijos leidžiamas katalikiškos-lietuviškos orientacijos mėnesinis žurnalas.

Kryžių kalnas (ištrauka) — LKB Kronika, 1974, Nr. 12 177
Išrautų kryžių atminimui (eil.) — S. Ramunė 178
Jaunimas stato kryžius (ištrauka) — LKB Kronika, Nr. 50 179
Mūsų liaudies kryžiai — St. Yla 180
Tautos dvasinį veidą ryškinant: Pokalbis su rašyt. Vyt. Alantu 188
Mano vizijos audringas skrydis (eil.) — Vyt. Alantas 192
Pasisakymai — Vyt. Alantas 194
ATVIRAI: Jaunime matau save pačią: Pokalbis su M. Sandanavičiūte-Newsom — R. Bureikaitė 196
Keturakio išdaiga (iš „Paparčio žiedo") — J. Jankus 198
Maironis, 1862—1932 201
KNYGOS: Išeivijos *Ateitis Aiduose* — M. K. 202
STUDENTAI: Ateitininkiškas jaunimas ir lietuvybė — V. Laniauskas 204
Pasiklausykite Evangelijos pagal Jonę (eil.) — G. Remeikytė 206
ATŽALOS: Po mūsų susirinkimo — D. Barzdukas 207
Kas yra tikras herojus? — Los Angeles moksleivės 208
VEIKLA 209
LAIŠKAI 220

Šį numerį redagavo Kęstutis Trimakas; išdėstė Jonas Kuprys. Iliustracijos: M. K. Čiurlionio Žemaičių kryžižiai (viršelyje), „Saulės sonatos" detalė (192), „Pasakos" detalė (193), Karalių pasaka (195), D. Stončiūtės-Kuolienės (198, 200),D. Jurgutienė (188). Nuotraukos: dabartinis Kryžių kalnas (177), Kryžius dabartinėje Lietuvoje (178), J. Anysas (206), R. Musonytė (204), V. Maželis (191), V. Bacevičius (210), K. Trimakas (211, 212, 216), J. Kuprys (213, 214, 215, 217), V. Noreika (217), A. Polikaitis (218).

Vyriausias redaktorius: kun. dr. Kęstutis Trimakas, 850 DesPlaines Ave, Apt. 409, Forest Park, IL 60130, USA. Telef.: 312-366-2446.
Redaktoriai: adv. Saulius Kuprys, Edis Razma (studentų nr.), Rima Sidrienė ir Aldona Zailskaitė.
Redakcijos nariai: dr. Roma Kuprienė, Jonas Kuprys, Vida Kuprytė ir dr. Linas Sidrys.
Rankraščių kalbą taiso J. Masilionis. Viršelio antraštė Jono Kuprio

Administratorius: Juozas Polikaitis, 7235 S. Sacramento Ave., Chicago, IL 60629, USA. Telef.: 312-434-2243.
Spaudos darbus atlieka Draugo spaustuvė Chicagoje. Leidžia Ateitininkų Federacija.
Prenumerata metams JAV ir Kanadoje — 9.00 dol.; garbės prenumerata — 15.00 dol., susipažinimui — 7.00 dol.; kituose kraštuose — 7.00 dol., išskyrus Pietų Ameriką (5.00 dol.).

ATEITIS (USPS 035-440) — a magazine published monthly, except July and August, by the Lithuanian Roman Catholic Federation Ateitis, Inc. Business address: 7235 S. Sacramento Ave., Chicago, IL 60629 USA. Yearly subscription in the US and Canada $9.00. Single copy $1.00. Second class postage paid at Chicago, Illinois. © 1982 by the Lithuanian Roman Catholic Federation Ateitis. All rights reserved.

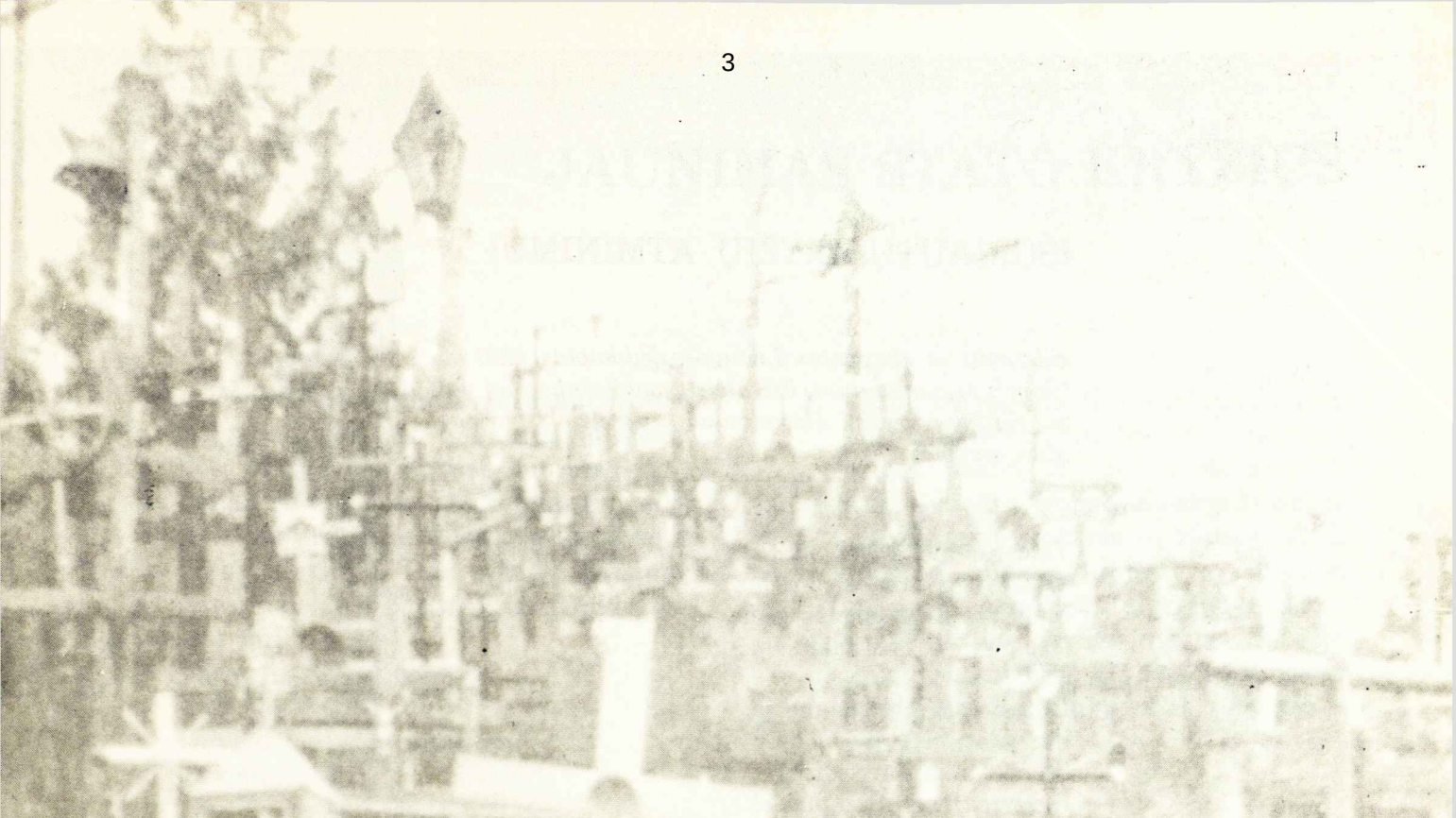

Jei nori pažinti tikrąsias Lietuvos nuotaikas, trauk iš Šiaulių Joniškio link. Už dvylikos kilometrų, dešinėje kelio pusėje rodyklė — Daumantai 1 km. Paėjęs kilometrą, vėl dešinėje kelio pusėje pamatysi kalnelį nustatytą kryžiais. Tai Jurgaičių piliakalnis — Kryžių kalnas... Šiauriniame kalno kampe riogso didelis akmuo, ant kurio iškaltos datos: 1861-1864. Sukilimo ir susidorojimo datos rūsčiai prabyla į lietuvio sąmonę.

Vietos žmonėse gyvas pasakojimas, kad Jurgaičių piliakalnio papėdėje stovėjusi koplytėlė, kurion buvo atėję pasimelsti sukilėliai. Kazokai užrėmę koplytėlės duris ir per tris dienas piliakalnio žemėmis užpylę gyvus sukilėlius. Laikui bėgant supuvusios gegnės, įlūžęs stogas, ir todėl kalnelis per vidurį įdubęs...

Pradžioje gerbdami sukilėlių atminimą, vėliau ko nors Dievą prašydami arba atsidėkodami, žmonės vis nešė, vežė ir statė kryžius. Jų buvo tūkstančiai. L. Diržinskaitei-Pliuščenko sukomendavus, kryžiai buvo sunaikinti. Tačiau iš po nakties jie, tarsi grybai po lietaus, vėl pasirodydavo. Statė sargus, budėjo saugumas, gyventojai buvo tardomi, gąsdinami, terorizuojami, o kryžiai sukilėlių kalnelyje vis augo. Tarsi gyva sukilėlių dvasia šaukė — nepasiduokite!

Galbūt, ateistų neapykanta vėl juos sunaikins, bet viena aišku: jie vėl atsiras. Šiandien ne Muravjovo laikai — sukilėliai neužpilami žemėmis, bet žudomi psichiatrinėse (M. Tamonis), pūsta saugumo kalėjimuose (P. Pluira, V. Jaugelis, J. Gražys, J. Stašaitis, P. Petronis, N. Sadūnaitė ir kt.), niekinami ir šmeižiami. Jei vieni bus sunaikinti, kaip lietuviški kryžiai Jurgaičių piliakalnyje, juos pakeis kiti, o sukilimas prieš melą, prievartą ir žmogaus teisių niekinimą tęsis.

Lietuvių Katalikų Bažnyčios Kronika, Nr. 12, 1974.

LIETUVOS NACIONALINĖ M... BIBLIOTEKA

IŠGRIAUTŲ KRYŽIŲ ATMINIMUI

Eilėraštis iš okupuotos Lietuvos, dedikuotas 1980 m. tikinčiųjų pastatytam, bet ateistų valdininkų tuoj pat nugriautam kryžiui Turgalaukio kryžkelėje 8 km nuo Marijampolės.

Tamsi naktis apgaubus žemę...
Vėlus ruduo. Laukuos nyku...
Slapčia vilties daigelis gema —
Nebijo vargo nei aukų.

Išaugo paslaptingas medis,
Pražydęs meile ir kančia.
Kieno ranka Tave įdiegė?
Didvyris tas širdim plačia!

Tuojau pasklido meilės kvapas,
Džiugi ramybė, gaivesys.
Vilties banga užliejo širdis —
Naktis aušros neužgesys!

Kada gėles šalna pakanda
Užgriūva širdgėla karti.
O kaip skaudu išgirsti gandą —
Beširdžių Kryžiai išgriauti.

Tamsi naktis vėl gaubia žemę.
Vėlus ruduo. Laukuos nyku...
Per grūdo mirtį daigas gema.
Nebijos vargo nei aukų.

S. Ramunė

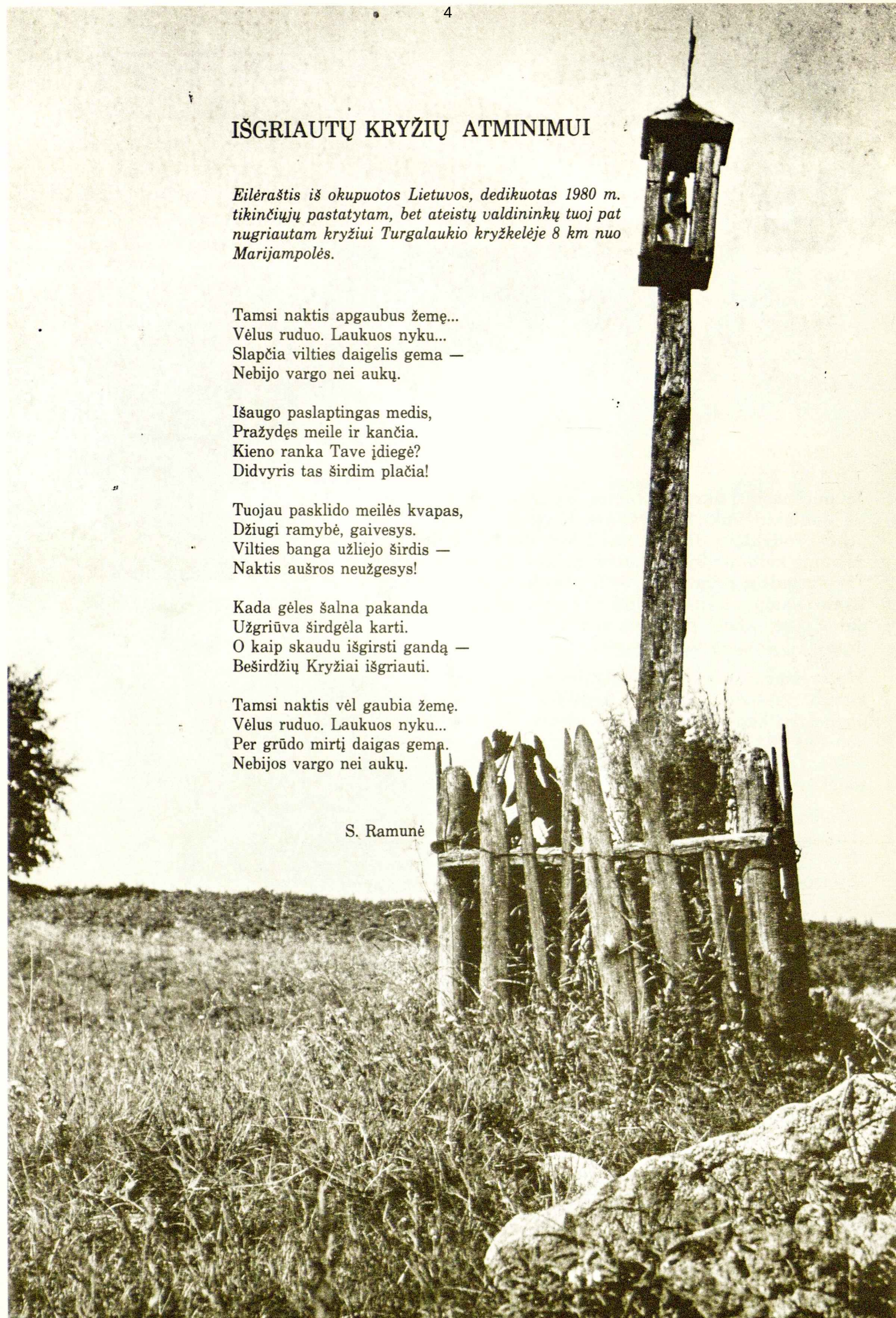

JAUNIMAS STATO KRYŽIUS

Valdiškiems bedieviams suaktyvinus religijos niekinimo ir naikinimo metodus, tikintis Lietuvos jaunimas dar uoliau reiškia savo ištikimybę ir meilę Kristaus Kryžiui. Lietuvos jaunimas gerai žino, kur Tautos jėga, išlikimo garantija ir su poetu Brazdžioniu drąsiai taria:

Gyva tik pašvaistėj
kitų dienų rytojaus
Gyvent išmokai, pavergta
Tėvyne,
Nes Tu radai visų
didžių herojų
Tartum stebuklą —
Viešpaties šaltinį.

*

1981 m. rugsėjo mėn. iš 25 į 26 d. naktį jaunimas pastatė gražų kryžių prie kelio Vištytis-Kybartai. 26 d. rytą apie 10 val. apylinkės pirmininkas Šarskas ir Romas Žukauskas kryžių nugriovė, bet 27 d. vakare tas pats kryžius vėl iškilo senoje vietoje, tačiau išbuvo vos 2 val. — piktos rankos vėl jį išrovė. Išverstą kryžių žmonės papuošė gėlėmis, bet tai nepatiko bedieviams ir spalio 18 d. jis buvo supjaustytas gabalais ir išvežtas.

*

1981 m. rugsėjo 27 d. atsirado kryžius prie kelio Vilkaviškis-Žalioji. Rajono kulto įgaliotinio Urbono iniciatyva spalio 6 d. kryžius buvo nupjautas ir išvežtas. Išniekinto kryžiaus vietoje ilgai nevyto gėlės, kurias atnešdavo vietiniai gyventojai.

*

1981 m. rugsėjo 22 d. Prienų šile, prie kelio Alytus-Prienai žmonės pastebėjo naujai pastatytą apie 3 m aukščio medinį kryžių. Neilgai Kristus žvelgė ir laimino nuo kryžiaus — rugsėjo 23 d. popietę pravažiuojantys plentu atkreipė dėmesį į uniformuotus milicininkus, „besidarbuojančius“ prie kryžiaus. Sudaužytas kryžius, sulaužytas krucifiksas kurį laiką gulėjo pakelėje, o vėliau dingo.

*

1981 m. birželio 3 d. Rainių miškelyje, Telšių raj., buvo pastatytas meniškas kryžius su užrašu „Tautos kankiniams“. Po savaitės čekistams vadovaujant, jis buvo nupjautas ir, supjaustęs į gabalus, išmėtytas miškelyje.

*

Nuo ankstyvo pavasario iki vėlyvo rudens visoje Lietuvoje, keliami jaunų rankų ir mylinčių širdžių, augo kryžiai, iššaukdami beviltišką valdiškų bedievių pyktį, ir su kiekvienu jų nugriovimu liudijo antikultūrinį, antinacionalinį bedievybės charakterį. Tačiau bedieviškas vandalizmas bejėgis išplėšti Kryžių iš jaunimo širdžių.

Lietuvių Katalikų Bažnyčios
Kronika, Nr. 50.

MŪSŲ LIAUDIES KRYŽIAI

Simbolika * Istorija * Dailė

STASYS YLA

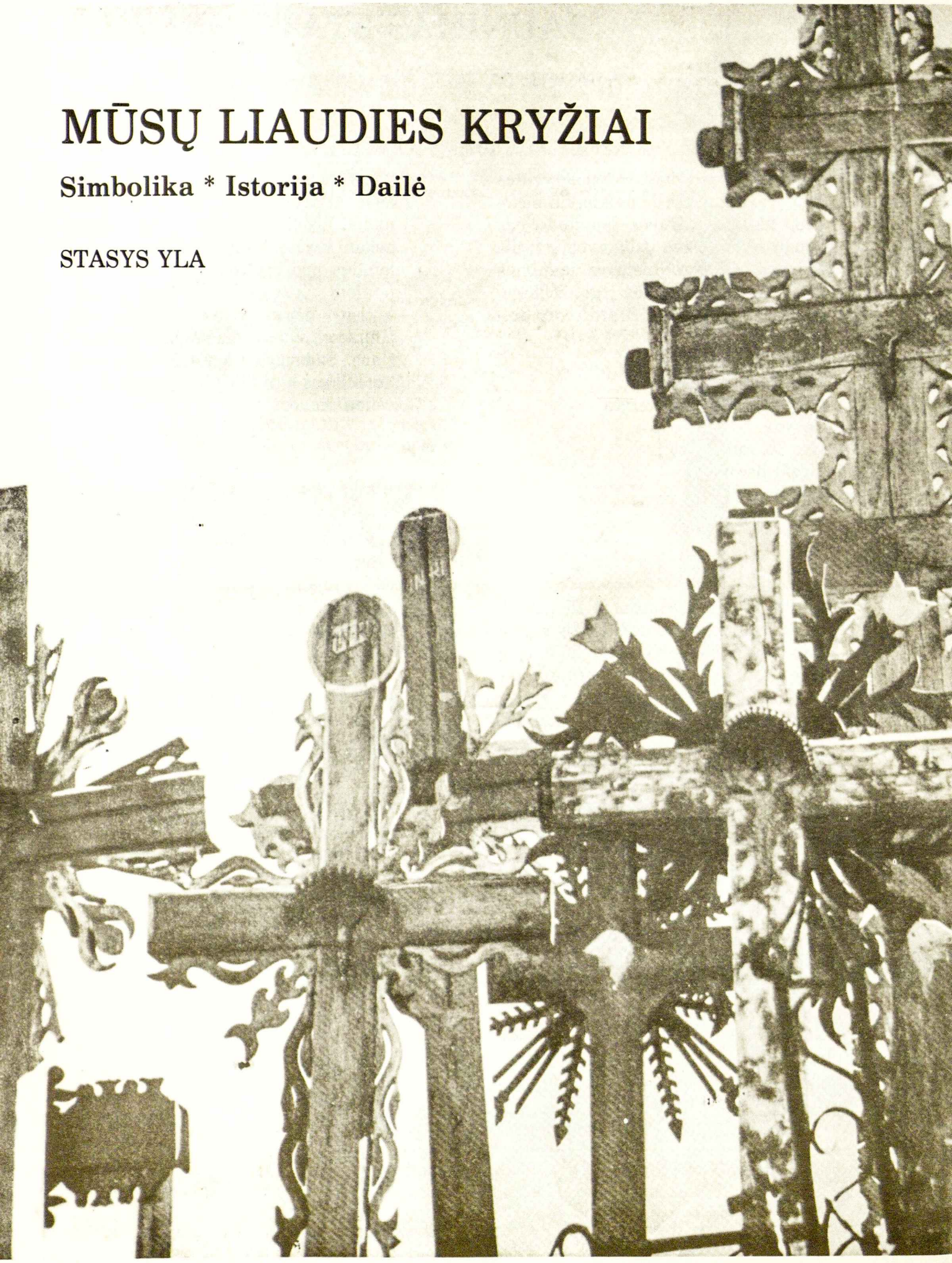

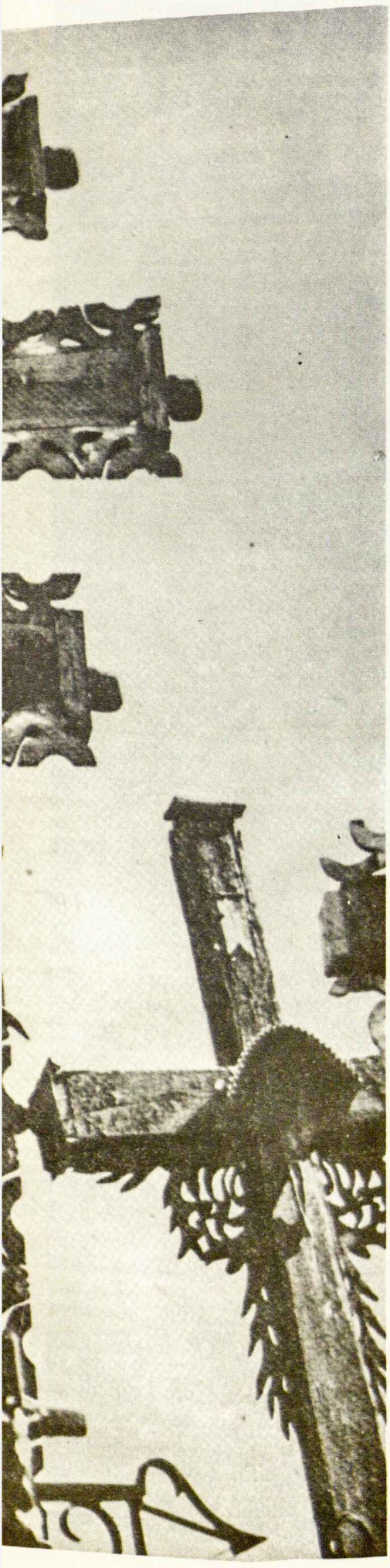

Kryžių tematikoje įdomūs šie požiūriai — simbolinis, istorinis ir meniškasis. Visi trys, manding, duoda pilnesnį atsakymą, kodėl mūsų tautoj kryžiai įsibrėžė tokiu išskirtiniu ryškumu, tokia neįprasta pagarba ir išsipuošė tokia originalia daile kaip niekur kitur pasaulyje.

I. SIMBOLIKA

Kas gali būti realiau, tariant K. Bradūno žodžiais, kaip mediniai kryžiai prie tako, ten, kur tu ir kur aš gimiau, ten, kur smiltys į viską atsako" (*Sonatos ir Fūgos,* 42). Ar tik smiltys? Už tos realybės slypi gilesnė prasmė, o ji yra ta, kad kryžius ženklina *suvestinę* dviejų krypčių — plokštinės ir statmeninės, dviejų žmogiškųjų polėkių — fizinių ir dvasinių, dviejų kūrybinių dimensijų — techniškosios ir kultūrinės. Kryžius ta prasme yra *rodyklė* derinti buitinius reikalus su vertybiniais, gelminiais.

Tos rodyklės reiškėjas, vienas būdingesnių mūsų tautoj, buvo Jurgis Baltrušaitis (plg. jo *Poezija,* spaudai parengė J. Aistis, So. Boston 1948). „Ne žemės turtai tavo troškis, tad amžių gaire remkis, loškis". Ir ragina: „Gerbti lygiai dangų ir žemę, (nes) dainiaus žygiai iš amžių semia". Ir guodžia bei guodžiasi: „Žinau, žinau, kaip skaudžios kryžiaus vynys, kad į Golgotą lydi graudis didis, bet jį nutildys varpas vakarinis ir amžių žvaigždės jo opas užgydys". Ir vėl: „Daug buvo verkta, daug buvo nešta, bet gerbti kryžių džiaugsmas nemažta". Arba: „Žydi sodai, dirvos veša tam, kas linksmas kryžių neša".

Ir kreipiasi J. Baltrušaitis į savo žemę — motiną: „Motina žeme, kryžiais nustatyta, įžiebė amžiai amžiams tavo rytą". Ir priduria: „Nevysta tavo rūtos ir jurginai ir tvarūs tavo kryžiai ąžuoliniai".

Galėtume žvalgytis į kaimynus ir kitus mūsų prakeliautus kraštus, krikščioniškus kaip ir Lietuva, ar rastume tokių ryškių ženklų, liudijančių kryžiaus krypčių derinį? Ar tai ne lietuvio dvasios — to derinio bruožas, dargi su ryškesniu akcentu statmeninei krypčiai. Nesu matęs, kiek keliavau, tokių į aukštį iškylančių ir tokių tvirto kamieno kryžių, kaip pas mus, ir tokių į gotikos bokštelius panašių keliaaukščių kryžiastulpių... Su J. Baltrušaičiu galima sakyti, kad „kryžius mūsų sodą valdo" ir valdė tyliai ištisus šimtmečius. Tik pastaruoju laiku praviro nebe tyli, o drąsi, herojiška atoveika prieš prievartiškai brukamą plokštinę-medžiaginę, mechaniškai techninę gyvenimo kryptį. Tai vėl liudija šaknį, kurią kryžius turi mūsų tautoje prasminiu požiūriu.

Su J. Baltrušaičiu galėtume stebėtis: „Kryžiai, gluosniai, kryžiai vėl ir vėl, kas jų tiek pristatė ir kodėl?" Tai jau kitas klausimas — istorinis. Mūsų krikščionybė savo pradžioj kryžiais puošė tik bažnyčių bokštus, altorius ir kapines. Jų nematė laukai, pakelės, sodybos. Kas įbangavo kryžių statybą atviroj gamtoj, nepašvęstose vietovėse? Kokios istorinės priežastys pakeitė paskutiniųjų Europos pagonių žemės veidą į išskirtinai krikščionišką-kryžinį?

II. ISTORIJA

Prieš gerą šimtmetį rusai, tuomet valdę Lietuvą, bandė sunaikinti kryžius, bet susidūrė su atkakliu liaudies pasipriešinimu. Kova užtruko apie 25 metus, ir liaudis laimėjo, dar labiau įsisiūbuodama kryžius statyti ir puošti. Ar kas iš mūsų žinojo kitą ankstesnę ir ilgiau trukusią kovą, prasidėjusią XVI a. pabaigoj. Tada iš Prūsų, vėliau iš Lenkijos buvo siūbtelėjusi į Lietuvą nauja banga, vadinama *reformacija*. Pagavo jinai mūsų diduomenę — provaikius tų, kurie statė pirmąsias bažnyčias. Tai buvo kilmingųjų posūkis, kuriuo nesidomėjo liaudis. Pirmuosius ir antruosius skyrė daug kas: teisinė-luominė padėtis, turtinis stovis, kalbinis-kultūrinis lygis. Liaudis priešinosi baudžiavinei priespaudai ypač Žemaičiuose, bet tai neišaugo į platesnio masto kovą. Ryškiausia kova išsivystė kaip tik dėl kryžių. Kodėl?

Iš reformacijos srovių-srovelių, kurių Lietuvoj tolydžio atsirado daugiau kaip 20, iškilo ypač trys skirtingai motyvuotos pažiūros, priešiškos kryžiams. Viena jų buvo *arijonų,* kurie neigė Kristaus dievybę — išpažino tik vienatinį Senojo Testamento Dievą; dėl to atmetė kryžių ir kitus ženklinius krikščionybės kulto dalykus. Kiti, kaip Kalvino konfesijos išpažinėjai, nepripažino jokių lipdinių bei drožinių, nes tai jiems rodėsi stabmeldybė. Tretiesiems kryžius turėjo būti be Nukryžiuotojo, nes, kartą prisikėlęs, daugiau jis nebekybo ant medžio.

Dėl šių motyvų pradėta kova prieš kryžius kapinėse ir prie bažnyčių. Vienur jie buvo kertami, žalojami, kitur šaudomi. Liaudis juos taisė, statė, naujus, skundėsi savo kunigams, o šie vyskupams. Kovotojai prieš kryžius buvo kilmingieji arba jų statytiniai dvaruose. Dalis kunigų, ypač klebonai, buvo kilmingi, o vyskupai iš didikų, tolydžio grįžusių iš reformacijos, dėl to stojo į šią kovą sau lygiais žymiai ryžtingiau.

Vaizdui gal pravers vienas kitas pavyzdys. Kelmės klebonas 1664 metais praneša Žemaičių vyskupui Aleksandrui Sapiegai iš garsios didikų giminės, kad ponios Gruževskienės dvaro tarnautojas Brzostowskis atėmęs iš katalikų vaiko kryželį, trenkęs žemėn ir sutrypęs (St. Yla, *Šiluva Žemaičių istorijoje,* I, 1970, 199). Vilniaus vyskupas Benediktas Vainius, taip pat iš didikų, 1647 m. kėlė bylą prieš etmoną kunigaikštį Jonušą Radvilą ir tuo reikalu rašė seimo atstovams:

„Kunigaikštis lauko etmonas tų metų kovo 17 dieną, nuvykęs į savo Svedasų dvarą, rado laukuose, ant ribos, du kryžius: vieną gal 100 metų senumo ar daugiau, o antrą statytą prieš 4 metus. Šių kryžių nejudino iš vietos net dabartinio etmono miręs tėvas, Vilniaus vaivada. O jis įsakė (...) tuos kryžius sukapoti ir įžeidžiamai sutrypti“ (t.p., 201-202).

Varšuvos seimas 1670 m. sprendė Žemaičių vyskupo Kazimiero Paco iškeltą bylą prieš Šiluvos disidentus dėl kryžiaus peršovimo vietos katalikų koplyčioje. Pacų giminė tada valdė Lietuvą ir turėjo didelės įtakos. Seimo sprendimas buvo drastiškas, ir jį rėmė lenkai, nes ir jie turėjo panašių bėdų su disidentais (plg. t.p., 203 ir t.).

Dėl keliamų bylų ir liaudies atsparos kova prieš kryžius tolydžio silpnėjo ir galutinai išsibaigė XVIII a. pradžioj. Žemaičiai buvo atkaklesni kovotojai, tad jų žemėje kryžiai greičiau iškopė iš kapinaičių į sodybas, pakeles, paupius, nelaimių vietoves, laukų kalnelius. Jų kryžiai, koplytstulpiai ir koplytėlės labiau įvairėjo, sudarė naujus tipus su naujom puošmenom.

Nauja grėsmė kryžiams, kaip jau minėta, iškilo XIX a. pabaigoj. Tai buvo rusų-ortodoksų priespaudos vaisius, išryškėjęs ypač po 1864 m. sukilimo. Rusai jau buvo išbraukę Lietuvos vardą: vadino ją *Rusijos šiaurės vakarų sritimi;* panaikino savitą Lietuvos statutą ir administracinę sistemą; uždarė Lietuvos universitetą, aukštesniąsias ir pradines mokyklas, įvedė savąsias; suvaržė bažnytinį gyvenimą ir paėmė į savo kontrolę kunigų paruošimą bei jų skyrimą. Tačiau buvo likę kryžiai, kaip rodyklė, kad šis kraštas vis dėlto nėra Rusija. Reikėjo juos pašalinti kaip akivaizdų kontrastą. Pirmas pretekstas buvo šis, kad kryžiai statomi ant sukilėlių kapų, dėl to juos pirmiausia šalino ir naikino. Toliau naikino juos pakelėse ir kitose viešesnėse vietovėse. Liaudis nesidavė — atstatinėjo kryžius slapta, naktimis. Bandyta cerkvinti katalikų bažnyčias, ir liaudis masėmis ėjo jų ginti, kaip rodo Kražių, Kęstaičių, Žemaitkiemio pavyzdžiai. Po 25 metų rusai buvo priversti sustabdyti kovą prieš kryžius. Po pergalės vėl prasiveržė naujų koplytėlių ir kryžių statyba bei kūryba su nauju išradingumu bei menišku skoniu.

Trečias kovų tarpsnis jau mums gerai žinomas. Tai sovietų kova, pradėta antruoju jų atėjimu po vokiečių okupacijos. Tos kovos simboliu pasidarė ypač kryžių kalnas Meškuičiuose. Tai unikali ne tik Lietuvoj, bet turbūt ir visame pasaulyje lauko kryžių šventovė. Sovietai ją buvo sunaikinę buldozeriais dviem atvejais, o žmonės atstatinėjo dar gausiau. Štai vienas pavyzdys, aprašytas *LKB Kronikos* (Nr. 8).

1973 m. gegužės 19 naktį, 24 valandą, Šiaulių miesto pakraščiu pasirodė neįprasta eisena. Žmonių būrelis, kurį sudarė vaikinai ir merginos, rimti ir susikaupę, nešė kryžių ... Gegužės 20 dieną, 2 val. 30 minučių kryžių kalnas pasipuošė nauju, gražiu kryžium. (Tą pačią dieną) 6 valandą 45 minutės pasigirsta mašinos burzgimas... Piktos (sovietų) rankos išrovė kryžių ir nusivežė... Tačiau vidudienį jau stovėjo kitas kryžius... Kryžiai tarsi iš žemės augo“.

Reakcijos pasiekė išeiviją... K. Bradūnas parašė eilėraštį „Šventojo kryžiaus nukirtimas“. Jis klausė, įspėdamas: „Kodėl nukirtote kryžių — šventąjį ąžuolo medį? Ranka nudžius, suakmenės širdis... Guli, guli plikas kalnelis Vidury Lietuvos. Bet aplinkui pajuda akmenys, dienovydy saulė sustoja, susipina kilpomis upės, miškai pavirsta žarijom, o ašaros ledu. Tai istorija atkasa paslėptą kirvį ir paduoda Teisėjui: Kam jūs nukirtote kryžių — šventąjį ąžuolo medį?“ (*Alkana kelionė,* 101).

Šie trys kovų tarpsniai už kryžių — tai istorinis atsakymas į Jurgio Baltrušaičio (ir mūsų) klausimą: „Kas jų tiek pristatė ir kodėl?“

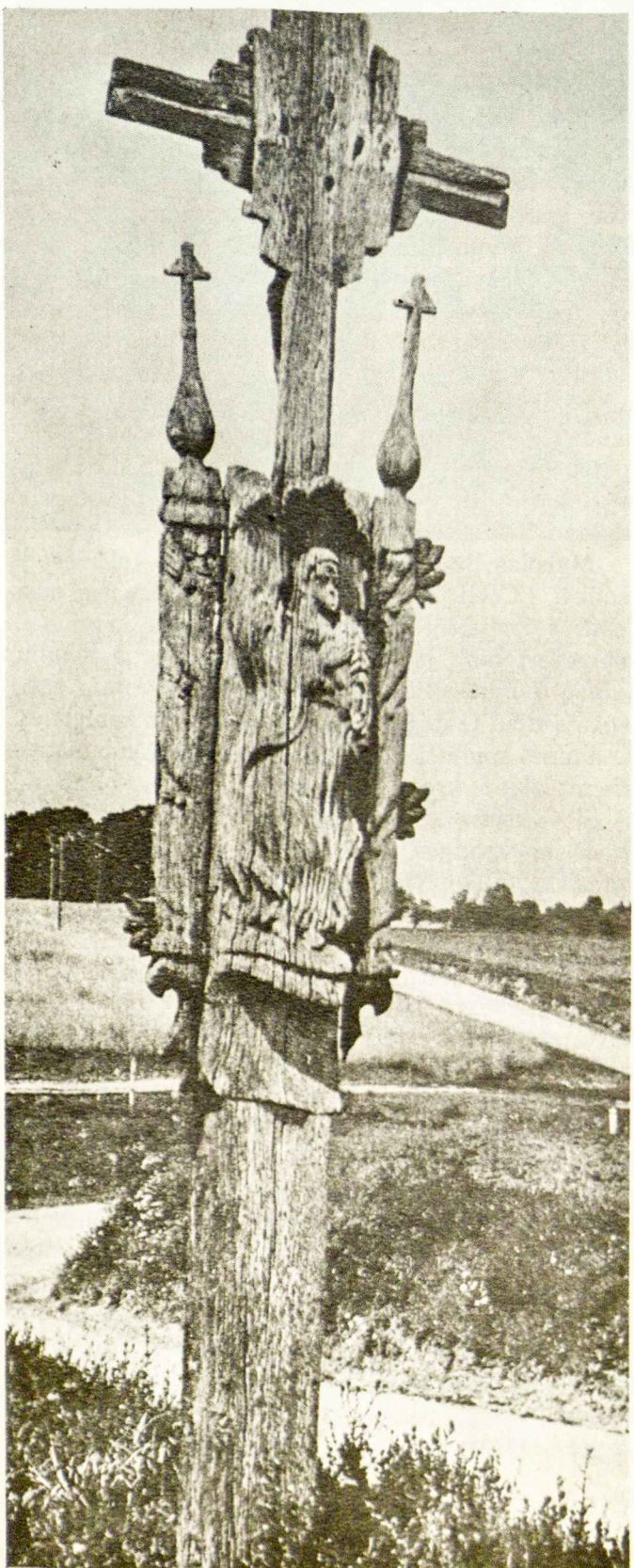

III. DAILĖ

Meniškuoju požiūriu mūsų kryžiai skiriasi nuo kitų tautų — tiroliečių, prancūzų, italų, vokiečių kryžių. Ten nerasi masyvių ir tokių aukštų, juoba taip įvairių ir taip išpuoštų. Tai nėra iškilumo ir jėgos ženklas, kaip pas mus. Mūsų kryžiai puošiasi aureolėmis, spinduliais, žvakelėm ir širdelėm. Jie spindi, triumfuoja. Toks bendras vaizdas, kuris, šalia meniškumo, kelia ir prasminį klausimą, į kurį atliepia Leonardas Andriekus: „Golgotoj saulė temsta, (o) pas mus ji nuostabiai liepsnoja kryžiuose tarp ašarų ir kraujo. Lyg būtų Dievo sopulys pas mus lengvesnis — liepsnoja kryžiai saulėmis“ (*Saulė kryžiuose,* 5).

Toks bendras vaizdas, o kur skirtumai, stebint juos — tuos kryžius Žemaičiuose, Aukštaičiuose ir Vilniaus srityje? Tyrinėtojai randa skirtumų net atskirose apskrityse ir parapijose; skirtumų dydžiuose, formose, ornamentikoje. Bandyta jie klasifikuoti. Vandalinas Šukevičius, vilnietis (+ 1919), tyrinėjęs kryžius Lydos apskrityje ir iš dalies Trakų, rado šiuos penketa tipų: 1. didesnio aukštumo šešiakampės koplytėlės, pridengtos trikampiniu arba skliautuotu stogeliu; 2. keturkampiai rėmai su išpjautais apvedimais; 3. tokie pat rėmai su žvaigždžių, širdžių ir nimbų apvedimais; 4. stogelis, paremtas keturiom kolonėlėm; 5. neaukštas kryžius arba altorėlis, sudėtas po piramidiniu stogeliu ir paremtu keturiom kolonėlėm.

Mykolas Brenšteinas (+ 1938), gimęs Telšiuose iš senokai (XVIII a.) įsikūrusios švedų šeimos, susidomėjęs Žemaičių praeitimi, tyrinėjo jų kryžius ir koplytėles; rado jų 90, pridėjo po keletą iš Šiaulių, Zarasų ir Panevėžio apskričių ir paskirstė taip pat į penketą tipų: 1. stogastulpiai; 2. skryninės koplytėlės; 3. naminės koplytėlės; 4. mažos koplytėlės, kabinamos prie medžių; 5. kryžmiški kryžiai.

Šios kryžių grupuotės dr. Jonui Basanavičiui atrodė netikslingos, ir jis siūlė savo klasifikaciją: koplytstulpių, koplytkryžių, koplytėlių (kabinamų medžiuose), paprastų kryžių ir kryžių su prastastogiais.

Tas grupuotes persijojo Paulius Galaunė, ilgametis kultūros muziejaus direktorius Kaune, autorius veikalo „Lietuvių liaudies menas“ (1930, 1956) ir suprastinęs suvedė į tris grupes: stogastulpių, koplytstulpių ir kryžmiškųjų kryžių. Tuos tris pagrindinius tipus jis dar dalina į mažesnius skirtingus potipius. Sujungęs stogastulpius su koplytstulpiais jis randa jų 48 skirtingus pavyzdžius, o kryžių — 45. Atskirai pateikia geležinių, liaudies kalvių darytų kryžių, vartojamų virš medinių stogastulpių bei koplytstulpių, ir jų randa 36 skirtingus pavyzdžius. Sudėjus tuos pavyzdžius, gautume 129 meniško įpavidalinimo skirtybes.

Toks turtingas liaudies kūrybos lobis sudomino ne vieną mūsų dailininką. Minėtini ypač du. Tai K. M. Čiurlionis, dzūkas, vedęs žemaitę plungiškę, piešęs Žemaičių kapinių ir pakelės kryžius, išspalvinęs ir pastilizavęs. Antras — Adomas Galdikas, žemaitis, daug

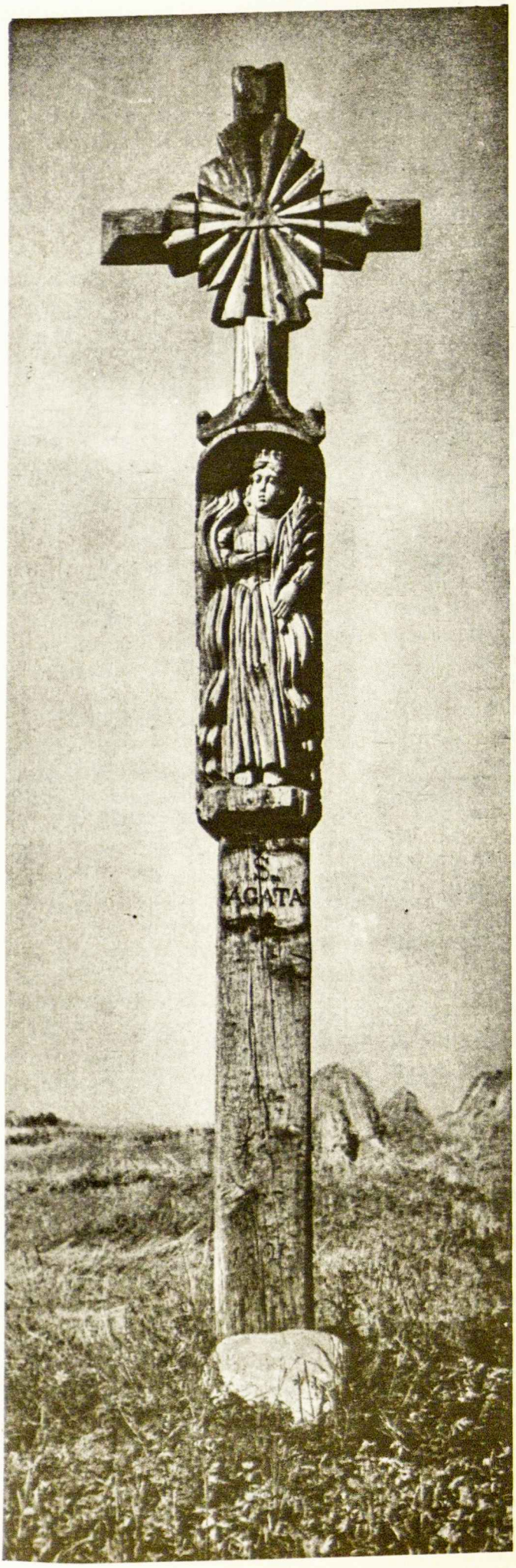

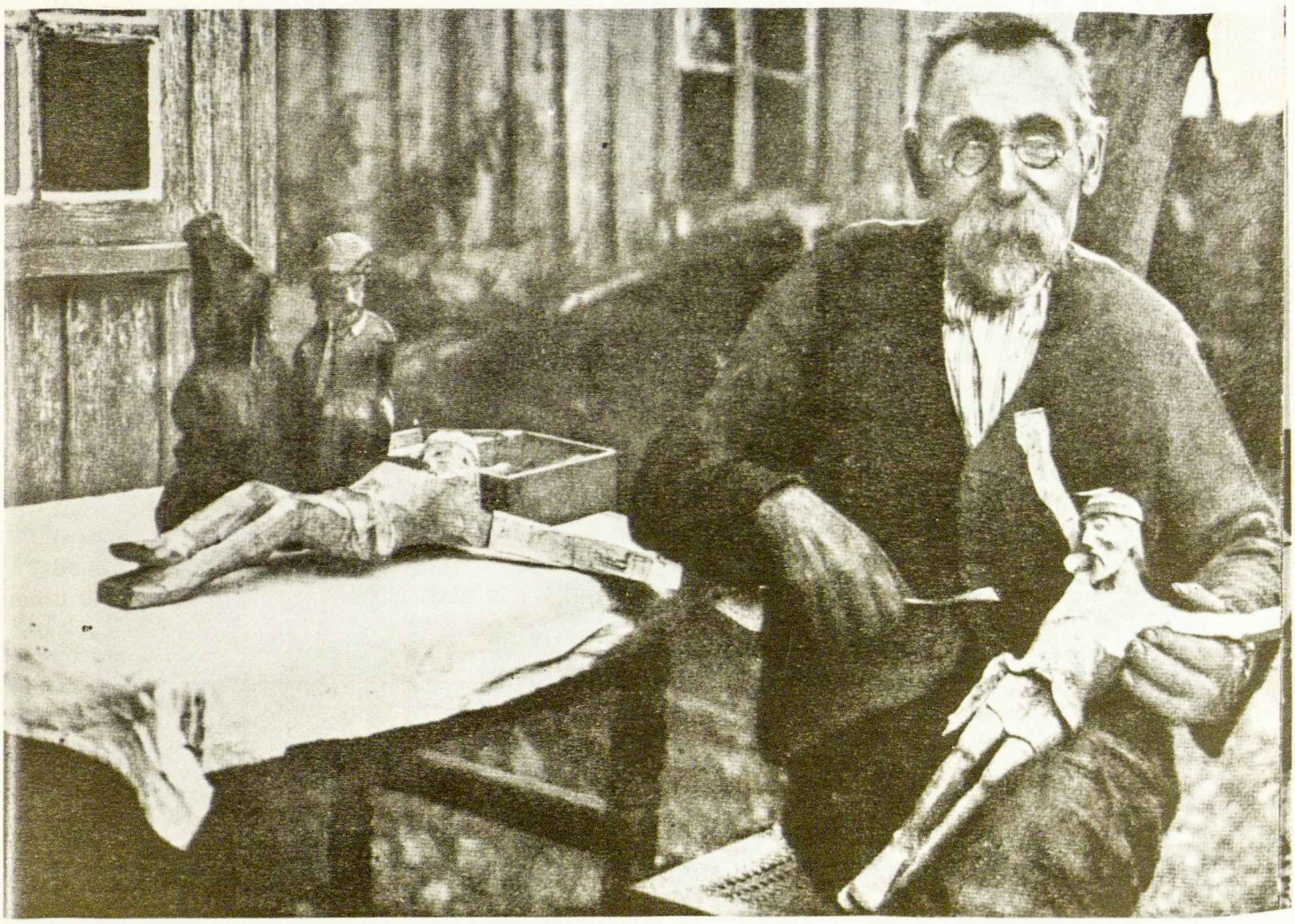

kur savo peizažuose vaizdavęs kryžius ir kapinaites su kryžiais bei koplytstulpiais. Šiuos etnografinio pobūdžio darbus Galdikas vertino labiau už savo abstraktus ir juos stengėsi išsaugoti ateičiai. Kiti du dailininkai — Antanas Jaroševičius (+ 1956) ir Adomas Varnas paruošė ir išleido liaudies kryžių albumus, pirmasis prieš I pasaulinį karą (1912), antrasis — jau po karo. Vertos dėmesio ir dvi studijos, kurių vieną — „Lietuvių kryžiai ir koplytėlės“ (1957) paruošė dr. Jonas Grinius, o antrą „Žemaičių kryžiai ir koplytėlės“ (1965) prof. Ignas Končius. Pastarasis daug metų keliavo po savo gimtąją Žemaitiją, registravo ir fotografavo radinius ir surinktą medžiagą skelbė dalimis universitetiniame „Soter“ žurnale, kol išeivijoje visa tai paskelbė atskiru veikalu.

Gyvendami savam krašte, nejautėm reikalo liaudies kryžius drožinėti į miniatiūrines formas. Tas interesas iškilo po II pasaulinio karo, kai masė lietuvių atsidūrė tremtyje. Šio darbo ėmėsi menininkai ir mėgėjai. Vieni laikėsi etnografinių pavyzdžių, sekė jų tipus, kiti nešėsi į individualią kūrybą, nutolusią nuo liaudies kryžių. Tokie buvo minėto prof. Igno Končiaus drožiniai ir dail. Eugenijaus Kulviečio daromi Kolumbijoje.

Į šių mini-kryžių darybą pasuko ir žinomas didžiųjų kryžių meistras Antanas Paskočimas, čikagiškis, iš profesijos mokytojas. Jo didžiaisiais kryžiais puošiasi Chicaga, Dainava ir neviena kita vieta. Prieš keletą metų jis mojosi atkurti šimtinę liaudies kryžių mini-formoje. Šį darbą įpusėjęs, sudomino amerikiečius ir vienoj-kitoj vietoj juos eksponavo. 1981 m. kovo 27 d. jis išstatė Čiurlionio galerijoje, Chicagoje, visą kryžių šimtinę. Tai pirmas toks užmojis išeivijoje, pareikalavęs daug laiko ir žemaitiško užsispyrimo.

* * *

Baigiant šią apžvalgą verti dėmesio du klausimai. Vienas: kodėl liaudies kryžiai, skirti laukams, sodyboms ir kapinėms, skyrėsi nuo tų, kuriuos ta pati liaudis vartojo namuose kaip šeimos kryžius? Pastarieji buvo kabinami prie sienos ties valgomuoju stalu — didoki, su ryškiu rankų darbo Nukryžiuotoju, tačiau be puošmenų, be stilizacijos — paprasti, kaip ir bažnyčių prieangiuose, prie švęsto vandens indo. Vietoj šių kai kur namuose buvo vartojami mažesni kryželiai ant lango arba kampe prie stalo — ant lentynėlės).

Kokia tradicinė riba ir kokie motyvai išskyrė šių dviejų paskirčių kryžius? Būdinga, kad liaudies lauko kryžiai neperžengė dvaro parkų, sodybų, artimos dvaro aplinkos. Kodėl jie neperžengė ir kaimo būtovės-namų slenksčio? Atsakymo neturim, gal kas kitas jį ras. Būtų tik tokia pastaba, kad mūsų daromi ir mėgiami lauko kryžių miniatiūriniai gaminiai, kuriais puošiame šeimos namus, neatstoja šeimos kryžiaus.

Antras klausimas: kodėl liaudies kryžių puoš-

menos — krucifiksai ir statulėlės pasidarė brangenybė šviesuomenei, įvairiems meno kolekcionieriams? Juos imta rinkti iš griūvančių kryžių, netgi apgrobdinėti nuošaliau stovinčius koplytstulpius ir koplytėles. Tai daroma ypač šiuo metu Lietuvoje. Šių vertybių kūrėjai, kaip žinom, buvo veikdinami gilesnių motyvų, pirmon eilėn religinių. Tuo tarpu rinkėjams jie tėra liaudies menas. Ar tai nesikryžiuoja su tuo deriniu, ta pilnatve, kurią kryžius išreiškia pačia savo esme? Bet gal neikim taip toli. Tikėjimas siejasi su gėriu ir grožiu. Vienas kitą jie papildo. Kas gėrisi religinės išraiškos meniškumu, gal turi ir tikėjimo krislelį.

* * *

Grįžkim prie simbolikos ir Baltrušaičio. Viename eilėraštyje *Ave, Crux* (Sveikas, kryžiau), jis sako:

Dievo pasaulis dar nesukurtas,

Dievo šventovė dar nebaigta.

Nebaigta ir mūsų tautos kova dėl kryžiaus, užtrukusi nūnai netoli 40 metų. Nebaigta ir liaudies kryžių daryba bei kūryba, lygiai tų kryžių atskleidimas ir parodymas pasauliui. Niekad nebus baigtas ir tas derinys arba mūsų pastanga kopti aukščiau į sodo kryžių, kaip skatina apinį J. Baltrušaitis:

Jei aukščiau tu nori lipti,
imk nelūžtamą ramentą
Ir pakeitęs diego kryptį,
kopk sode į kryžių šventą...
Kas juo remias, nesukrūšta —
stiprios jam nukaltos vinys,
Ir nuo amžių jis nedūžta
ne todėl kad geležinis...
Kryžius žemės sodą valdo —
atsiremk į petį stangų,
Ilgink savo žalią maldą —
ir pakilsi tu į dangų...

Su kryžium surišta ir mūsų tremtinių bei kalinių ir mūsų išeivių dalia, kaip tai bando išsakyti Faustas Kirša: „Daug kalba žmonės — amžių visata, išganymas ir Dievas valdo mus, bet kenčia kryžiumi tautų tauta, ir aš kaip žydas praradau namus“ (*Šventieji akmenys,* 80). Ir namus praradęs, jis nemeta vilties: „Mūsų lazdos pražydo keliaudamos, ir krūtinėj pražydo viltis, tik Dievu ir savim pasikliaudami, brendam purvą, kančias ir naktis“ (*Tolumos,* 128). Šioj kelionėj jis randa paguodos: „Dieve, tu per kančią kruvinais skruostais skaldai mano skausmą, ašaras nušluostai“ (t.p., 30).

Ir mes, išblokšti, statom savus kryžius, ir pristatėm visur, kur tik praėjom. Dabar jie kalba mums ir pasauliui jo platybėse, kaip rašo K. Bradūnas:

Įkalti į Sibiro gruodą,
Įbridę į stepių smėlį.
Užkopę į Alpių pašlaites
Ir Škotijos kalvas,
Prie Amerikos Didžiųjų ežerų,
Pacifiko pakrantėje,
Žemės gale — Australijoj
Ir Čiurlionio „Žemaičių kapinaitėse“
Stovi lietuviški kryžiai
Ir pasaulio platybėse
Lengvai susišaukia.

O mes klausom
Ir girdime kryžių slaptažodžius
Ne ausim, ne širdim,
Tik visom kūno, kraujo ir dvasios ląstelėm,
Kurias vadinam nuo amžių
Mūsų tauta.

(*Alkana kelionė,* 104)

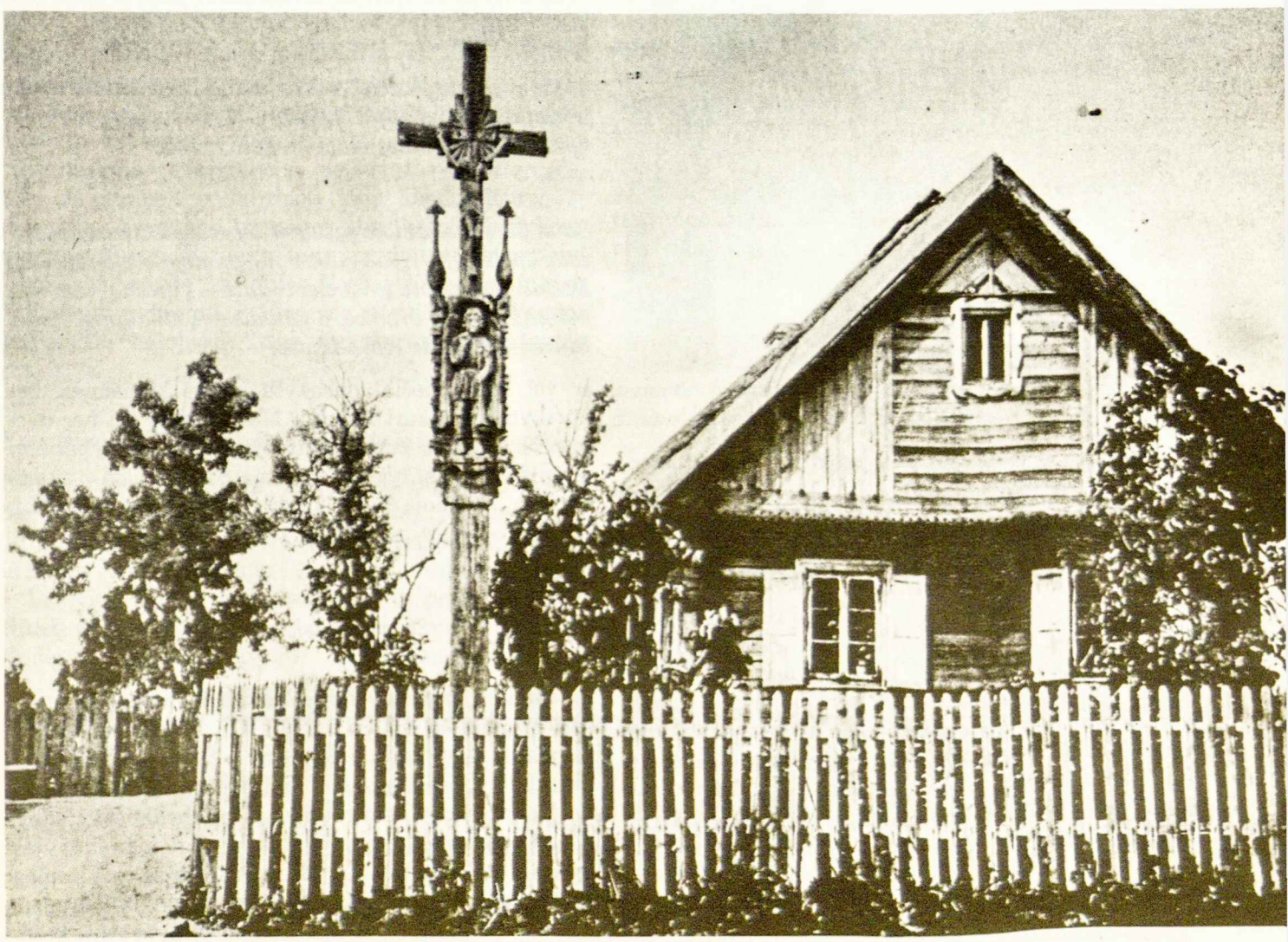

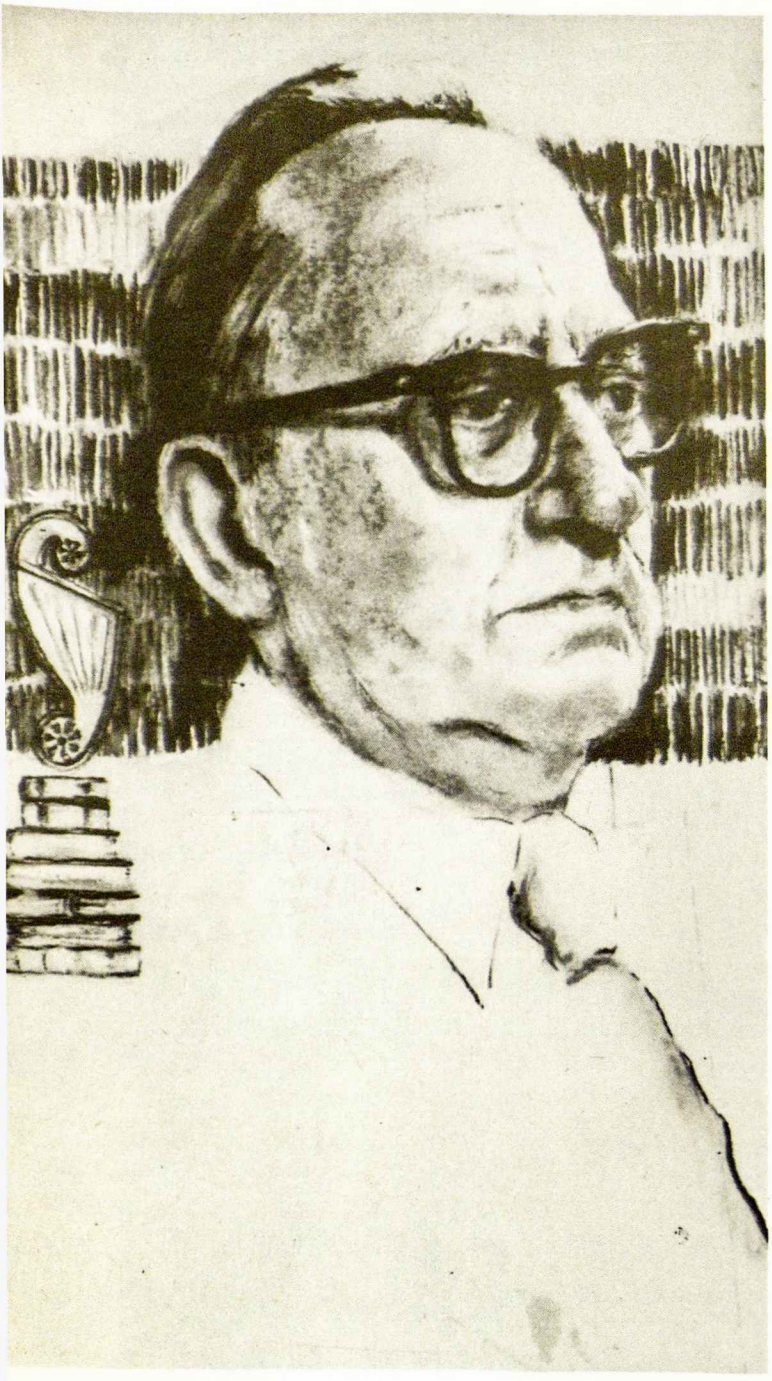

TAUTOS DVASINĮ VEIDĄ RYŠKINANT

Pokalbis su rašytoju Vytautu Alantu

Rašytojas, dramaturgas, žurnalistas Vytautas Alantas š.m. birželio 18 d. švenčia 80 metų gyvenimo sukaktį. Kaip daugelis Lietuvos rašytojų, savo pirmuosius kūrybinius žingsnius jis pradėjo „Ateities“ žurnale. Jo pirmi eilėraščiai ir trumpi vaizdeliai 1923-1924 m. buvo spausdinami kone kiekviename „Ateities“ numeryje Vitolio (Vyt.) Svajonio slapyvarde. Buvęs ateitininku Šaulių gimnazijoje ir jos kuopos pirmininku 1922 m., vėliau pasuko grynai tautinės pasaulėžiūros kryptimi. Jo 80 m. gyvenimo sukakties proga užmezgame su juo pokalbį ir spausdiname jo ankstyvesnės bei vėlyvesnės kūrybos pavyzdžius.

Rašote jau nuo jaunystės, nuo gimnazijos laikų. Kaip apsisprendėte rašyti? Ar palinkote iš vidaus? Ar kas paveikė išorėje?

Jokie įvykiai „išorėje“ rašyti manęs nepaakino: mano apsisprendimas tapti rašytoju slypi kažkur motinos Gamtos pašaukimų slaptoje gamykloje...

Savo kūrybos raidoje rašėte ir teberašote įvairiais žanrais. „Ateityje“ 1923—1924 m. pradėjote eilėraščiais. Paskui pakrypote į novelę, vėliau — į dramą, romaną, vėl grįžote prie dramos, o galiausiai į eiliavimą. Kodėl žanrus keitėte ir tebekeičiate?

Ir vėl, amerikiečiai pasakytų, geras klausimas, bet atsakymo ir šįkart neturiu. Niekad apie tai negalvojau. Nė vienam žanrui neturėjau ir neturiu ypatingo polinkio: visus lygiai mėgstu. Svarbiausia mane domina ir vilioja pats kūrybinis procesas, sakyčiau, kūrybinis aktas, nepaisant žanro.

Ką laikote savo, kaip rašytojo, pašaukimu ir kaip siekiate jį įgyvendinti?

Pašaukimą, tarčiau, misiją laikau tarnybą savo tautai. Žinoma, mes visi stengiamės vienaip ar kitaip tarnauti savo tautai, bet, mano nuomone, rašytojo tarnyba yra ypatinga tuo, kad pašaukimas paskyrė jį ko glaudžiausiai bendrauti su ja psichologiškai, sakyčiau, dvasiškai, atskleidžiant ir gal dorojant jos dvasinį veidą. Kitais žodžiais, rašytojas yra tautos sielos ieškotojas ir jos dvasinio veido ryškintojas. Nesakau, kad jis pats sąmoningai laikytų save kelei-

Jokie įvykiai „išorėje“ rašyti manęs nepaakino: mano apsisprendimas tapti rašytoju slypi kažkur motinos Gamtos pašaukimų slaptoje gamykloje...

viu po tautos dvasinius paversmius, bet jo kūryba kalba už tai pati savaime. Juk jei rašytojas nebus giliai įsisavinęs savo tautos istorijos, kultūros ir dvasios, jo kūryba bus panaši į vėtrungę, kurią vėjas beprasmiai sukina, kaip nori.

Kaip siekiu įgyvendinti savo rašytojišką pašaukimą, kalba būtų ilgesnė. Pasakysiu tik tiek, kad jokio pašaukimo neįgyvendinsi, jei nemylėsi savo tautos. Meilė yra didžioji skatintoja ir tam tikrų gairių suponuotoja ateityje. Aš per visą gyvenimą galvojau apie Lietuvos imperijos galybę praeityje, t.y. apie jos stiprybę ir saugumą ir, nors žinau, kad ne visos svajonės įgyvendinamos, betgi nesutinku su ta nuomone, kad mes laikytume save bejėgiais ir beverčiais nykštukais ir negalvotume, teisingiau sakant, neplanuotume susikurti saugesnį ir ramesnį gyvenimą. Tam yra būtinas tam tikras vienos linkmės visos tautos nusiteikimas, sakyčiau, ryžtas, neatlaidžiai dirbant dabartyje, akyliai ir pastoviai dairytis ateities galimybėse. Visų mano romanų herojai neišleidžia iš akių ateities perspektyvų: toks yra „Užtvankos“ dramos didvyris *inž. Arminas,* „Gaisro Lietuvoje“ pjesės herojus — pradinės mokyklos mokytojas *Sadonis,* istorinio romano „Šventaragio“ svarbiausias personažas *Šventaragis,* kurį aš norėjau pavaizduoti kaip idealų lietuvį, iš ūkininkų gyvenimo romano „Liepkalnio sodybos“ didvyris *Kostas Norgaila,* toks pagaliau yra ir romano „Amžinas lietuvis“ rašytojas *Morkus Sintautas.* Jų visų žvilgsniai nukreipti į Lietuvos ateitį, tik „Pragaro pošvaisčių“ herojus *Girkalnis* ieško atramos savo tautos praeityje...

Kurį savo veikalą laikote reikšmingiausiu? Kodėl?

Reikšmingiausiu laikau romaną „Pragaro pošvaistes“, svarbiausiu — istorinį romaną „Šventaragį“. „Pragaro pošvaistės“ buvo mano ideologijos kryžkelė, iš kurios griežtai pasukau į Lietuvos istoriją ir aplamai į lietuvių tautos pirmavimą savo pasaulėžiūroje. Kitaip sakant, savo kūryboje pasisakiau už istoriją. Kodėl tas posūkis įvyko? Dėl dviejų priežasčių: Lietuvos laisvės žlugimas buvo didžiausia ir skaudžiausia mano gyvenimo tragedija. Nieku dėtos tautos laisvė buvo žiauriausiai sutriuškinta tankų vikšrų. Tai buvo absoliutus jėgos triumfas, nepateisinamas jokiais moraliniais kriterijais. Kita priežastis: Antrasis pasaulinis karas, davęs skaudžiai nuskambėjusį antausį Vakarų krikščioniškai kultūrai. Pabėgęs iš Lietuvos ir atsidūręs Vakaruose, pamačiau rūkstančius miestų griuvėsius, bombų ištaškytas gyvenvietes, naktimis, oro pavojų metu, girdėdavau lėktuvų, tartum apokalipsinių baisybių žvėrišką narnėjimą, bombų sproginėjimą ir, pavojų atšaukus, matydavau degančius miestus. Toks buvo lopšys, kuriame gimė mano „Pragaro pošvaistės“. Iš to kilo ir romano vardas. Aš pats savo akimis mačiau Vakarų krikščioniškos kultūros dvasinį ir apčiuopiamą nuosmūkį. Žodžiu, mano tautos tragedija ir Vakarų kultūros bankrotas mane paskatino ieškoti moralinės atsparos savo tautos šaltiniuose. Mane visada prajuokina tie mūsų „filosofai“, kurie tvirtina, kad krikščionybė čia nieku dėta: esąs kaltas pats žmogus, kadangi neklausąs Dievo. Taip, bet juk krikščionybė žmogų auklėjo 2.000 metų. Kas kaltas, jei tas auklėtinis nesuvaldo savo zoologinių instinktų? O gal jis taip apsigimęs, kad niekas negali pakeisti jo prigimties. (žią temą vertėtų paryškinti platesniu pokalbiu, kuris šiuo metu dėl rašyt. Vyt. Alanto nesveikatos neįmanomas. — Red.)

Savo raštuose, pvz., „Šventaragio“ romane, iškėlėte senovės lietuvių religiją. Kokią jos reikšmę įžiūrite anuomet, senovėje, ir kokią dabar?

„Šventaragio“ romane senovės lietuvių tikėjimo aš išskirtinai nekėliau, o tik stengiausi pavaizduoti kaip sudėtinę romano dalį. Juk, rašydamas istorinį veikalą, negali aplenkti tuolaikinių religinių dalykų. Juo labiau, kad senasis tikėjimas viduramžių Lietuvoje suvaidino lemiamą, istorinį vaidmenį. Jis dorojo lietuvio dvasinį bei dorovinį gyvenimą ir palaikė, mūsų terminologija kalbant, lietuvybę. Valdovai politikavo,

Mano tautos tragedija ir Vakarų kultūros bankrotas mane paskatino ieškoti moralinės atsparos savo tautos šaltiniuose.

Per visą savo gyvenimą aš buvau realistas ir seniai priėjau išvadą, jog nei dievų, nei tautų nėra be ydų.

kariavo, kūrė imperiją, o tautos dvasiniais reikalais rūpinosi ramovės, kitaip sakant, dvasiškių luomas. Vilnius tapo tarptautiniu miestu, valdovai tautinių dvasios reikalų nepaisė, nes, mat, imperiją kurti ir valdyti buvo parankiau priimant svetimą kalbą bei papročius. Visi Lietuvos valdovai iki Kęstučio imtinai tebeišpažino senąjį tikėjimą ir paliko ramovėse kūrentis Amžinajai Ugniai. Ir tai buvo Lietuvos išganymas — lietuvybės pylimas, į kurį atsidaužė slavų bangos. Jei ne senasis tikėjimas, kažin kas būtų likę iš Lietuvos. (Žiūr. mano studiją: „Senasis lietuvių tikėjimas — pylimas prieš slavus", *Naujoji Viltis,* 1981 m. nr. 14.)

Žiūrint į senąjį lietuvių tikėjimą mūsų laikų akimis, turiu ko įsakmiausiai pabrėžti, kad nedovanotinai klysta tie lietuviai, kurie į mūsų mitologiją žiūri pro pirštus, ją niekina ir pajuokia, ją laiko kažkokia romantika ir net kaltina tuos tautiečius, kurie žiūri į ją teigiamai. Mintį nekęsti senojo tikėjimo mums primetė lenkai, ir mes lig šiol dar nepajėgiame tuo psichozu nusikratyti. Jokia kultūringa tauta savo mitologijos neniekina ir senųjų laikų padarinių neišsižada. Net Vatikano muziejuje surinkta daugybė prieškrikščioniškos Graikijos meno kūrinių, o viduramžių scholastika neįmanoma be senosios Graikijos filosofijos. Lietuvių mitologija yra mūsų istorijos ir kultūros integralinė dalis. Niekindami savo senąjį tikėjimą, mes kertame tą šaką, už kurios laikėsi mūsų prosenoliai, kurdami savo imperiją, už kurios ir mes labai prisilaikėme, kovodami už tautos atgimimą. Juk jei ne moraliniai ramovių skelbiami principai, doroviškai pakrikusi tauta didvalstybės nė iš tolo nebūtų sukūrusi, ir Lietuva greičiausiai būtų buvusi kitataučių seniai suviršinta.

Savo pasaulėžiūros pagrindan dedate lietuvių tautą. Ką matote lietuvių tautoje gero? Ką blogo? Kas ima viršų? Kaip suderinate tautos neigiamybes su tautine pasaulėžiūra?

Teisybė, kad aš savo pasaulėžiūros pagrindan dedu tautą, bet tai dar nereiškia, kad ją idealizuočiau iki kraštutinybių. Per visą savo gyvenimą aš buvau realistas ir seniai priėjau išvadą, jog nei dievų, nei tautų nėra be ydų. Nėra idealiai tobulų tautų ir nėra šimtanuošimtiniai blogų tautų. Man tauta yra gyvas organizmas su savo blogybėm ir teigiamybėm, ir manau, klysta tie tautiečiai, kurie nemato arba nenori matyti jos tamsių pusių. Aš negaliu dovanoti mūsų valdovams, — nors ir didžiuojamės jų darbais, — kad jie tik kovojo su priešais ir kūrė savo imperiją, nesirūpindami tautine kalba bei kultūra, bet tai yra istorinis faktas, kurio aš negaliu pakeisti. Istoriją galima priimti kaipo tokią ir galima ją priimti su rezervais. Pagaliau ir pati tauta yra istorinės raidos padaras, kurio mes negalime pakeisti, o galime tik taisyti kiek įmanoma jos padarytas klaidas ir keisti jos charakterį, nes *tautą kurti reikia visą laiką.* Turėti ir kurti tautinę pasaulėžiūrą nereiškia užmerkti akių prieš tautos neigiamybes, gal atvirkščiai — mėginti jas šalinti.

Man visą laiką Nemunas teka per Atlantą: aš visada liksiu svetimas ant Mississipės krantų.

Daug rašytojų tremties-išeivijos pradžioje rašė apie „svetimą žemę", „svetimą duoną" ir pan. Ir Jūsų pirmoje knygoje tremtyje, „Ant siūbuojančios žemės", parašytos 1946 m., pastebima to svetimumo nuotaika. Tuo tarpu 1981 m. „Dirvoje" pasirodė Jūsų eilėraštis „Cape Codo vėjas", kur džiaugiatės Cape Codo gražia gamta, lyg to svetimumo nebejaustumėte ir lyg ta pati žemė „nebesiūbuotų". Kaip išaiškinti tą pasikeitimą?

Savaime suprantama, atsidūręs svetimame krašte, pasijunti svetimas žmonėms ir aplinkai, juo labiau mes jautėmės svetimi išblokšti iš savo tėvynės. Juk tada žemė, galima sakyti, iš tikrųjų siūbavo nuo krintančių bombų, o itin susiūbavo mūsų pasaulėžiūros dalykai. Mums buvo svetima ne tik ta aplinka, kurioj atsidūrėm, bet mes pasidarėme svetimi ir patys sau: tautos laisvės ir karo kataklizmo griuvėsiuose turėjom kai ką palaidoti ir savo... Naujoje aplinkoje ilgainiui galima apsigludinti, apsiprasti, taip aštriai nebejausti pasikeitimo, bet negalima su naujuoju gyvenimu susilieti ir dingti jo srovėje. Sakysime, man visą laiką Nemunas teka per Atlantą: aš visada jausiuos „namie" ant jo kranto ir visada liksiu svetimas ant Mississipės krantų. Vasarodamas Cape Code 1981 m. aš parašiau eilėraštį „Cape Codo vėjas", bet tai buvo tik momento pagava, nors ir tame eilėraštyje įrašiau posmą, kad dar gaivesnis vėjas atkeliauja per Okeaną nuo Baltijos krantų...

Koks didžiausias Jūsų, kaip rašytojo, pasisekimas?

Meno veikalui pasisekimo ar nepasisekimo kriterijus nustatyti sunkoka, o gal ir visiškai neįmanoma. Sakysime, čia, Amerikoje, jei veikalas gerai parduodamas, atseit, jis pasisekęs, o kitas, gal daug geriau literatūriškai parašytas, pasisekimo neturi. Jei tarsime, kad mano pirmas romanas „Pragaro pošvaistės", palyginus per trumpą laiką buvo išparduotas ir sukėlė per

Neužmeskite lietuviškos plunksnos, nes lengviau pradėti, kaip ištesėti.

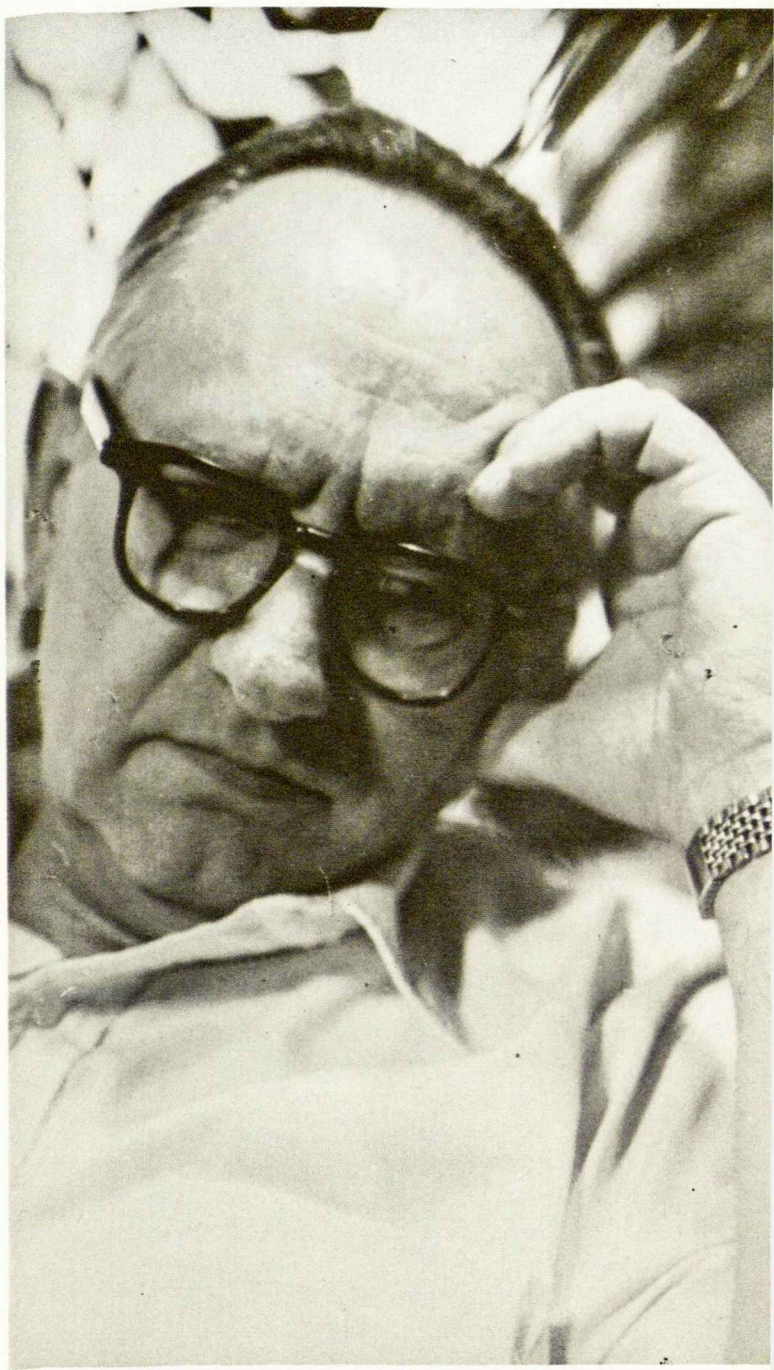

porą metų spaudoje ir visuomenėje užtrukusį triukšmą, bemaž reikėtų pasakyti, kad tai buvo didžiausias mano pasisekimas, tačiau aš pats savo didžiausiu pasisekimu laikau istorinį romaną „Šventaragį“, kuris tokio triukšmo, kaip „Pragaro pošvaistės“, nebesukėlė, nors skaitytojai priėmė jį šiltai, parodė reikiamą susidomėjimą, ir jis buvo išparduotas.

Koks didžiausias Jūsų, kaip rašytojo, nusivylimas?

Turėjau mažesnių nusivylimų, bet neatsimenu, kad būčiau turėjęs „didžiausią nusivylimą“.

Kokie Jūsų ateities kūrybiniai planai? Ar ką baigiate rašyti? Kas bręsta artimesnėje ar tolesnėje gimimo stadijoje?

Į tą klausimą sunkoka atsakyti ne dėl to, kad neturėčiau planų ateičiai: — kas jų neturi? — bet todėl, kad nežinai, ar įvykdysi, ką esi užsimojęs dėl sveikatos ar kurių kitų priežasčių, ypačiai dar kad reikia ramstytis 80 metų amžiaus lazda. Baigti tuo tarpu nieko nebaigiu, bet turiu įpusėjęs poemą ir studiją apie lietuvių mitologiją. Tolesnėje perspektyvoje, lyg migloje, vaidenasi romano apybraiža, ideologinių svarstymų, kurių mintys yra išblaškytos įvairiuose straipsniuose, sutelkimas vienon vieton ir k.

Kokie Jūsų linkėjimai bandantiems, kaip ir Jūs kadaise, jau jaunystėje tapti žodžio kūrėjais?

Galėčiau atsakyti trumpai: — Neužmeskite lietuviškos plunksnos, nes lengviau pradėti, kaip ištesėti. — Bet tai būtų toli gražu dar ne viskas pasakyta. Rašytojas nebus rašytojas, jei jis nejaus po savo kojom tautinės kultūros, istorijos ir aplamai nebus persiėmęs lietuviška dvasia. Žinoma, reikalingas pomėgis, potraukis, žodžiu, talentas, bet rašytojaujant reikalingi 99% darbo ir tik 1% talento. Didieji rašytojai didžiais savaime nepasidarė: juos padarė darbas. Rašytojai yra tautos sielos ieškotojai bei ryškintojai: per literatūrą tauta kalba pasauliui. Nuolat ir nuolat atsimintina, kad tremtyje jaunas lietuvis rašytojas gyvena visiškai kitokiose sąlygose, kaip laisvųjų tautų rašytojai. Jų kitokios kūrybos sąlygos ir kitokia auditorija. Itin jaunas lietuvis rašytojas tremtyje neturėtų pamiršti tautos didžiosios tragedijos ir pagal tai derinti savo kūrybą, o nesiblaškyti su tarptautiniais vėjais, užmirštant savo pašaukimą tarnauti savo tautai.

Rašytojas nebus rašytojas, jei jis nejaus po savo kojom tautinės kultūros, istorijos ir aplamai nebus persiėmęs lietuviška dvasia... Rašytojai yra tautos sielos ieškotojai bei ryškintojai: per literatūrą tauta kalba pasauliui.

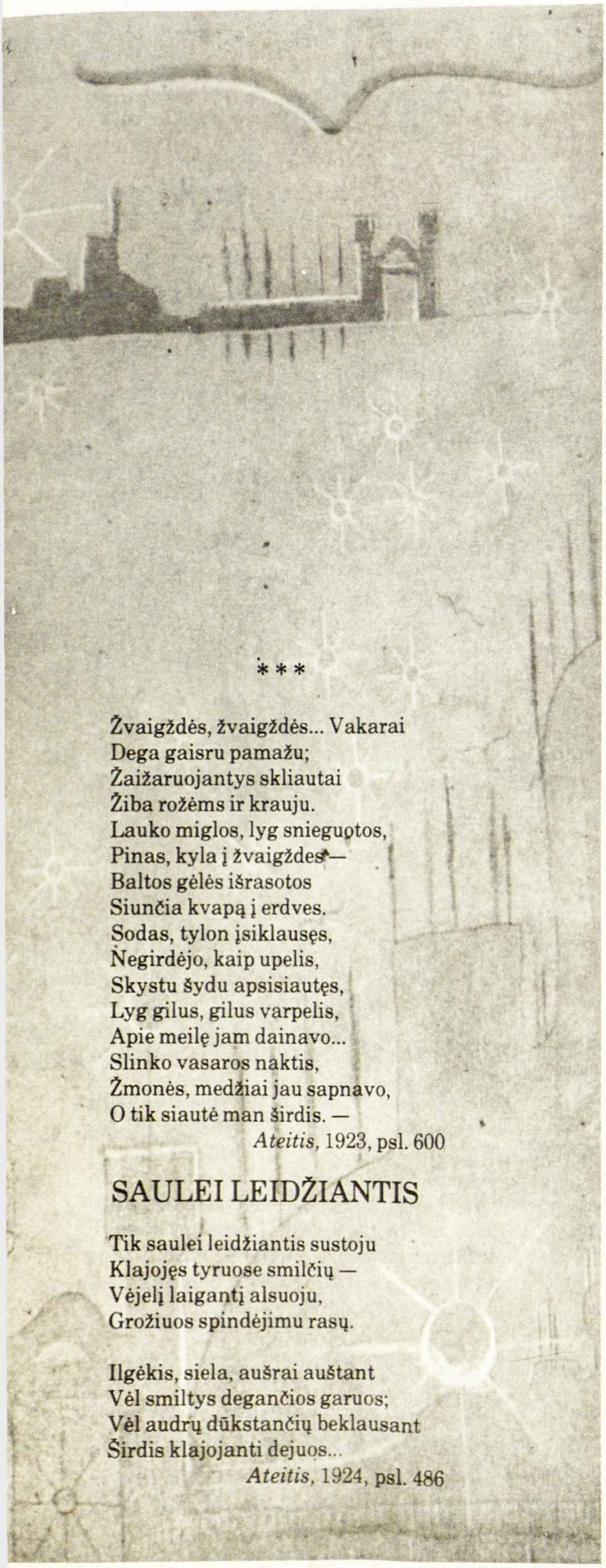

* * *

Žvaigždės, žvaigždės... Vakarai
Dega gaisru pamažu;
Žaižaruojantys skliautai
Žiba rožėms ir krauju.
Lauko miglos, lyg snieguotos,
Pinas, kyla į žvaigždes —
Baltos gėlės išrasotos
Siunčia kvapą į erdves.
Sodas, tylon įsiklausęs,
Negirdėjo, kaip upelis,
Skystu šydu apsisiautęs,
Lyg gilus, gilus varpelis,
Apie meilę jam dainavo...
Slinko vasaros naktis,
Žmonės, medžiai jau sapnavo,
O tik siautė man širdis. —

Ateitis, 1923, psl. 600

SAULEI LEIDŽIANTIS

Tik saulei leidžiantis sustoju
Klajojęs tyruose smilčių —
Vėjelį laigantį alsuoju,
Grožiuos spindėjimu rasų.

Ilgėkis, siela, aušrai auštant
Vėl smiltys degančios garuos;
Vėl audrų dūkstančių beklausant
Širdis klajojanti dejuos...

Ateitis, 1924, psl. 486

„Mano vizijos audringas skrydis...“

VYTAUTAS ALANTAS

MANĘS NEBŪTŲ

Jei aš po savo kojom nebejausčiau
Senolių kūlgrindų gilių, —
Manęs nebūtų!
Jei aš nebegirdėčiau žvangančių kardų
Prie Žalgirio pušyno pakraščių, —
Manęs nebūtų!
Jei nebejausčiau šilimos Amžinosios Ugnies,
Nuo senovės šventųjų aukurų,
Manęs nebūtų!
Jei Baltijos dugne nebematyčiau rūmų gintarinių
Ir nebeišplauktų Jūratė šaukiama, —
Manes nebūtų'.
Jei nematyčiau pakelėse
Nuliūdusio, erškėčiais vainikuoto Dievo, —
Manęs nebūtų!

TARTUM GINTARO LAŠAI...

Per amžių amžius žemėje glūdėjo
Nuo medžių, tartum ašaros,
Sakai į dugną nuvarvėję. —
Ir šiandien laša jūron
Nuo Baltijos krantų
Atodūsiai ir ašaros gentainių,
Tarytum gintarai nuo gyvmedžio šakų...
Sustingo gintaro lašuos gyvybė
Senųjų amžių, —
Ir gintaro lašais pavirs
Gentainių ašaros naujų laikų...

MOTINA

Mirusi ir palaidota Palangoje

O mano Motina, senųjų aisčių atžala tauri,
Pražydusi, lyg mistinė gėlė, iš amžių ūkanų tolių!
Išsergėjai tu palikimą aisčių giminės, —
Ir tavo lūpom nenutilo byloję senieji amžiai!
Tu palikai mane ir iškeliavai į Anapus,
Bet aš likau turtingas tavo lobiais sukrautais,
Kurie, kaip žemėj auksas, nerūdija niekados.
Nūnai ilsiesi tu tautos šventojoj žemėj
Ir gal dar iš Anapus siunti mums įkvepiančius sapnus...
Prie tavo kapo nuveda nostalgija mane.
Girdžiu, kaip ištikimas tavo sargas — beržas
Mįslingai šlama amžinąją maldą ir jam atsiliepia
Bangų skalavimas į Baltijos krantus.
Renku pajūry gintarinius trupinėlius,
Išplautus iš pat dugno nuo Jūratės sudaužytų rūmų,
Ir paberiu ant tavo kapo vietoje gėlių...
Teošia marių bangos tau requiem aeternam, —
Tepritaria jom iš žvaigždynų aidinčios čiurlioniškos sonatos, —
Ir taip tebūna minima per amžių amžius mano motina tauri!

VIZIJA

Kai barsto sidabrinę šviesą nakties karalaitis Mėnulis
Ir kai undinės žaidžia žvaigždžių pribertam ežere,
Iš metraščiuose ir legendose nugrimzdusio pasaulio
Kanopų dundėjimas ir žvangėjimas kardų pažadina mane, —
Ir griuvėsiai pilių prabyla prosenolių slėpiningąja kalba. —
O gražuolės Jūratės gintariniai bokštai
Išnyra į paviršių iš Baltijos gelmių. —
Tada akiračiuos nušvinta aukso sostai — viešpačių karūnos, —
Pakyla liepsnos nuo šventųjų aukurų, —
Ir žybsi laužai didžiavyrių, skriejančių Dievop dūmų tumulais,
Ir ima plaktis imperinės vėliavos lietuvių žemių pakraščiuos!
Padangėj, tarp žvaigždžių, tada šventovių bokštai ima žaižaruoti,
Ir pasigirsta angelų trimitai nuo koplytstulpių aukštų... —
Ta vizija sena ir spindulinga atskrieja iš metraščių senų
Ir lekia, kaip audra, pritvinkusi žaibų, slaptingon ateitin,
į savo sūkurius įtraukdama gentainius pakeliui.
Tada atgimęs Laisvė Žodis skrieja iš išminčių lūpų,
Kaip pienės sėklas vėtra jį išbarsto mano brolių širdyse, —
Ir skamba Laisvės giesmės Nemuno šaly!
Tačiau, kaip upė krenta į ledinį Okeaną
Ir tūkstančiais lašų ištykšta gilumoj, —
Taip mano vizijos audringas skrydis klumpa po vikšriniais ratais,
Ir mano žemę vėl užkloja rūstūs debesynai,
Kurių nebeišsklaidė nė narsieji Miško Broliai,
Nors ir į Laisvę švietės kelią kraujo degilais...
Bet ar kas gali vizijai pastoti kelią, —
Ar gali kas palaužti jos sparnus galingus?
Jinai, kaip Aitvaras liepsningas, vis pakyla iš senųjų židinių,
Ir vėl padangėj žybsi pergalės aušrom!

LI[illegible]OS
NA[illegible]NĖ
M[illegible]DO
BI[illegible]OT[illegible]KA

PASISAKYMAI

Vytautas Alantas

Apie kūrybą ir meną

Kūryba yra chaoso apvaldymas kūrėjo valia.

Kiekvienas žmogus yra kūrėjas, tik ne visų vienodi polėkiai.

Menas yra Grožio ir negrožio priešybių žaidimas.

Reikia uždegti pliauską, kad įsiliepsnotų liepsna. Menininko kūrybiniame žaizdre reikia sudeginti gyvenimą, kad iš jo gimtų Grožis.

Apie literatūrą

Literatūra yra tikrovės tikrovė, kitaip sakant, tikrovės esencija, perkošta per rašytojo kūrybinį koštuvą.

Poezija nėra užšifruota telegrama ar ieroglifų plyta: ji yra atviras, aiškus žodis, taikąs į skaitytojo protą, jausmus ir vaizduotę.

Apie meną ir tautos sielą

Menininkas yra tautos sielos paslapčių ieškotojas, nes —

jos slypi senųjų amžių paversmiuose, iš kurių atsiaidi pirmapradis genties kalbėjimas, padaręs mus tauta,

jos slypi tautosakos posmuose, padavimuose ir legendose,

jos slypi tautinės mitologijos mistikoje,

jos slypi giliai po žemėm užkastose įkapėse,

jos slypi gimtajame žodyje,

jos slypi tautos kraujuje,

jos slypi Lietuvos gamtos atmainose ir jos spalvingumo įvairybėje.

Apie tautos sielos ieškotojus

Aš ieškojau tautos sielos senuose foliantuose,
aš jo ieškojau ramovių šventuose ąžuolynuose,
aš jos ieškojau didvyrių ir valdovų žygiuose,
aš jos ieškojau imperijos platybėse, karalių rūmuose, baudžiauninkų lūšnose ir atgimusios tautos artojo varomoje vagoje, kur ji glūdėjo ilgus amžius užversta.

Aš per visą gyvenimą beldžiaus į amžių duris, ieškodamas tautos sielos ir tik savo gyvenimo saulėlydyje supratau, jog tą paslaptį pavydžiai saugo dievai ir kad mirtingiesiems leista žvilgterėti į ją tik pro uždangos plyšelį...

Apie lietuvius

Mes vis dar savo išgyvenimuose tebesiblaškome tarp valdovų imperinės pilies ant Gedimino kalno ir susmegusios į žemę vargdienio lūšnos, laukdami iš kitų užuojautos ir paramos, bet dar nedrįsdami plačiai praverti karališkų rūmų langus ir mesti žvilgsnį į Lietuvos ateities viziją.

Mes, lietuviai, esame mįslinga tauta: atrodo, mūsų proseneliai įkūrė imperiją tik tam, kad mes, jų palikuonys, būtume priešų vėtomi ir mėtomi.

Aš nežinau, kas įmetė į mūsų tarpą nesantaikos obuolį, bet, be abejo, tai panašu, tartum ant tautos vežimo ašių, vietoje tepalo, kažkas nuolat barstytų žvyrą. O gal taip dedasi dėl to, kad mes esame dinastų tauta?

Mes visi mylime savo tautą, tik, man rodos, ta meilė nėra panaši į vieną veržliai tekančią srovę, o tėra atskirų meilių samplūdis: kiek tautiečių, tiek meilių.

Nuo tautos kamieno priešai drasko gyvus lapus, o ir patys lapai atplyšta ir krenta į svetimą dirvą. Aš nežinau, ar lietuviai su kuo taip lengvai atsisveikina, kaip su savo tauta?

Aš nežinau, ar kuri tauta yra parodžiusi tiek heroizmo, kovodama už savo laisvę, kiek parodė lietuvių tauta.

Mes didžiuojamės esą narsios tautos palikuonys ir, persiėmę tos narsybės dvasia, įnikę žvanginame kardais su savo broliais, kartais net ir tikruosius priešus pamiršdami.

Apie istoriją

Ąžuolas giliai įleidžia šaknis į podirvį: užtat jis toks galingas. Lietuvis būtų daug atsparesnis kaip lietuvis, jei to mūsų švento medžio pavyzdžiu savo sąmone giliai įsisiurbtų į savo tautos istoriją.

Lietuvybė, neturinti šaknų istorijoje, yra kasdienybės paviršiumi plūduriuojantis laivelis, kurį vėjai stumdo kaip nori, jau nebekalbant apie audras.

Mūsų kelias į istoriją pramintas kietokai: mes skubėjome ten ieškoti atramos ir semtis įkvėpimo, kovodami dėl tautos atgimimo; didžios praeities atgarsiai įkvepiami lydėjo mūsų poveržius, atkuriant valstybę; ir šiandien mūsų tautos didvyriai kažin ar negirdi gilios praeities senolių šnabždesio, stiprinančio juos atlikti žmogaus pečiams sunkiai pakeliamą misiją — neleisti priešams palaidoti tautos.

Tautos istorija, kaip didysis epas, kuris gal turi pradžią, bet neturi pabaigos. Vargas tai tautai, kuri apsileidžia tą epą kurti ir tęsti toliau.

Aš tikiu tautos nemarybe, bet nuolat ir nuolat mąstau, kad ji savaime neateina, kad ji yra aukuras, kurį privalau nuolat be atvangos neatlaidžiai kurstyti, kad jai ne per brangi jokia auka.

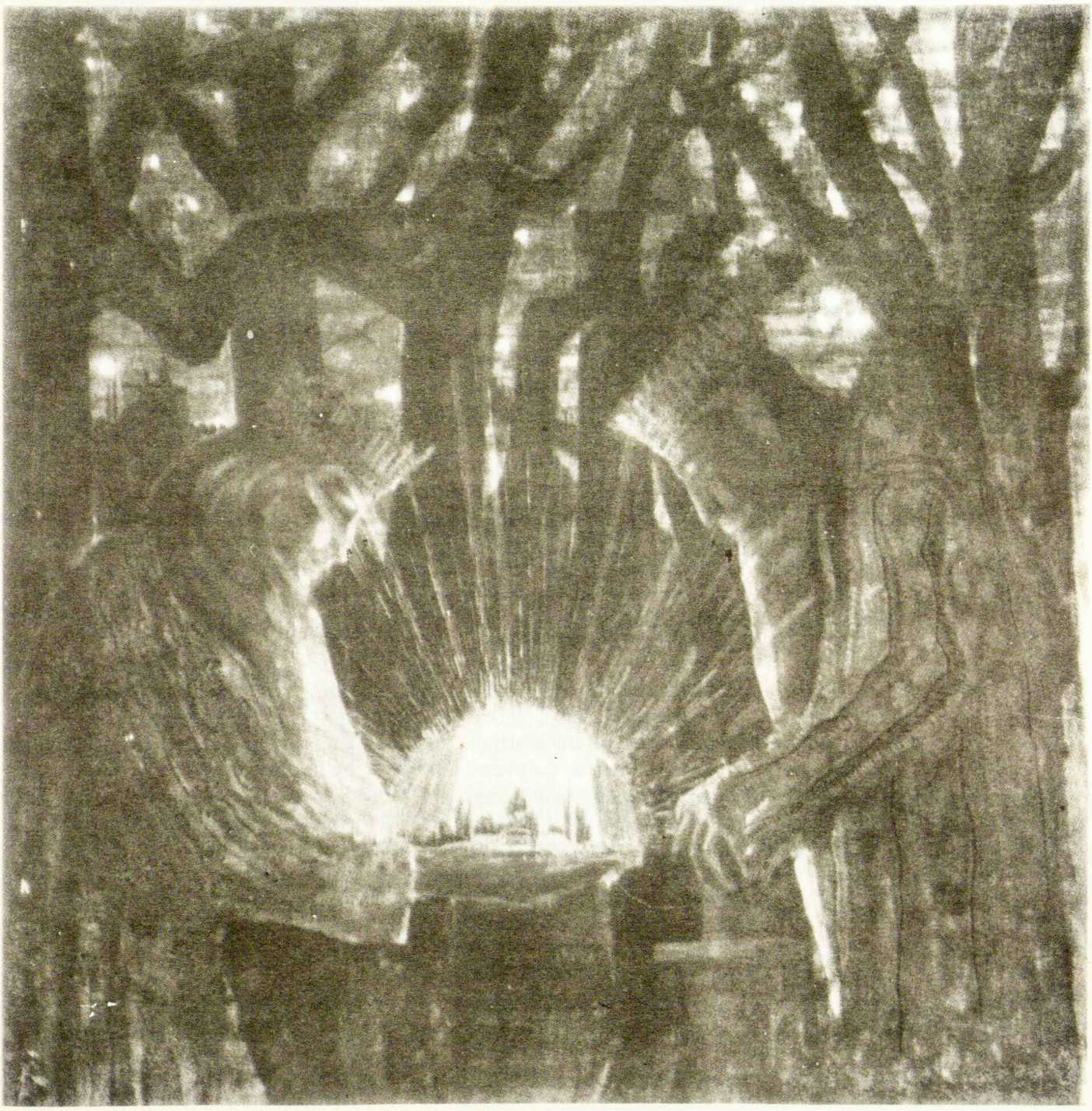

Didvyriai galvoja Amžinybės mastu. Jie yra tautos nemarybės didieji vėliavnešiai, grindžią jai kelią į ateitį savo asmenine laisve, krauju ir net gyvybe. Tautos amžinybė kalba didvyrių lūpomis.

Vytautas Alantas

Viena pačių veikliausių moksleivių ateitininkų kuopų Jungtinėse Amerikos Valstybėse yra Los Angeles mieste. Didele dalimi tos kuopos veiklos pasisekimas priklauso nuo jos ištvermingos ir išradingos globėjos Marytės Sandanavičiūtės-Newsom. Ateities redakcija yra dėkinga Ritai Bureikaitei už paruošimą šio pokalbio su tos kuopos globėja.

Marytė Sandanavičiūtė-Newsom

JAUNIME MATAU SAVE PAČIĄ...

Marytė Sandanavičiūtė-Newsom, apsigyvenusi Los Angeles, Californijoje, aktyviai įsijungė į organizacinę veiklą, visą atliekamą nuo tiesioginių pareigų laiką skirdama darbui su jaunimu. Ji nuoširdžiai globoja moksleivius ateitininkus, dalyvaudama jų susirinkimuose, pateikdama jiems veiklos planus. Ji yra lituanistinės šeštadieninės mokyklos mokytoja ir vicedirektorė, ieškanti metodų sėkmingesniam žinių perdavimui ir tautiniam auklėjimui. Šioje srityje pasiimtus įsipareigojimus atlieka su nuostabiu atsidėjimu ir stropumu. Tiesiog reikia stebėtis jos meile ir pareigingumu jaunimo auklėjimo darbe.

Kas Jus paskatino dirbti lietuvybei ir krikščioniškais principais pagrįstą ateitininkiškąjį ideologinį darbą? Kada kilo ši mintis, kada ir kaip pradėjote?

Nuo pat mažens buvau ateitininkė New Yorke. Ypatingai prisimenu, kada buvau moksleivė ir studentė. Ateitininkiškojo sąjūdžio dėka mano žodyne ir sąmonėje atsirado žodžiai: idėja, ideologija, principas, vertybė, inteligentiškumas. Buvome globėjų, kursų ir stovyklų vadovų auklėjami ta mintimi, kad gyvenime yra kilnesnių minčių ir užsiangažavimų, negu vien materialistinių. Manyje tos mintys rado sau vietą, nes esu linkusi į mąstymą, analizę, filosofiją. Užaugau šeimoje, kurioje katalikiškumas buvo ugdomas nuo pat mažens ir kurioje krikščioniški principai buvo susiję su kasdieniniu gyvenimu. Ta vertybė pasiliko su manim iki šios dienos. O lietuvybė visuomet buvo, yra ir, tikiuosi, bus mano gyvenime esminė vertybė, nes myliu savo tautą, myliu lietuviškumo idėją. Nedirbdama jai, ypatingai kai jaučiuosi sugebanti, vargu ar galėčiau būti laiminga.

Kame randate stiprybės ir laiko taip intensyviai dirbti su jaunimu? Iš kur ta ištvermė?

Laiko atsiranda darbui, kurį nori dirbti. Šiuo laiku mano gyvenime yra ta dalelė laisvo laiko, kurį galiu atiduoti darbui su jaunimu. Šis darbas man teikia didelį pasitenkinimą, nes matau, kad jaunimas įvertina mano pastangas, o aš jų. Šių dienų aplinkoje nelengva visiems, nežiūrint kokio amžiaus būtum, surasti pakankamai laiko kiekvienam reikalavimui. Reikia aiškiai suprasti vertybes ir paskirti laiką toms, kurios tau yra svarbiausios. Jaunime,

turbūt, matau save, kai buvau moksleivės ir studentės metuose. Suprantu, kokie svarbūs to laikotarpio pergyvenimai ir kokias pasekmes jie gali turėti tolimesniame gyvenime. Jaučiu, kad mes su entuziazmu ir džiaugsmu gražiai bendradarbiaujame, nes iš tikrųjų esame idėjos draugai, kadangi ir jie paskiria daug laiko ateitininkijos darbams. Džiugu, kai vyresnieji moksleiviai brėsta samprotavime ir pradeda savarankiškai veikti, vadovauti, organizuotis. Matau prieš save jauno žmogaus išsivystymą ir jaučiu, kad nors šiek tiek aš jame dalyvauju.

Koks yra Jūsų teoretinis pasiruošimas? Ar Jūsų tiesioginė profesija rišasi su lietuviškojo darbo sritimi?

Esu mokytoja. Mokykloje dirbu 10 metų. Esu mokiusi vaikus nuo pat pirmojo skyriaus iki aukštesniosios mokyklos (gimnazijos) amžiaus. Turiu magistro laipsnį iš pedagoginės psichologijos. Buvau mokytoja šeštadieninėje mokykloje New Yorke, o dabar Los Angeles. Kiekviena mano diena, praleidžiama su jaunimu, yra atžymėta jų džiaugsmais, problemomis, „meilėmis" ir t.t. Jaunimas — be apgaulės: greit užverda, greit nusiramina. Toks kadieninis atsinaujinimas yra energiją kaupiantis reiškinys. Iš profesinio pasiruošimo, seminarų, konferencijų, skaitymų, asmeninių studijų telkiu mintis, kurios padeda man sugalvoti metodus perduoti svarbias mintis (vertybes) savo mokiniams ar mano globai pavestiems moksleiviams. Turiu prisipažinti, kad lietuviukai turi labai „minkštą vietą" mano širdyje.

Norėtume žinoti, kur yra pasisekimo paslaptis?

Sakai, turiu pasisekimą. Ačiū! Mokytojai ar globėjai sunku iš tikrųjų žinoti, ar visuomet pastangos pavyko taip, kaip norėjai. Jaunimas yra įdomus tuo, kad dažnai pasisavina net tokius dalykus, į kuriuos mažiausia kreipei dėmesio! Kad mūsų V. Mažernio moksleivių ateitininkų kuopa Los Angeles gražiai veikia, nemažėja, dažnai renkasi susirinkimams, smagiai bei prasmingai praleidžia laiką, laikau pasisekimo ženklu. Daug priklauso nuo jų pačių noro ir pastangų. Aš jiems stengiuosi parūpinti, kada reikia, medžiagos, kuri būtų įdomi susirinkimams: filmai, vertybių pratimai, įvairūs susikaupimo ir maldos būdai, kalbėtojai ir kita. Svarbiausia, jie patys vadovauja, atlikdami visus organizacinius darbus, pravesdami susirinkimus. Jaučiuosi esanti jų patarėja, pateikianti medžiagą.

Ką dar daugiau galėtumėte apie šios srities darbus pasakyti, ypač žvelgiant į ateitį?

Ateityje ateitininkai turės pasitenkinti kokybe, o ne kiekybe. Mūsų, ypatingai vakariniame Amerikos pakraštyje, yra nedaug. Mūsų buvimas turi būti pateisinamas tuo, kad mes ką nors naudinga atliekame sau ir lietuvybei, kad mes kaip nors paveikiam savo aplinką. Reikia atpažinti tas veiklos sritis, kurios reikalauja konkretaus darbo ir tuos uždavinius pateikti jaunimui. Manyčiau, kad ateitininkai turėtų daugiau dėmesio kreipti ir į pasaulinio masto problemas: alkį, karą, žmogaus teises ir panašiai. Žinoma, ir lietuviškoj visuomenėj yra pakankamai darbų, tik reikia vengti susmulkėjimo, šališkumo ir siauro akiračio. Teoretinis įvairiais klausimais pasiruošimas turi būti papildomas darbu. Idėją geriau pasisavini, jeigu ją darbu įvykdai. Turime įskiepyti jaunimui norą, reikalą, užsiangažavimą būti krikščionimis ir lietuviais, praktiškai įrodydami, kad tai yra būtina ir kilnu. Reikia pasistengti nurodyti jiems uždavinius ir uždegti entuziazmą tuos uždavinius atlikti. Jaunimas turi suprasti, kad lietuvybė ir ateitininkija išliks tik jų pastangomis. Gyvenime reikia pasiaukojimo, ypač šiais laikais, kai viskas yra taip lengvai gaunama.

Marytė Sandanavičiūtė-Newsom su jaunimu.

KETURAKIO IŠDAIGA

Jurgis Jankus

Iliustracijos Danguolės Stončiūtės-Kuolienės

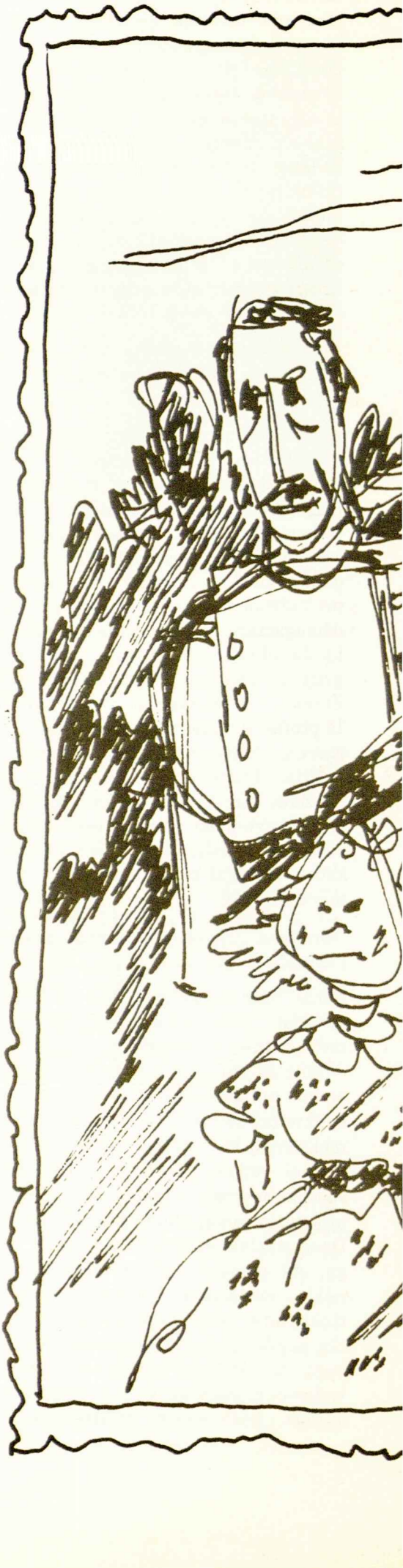

Buvau turbūt jau dešimties, o gal net ir vienuolikos metų, kai gavom iš tėvo draugo laišką, kad, važiuodamas pro šalį, sustos apsilankyti. Juodu kartu kariuomenėje buvo, labai susidraugavo ir paskum retkarčiais pasikeisdavo laiškais. Tėvas vis kviesdavo kada nors užsukti, ypač vasarą. Sakydavo, ko jūs visą vasarą tam mieste kirmijate. Su laišku atsiuntė ir fotografiją. Prie krūmų stovėjo trise: jis pats, jo žmona su didele balta skrybėle ir duktė trumpu sijonuku, baltom kojinaitėm ir šviesiais plaukais su dideliu kaspinu ties viršugalviu. Abu tėvai šypsojosi, o ji prisimerkusi ir suraukusi nosį žiūrėjo tiesiai į priekį. Visi sakė, kad man bus smagu, turėsiu su kuo pašnekėti ir palakstyti, bet man neatrodė, kad taip būtų. Namuose niekada nebuvo mergaitės, ir aš nežinojau, ką reikės daryti, kad ji iš manęs nesijuoktų. Mokykloje mergaičių buvo, bet tenai taip reikėjo. Jos buvo sau, mes sau. Kitą sykį negalėjai net pasakyti, kad ten jų irgi buvo. Buvom visi vienodi. Čia reikės būti kartu visą laiką. Ir valgyti kartu ir praustis. Nežinau kodėl, bet prausimasis atrodė bus labai sunkus — tu prausies, o ji žiūrės. Senelė jau net pasakė:

— Tik žiūrėk, būk mandagus. Kai vesi ką parodyti, paimk už rankutės.

Tas paėmimas už rankutės ir buvo pats baisumas. Dar baisiau, negu praustis. Kad būtų mažytė, tikrai pavedžiočiau, bet dabar, sakė mudu vienmečiai. Kaip tu ją paimsi, ir ką kiti pasakys, pamatę, kad vedžioju už rankos. Sakys, kad pirštis pradedu. Net miegas ne kiekvieną naktį pradėjo imti ir vidury valgio kąsnis ne sykį atsisakė lįsti, kai prisiminiau, kad ją reikės visur už rankos vedžioti. Jei ne tas vedžiojimas ir prausimasis, nebūtų taip baisu. Brolis jau seniai turėjo mergaitę. Buvo net namo sykį parsivežęs. Jie tai visur vaikščiojo už rankų susikibę ir sakė, kai tik baigs mokyklą, tai ir vesis. Ir darbą jau kaip ir turėjo. Dabar tiek daug pieninių atidarinėjo, kad vos spėjusius pro mokyklos duris išeiti visus graibstyte išgraibstė. Galvojau, kad ir man savo mergaitę turėti būtų smagu, ir rankomis susikibus vaikščioti būtų smagu, jeigu tik

Iš Lietuvių Bendruomenės premija atžymėto pasakojimų rinkinio „Paparčio žiedas“

niekas iš to nesijuoktų. Sakys, per velėną dar nepersirita, o jau su mergom vaikšto. Verčiau su Keturakiu. Nebent kai niekas nematys. Kur nors sode ar už rugių, gal ir paimčiau, tik kažin ar ji leis. Gal ištrauks ir nubėgs pasiskųsti mamai. Tada tai nors ir namie nebesirodyk. Net Keturakis ir tas ims juoktis. Nežinia, kokia ji. Gal atvažiuos labai nosį užrietusi. Kad nors fotografijoje šypsotųsi, kaip šypsosi tėvai, bet prisimerkė ir suraukė nosį, lyg žiūrėtų tiesiai į saulę. O gal taip ir buvo, gal fotografas tikrai ją pastatė taip, kad reikėjo žiūrėti tiesiai į saulę. Kai mus pavasarį fotografavo, irgi sustatė tiesiai prieš saulę ir liepė visiems būti smagiems. Bet aš nesusiraukiau. Pasukau akis į šoną ir žiūrėjau ne į saulę, bet į patvorį. Žinoma, mūsų buvo daug, ir mokytojas negalėjo pamatyti, kas kur žiūri.

Tą perpietę, kai suvariau karves į tvartą, tėvas jau buvo išvažiavęs į stotį pasitikti svečių. Motina liepė išgerti puoduką pieno ir eiti nusiprausti, kad spėčiau švariai persirengti, kol tėvas svečius parveš. Sakė, tada visi pavalgysim kartu. Troba kvepėjo mėsos kepsniu ir šviežiais pyragais. Jie buvo ką tik ištraukti iš krosnies, į eilę sudėti ant stalo geltonavo kaip sumigę ne šios žemės paukščiai. Motina ir man padavė bandelę, dar tebešiltą.

— Še, suvalgyk su pienu.

Aš pieno nenorėjau, nenorėjau ir namie praustis. Norėjau nubėgti į kūdrą ir išsimaudyti kaip reikia. Į vieną ranką pasiėmiau bandelę, į kitą — gabalą muilo ir pasakiau motinai, kad bėgu į kūdrą maudytis.

— Tik nesugalvok į giliąją! — sudraudė, man jau besinešant į parugę.

Gale rugių buvo dvi kūdros. Viena po didžiuoju juodalksniu gili, kita netoliese plati, iš trijų šonų apaugusi ajerais, pilna dumblo ir karosų. Į ją varydavom gyvulius gerti, užtat toji pusė, kur nebuvo ajerų, būdavo ir gerokai išklampota. Kai eidavom maudytis kartu su tėvu, eidavom į giliąją. Joje kojom žemės negalėjai pasiekti, tai ir vanduo nesusidrumsdavo, visada buvo švarus, tik vienam joje maudytis dar neleisdavo, nors jau ir be plausto ją perplaukdavau. Sakydavo, kas nors atsitiks, pagausiu gurkšnį vandens, išsigąsiu, ir kas mane beišgelbės. Vis tiek šį sykį nenorėjau eiti į dumblynę. Kai gerai sudrumsiu, ko gera dar ir plaukuose dumblo parsinešiu. Ar už ausų kur nors. Norėjau išsimaudyti kaip reikia ir svečius, ypač tą mano amžiaus viešnią, sutikti visiškai švarus. Atėjęs prie giliosios, nusismaukiau kelnaites, atsisėdęs ant skalbiamos lentos pataškiau vandenį kojomis. Jis buvo įšilęs, saulėje įdienojęs, ir beveik nejutai, kad kojas jau vandenin įmerkei. Norėjau šokti ir plaukti, bet vėl suėmė baimė, kad nepagaučiau gurkšnio vandens. Net apsidairiau. Į namų pusę buvo rugiai, per juos iš čia ne tik stogų, bet ir medžių viršūnių nebuvo matyti. Į miško pusę čia pat žydėjo mūsų bulvės, toliau ėjo Šiurkų vasarojus. Buvo tylu. Niekur jokio žmogaus, jokio garso. Nejaukumo suimtas išlipau į krantą, net paėjau ligi sekliosios, pažiūrėjau į karvių ir arklių išmakotą pakrantę ir vėl sugrįžau. Suėmė noras grįžti namo nesimaudžius, bet ir vėl... Pagaliau apsisprendžiau. Priėjau prie giliosios iš tos

pusė, kur buvo slogtis, atsisėdau ant kranto, įsliuogiau į vandenį, padėjau rankas ant slogčio, įsispyriau kojom į kūdros šoną ir pasistūmiau tolyn. Kol nemokėjau plaukti, visada taip taškydavaus. Su slogčiu nebijojau. Praėjo ir nejaukumas. Smagu buvo. Greitai nusiyriau į patį vidurį. Pakėliau galvą apsidairyti. Ant kranto, prie skalbiamosios lentos stovėjo Keturakis.

— Keturaki, eikš čia! — pašaukiau.

Jis pašoko į viršų ir sulojo.

— Šok į vandenį! Pasitaškysim kartu! — šaukiau, o jis tik šokinėjo, makaravo uodega ir lojo.

Vandenį jis mėgo nemenkiau už mane patį ir visada iš karto šokdavo taškytis kartu. Neretai įšokdavo pats pirmas. Kol mes nusirengdavom, jis jau būdavo porą kartų apie kūdrą apiplaukęs, bet tą dieną kažin kodėl nėjo ir elgėsi taip, lyg būtų atbėgęs man ką pasakyti. Net pasistiebiau rankomis ant slogčio, ar Keturakis ką mato, ko aš, būdamas vandeny, negaliu matyti, bet laukai buvo tokie pat tušti, kaip pirma.

— Na, ko ten dabar spardais, eikš. Ar nori, kad išlipčiau ir paėmęs įmesčiau, — pasakiau ir ėmiau stumtis į krantą.

Keturakis galvą pakreipęs pažiūrėjo, ką aš darau, dar kartą vamptelėjo, nusisuko, pasigriebė mano kelnaites ir pasileido į namų pusę.

— Lapausi, padėk! — šaukiau, bet jis nė negrįžtelėjo, tik, rodos, uodegą dar aukščiau pakėlė.

— Lapausi, nešk čia. Jei neatneši, išlipęs užmušiu! — bet jis lyg ir neišgirdo.

Nelėkė šuoliu, bet ramiai, uodegą pakraipydamas biznojo paruge, ir vis tiek, kol prisitaškiau ligi kranto, jis jau buvo puskely į namus.

— Lapausi! — šaukiau, kiek tik gerklė leido, bet jis nuo to tik išsitiesė į šuolį ir ėmė kurti, kiek kojos nešė.

Leidausi ir aš, tik kur tu šunį pavysi. Aš dar buvau puskely, o jis jau suko už rugių kampo. Buvo sarmata plikam pasirodyti. Tikėjausi nepastebėtas įsmukti į kamarą, ką nors sugriebęs apsišluostyti ir persirengti švariais, paskum jau taip pamokyti Keturakį, kad visam amžiui užmirštų tokias bjaurias išdaigas.

Pilnas įniršimo netoli dirvos kampo sustojau kaip įkaltas. Per rugių viršų pamačiau, kad kieme iš vežimo jau lipa svečiai. Tėvas šokte iššoko, pasilenkė ir pakėlė mano kelnaites. Nemačiau iš kur jas paėmė. Greičiausiai, kad Keturakis jas laikė atkišęs.

— Motin, kur vaikas? — sušuko.

Motina irgi jau buvo išbėgusi pasitikti svečių.

— Išėjo maudytis. Areikia kam?

— Va, Keturakis kelnes atnešė.

— O, Jezutėli, — sušuko ji. — Sakėm, kad neitų į giliąją.

Kieme užvirė sumišimas. Tėvas pasigavo kartį, svečiui padavė kablį, ir abu tekini pasileido į mano pusę. Paskui juos moterys ir mergaitė. Pamačiau, kad ji buvo apsirengusi trumpute, šviesiai raudona, su baltais pagražinimais suknele, ant galvos dėvėjo baltą skrybėlaitę. Tiek ir tepamačiau. Jeigu būtų tik tėvas ir jo draugas, gal būčiau stovėjęs vietoje ir pasakęs, kas atsitiko, bet kai kartu bėgo viešnia ir dar ta mergaitė, nėriau į rugius.

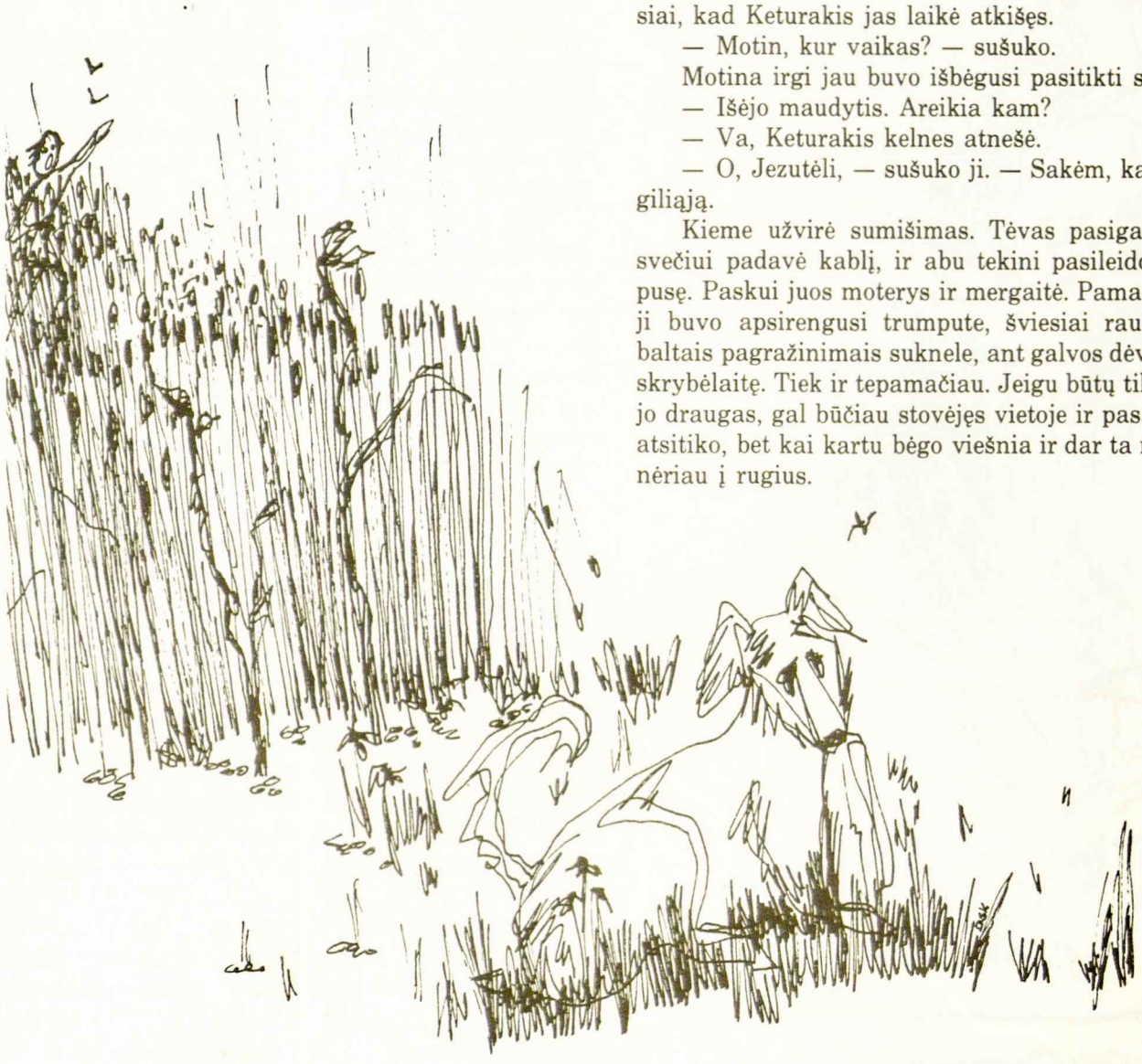

MAIRONIS

1862-1932

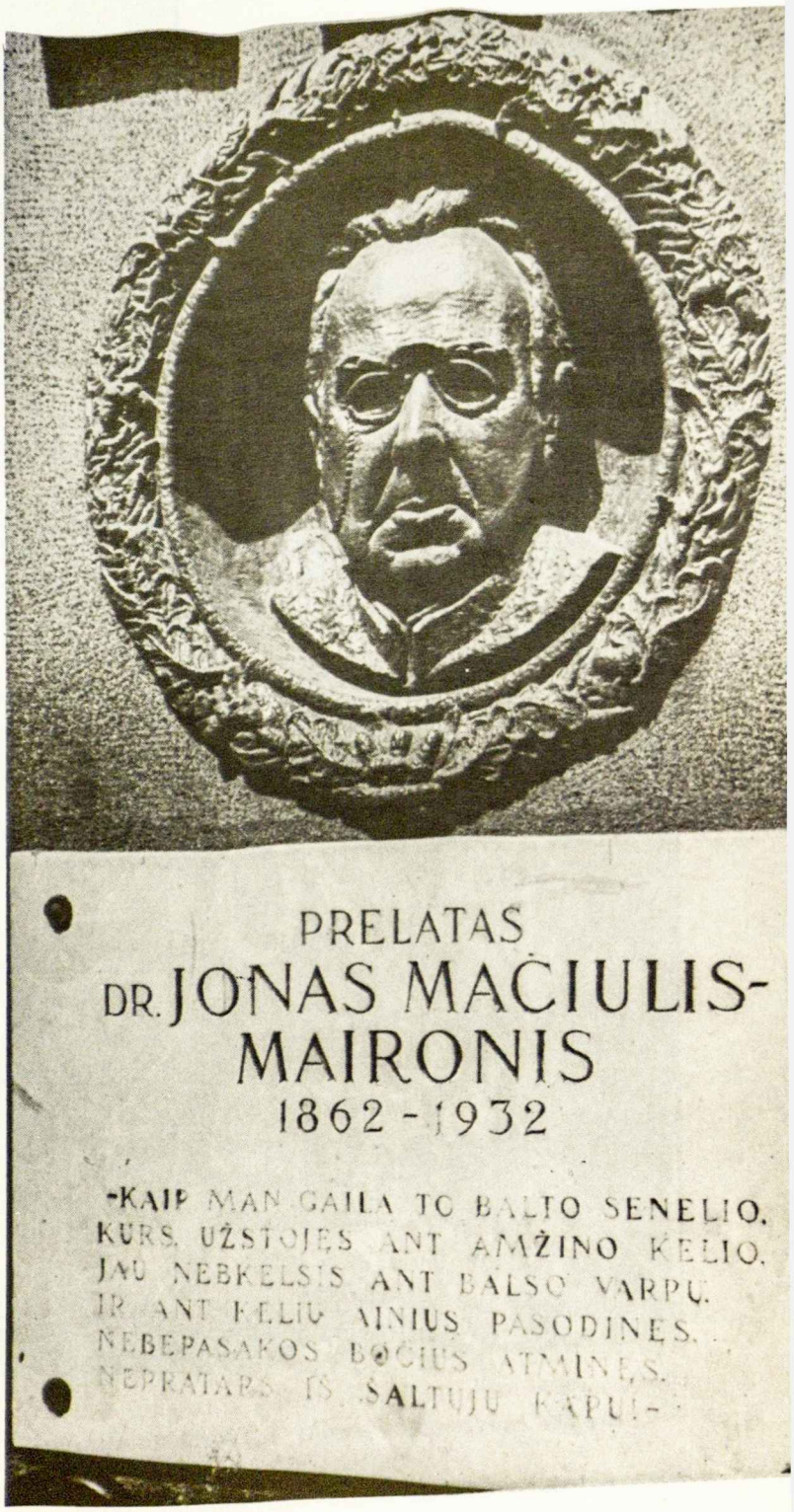

Atvaizde — Maironio antkapis Kauno katedros sienoje (nuotrauka daryta 1976 m.). Šįmet minima šio lietuvių tautos atgimimo dainiaus dviguba sukaktis — 120 metų nuo jo gimimo ir 50 metų nuo jo mirties. Šioje sukaktyje tėvynėj pavergta ir pasauly išblaškyta tauta trokšta to, ko troško poetas, rašydamas žemiau spausdinamas eiles... Tik šį kartą tauta trokšta prikelti ne senųjų laikų senelį, bet savo mėgiamą dainių Maironį...

Aš norėčiau prikelti nors vieną senelį
Iš kapų milžinų
Ir išgirsti nors vieną, bet gyvą žodelį
Iš senųjų laikų!

Gal išklausčiau tada, kur tos kanklės auksinės
Vaidilučių garsių;
Kai jas pirštais paliesčiau, užkaistų krūtinė
Nuo balsų įstabių.

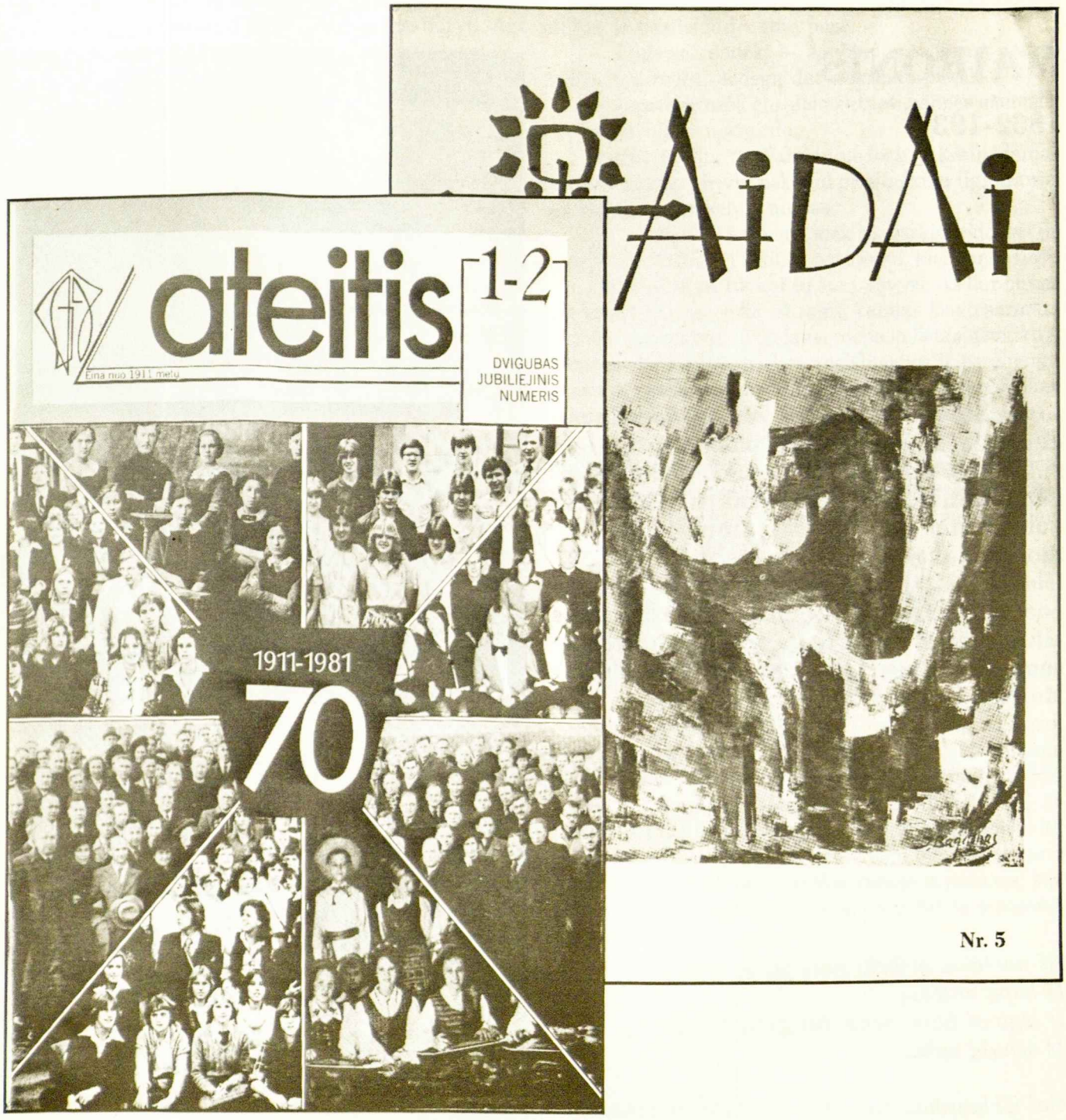

Apžvalga, kokios neturėjo joks kitas žurnalas

IŠEIVIJOS *ATEITIS AIDUOSE*

Ši 1946-1981 m. „Ateities" apžvalga
bent dalinai atskleidžia, kaip
dvasinė stiprybė
tiek vyresniosios, tiek jaunesniosios kartų
buvo telkiama ir semiama 35 metų būvyje,
ieškant, randant ir dalijantis
prasme bei pašaukimu
būti ištikimais kristui ir Lietuvai.

Kęstutis Trimakas, Aidai, 1981, 289 psl.

Atrodo, kad joks kitas lietuvių išeivių žurnalas išeivijoje nėra sulaukęs savo turinio tokios apžvalgos, kaip yra sulaukusi *Ateities* savo 70 m. gyvavimo ir 35 egzistavimo išeivijoj sukaktyse.

Aiduose (1981, Nr. 5) pasirodė Kęstučio Trimako straipsnis, pavadintas „Žurnalo Ateities ideologinė apžvalga, 1946—1981". Šis straipsnis peržvelgia *Ateities* 1946-1981 m. turinį, yra 12 žurnalo puslapių. Straipsnio gale yra pateikiamos 167 išnašos — 35 m. laikotarpio autorių ir jų straipsnių pavadinimai. Skyrių antraštės apžvelgia atskiras, bet dažnai kuo nors besirišančias sritis.

Aiškiai matosi, kad tėvynė ir tautybė buvo opiausioji išeiviškos *Ateities* tema. Tai rodo ir šios apžvalgos antraščių pavadinimai: Rūpestis tauta ir tėvyne, Be tėvynės kitame krašte, Apie Lietuvos kraštą ir praeitį, Pirmi gyvi žodžiai iš ten (iš Lietuvos), Renkant žinias iš ten, Kronika ir kita pogrindžio spauda, Apie padėtį okupuotoje Lietuvoje, Heroizmo pavyzdžiai, Lankymasis tėvynėje, Kitame krašte, Kas mes esame? Tremtiniai? Už lietuvybės išlaikymą, Kalba, Tarp tėvynės ir gyvenamojo krašto.

Pateiksime pora apžvalginių pastabų: „Nuo Sovietų Sąjungos naujos okupacijos į Vakarus iš Lietuvos pasitraukę, kitataučių kraštuose atsidūrė tautiečiai pasijuto neįprastoje situacijoje. Į juos veikė likusi tėvynė su pagrindiniu tautos kamienu ir naujas gyvenamasis kraštas su kitataučių aplinka bei kultūra. Buvimas tarp tų dviejų polių kėlė įtampą, nelengvai išsprendžiamą konfliktą, aštrino apsisprendimo bei užsiangažavimo reikalą. Visa tai stipriai atsispindėjo tremtyje atkurtoje *Ateityje;* pvz. žr., kad ir šį kontrastą: iš vienos pusės nutautėjimui išrandama „mirtinos bausmės" sankcija (Alfa Sušinskas), iš kitos — kitų pasipiktinimui lydint, iškeliami lietuvybės „mitai" (Feliksas Jucevičius)" (*Aidai,* 1981, Nr. 5, 280 psl.).

„Klausimas, kas jie yra, lydi visus apie save sąmoningai galvojančius žmones. Toks klausimas visą laiką lydėjo ir tebelydi iš sovietų okupuotos Lietuvos pasitraukusius tautiečius, besiburiančius apie *Ateitį.* Nuo atsakymo, kas jie yra, priklausė ir apsisprendimas, ką daryti... Laikui bėgant, ‚ištrėmimo' ir ‚tremties' sau prisitaikymas darėsi vis problematiškesnis... Tremties ar netremties dilema stipriausiai sužaibavo 1975 m. viename minčių pasikeitime" (283 psl.). Toliau seka platesnis dr. Antano Maceinos ir kitaip galvojančiųjų minčių ir argumentų apžvalga bei išvados.

Antroji *Ateities* temų, idėjų bei rūpesčių grupė sukosi apie Kristų ir krikščionybę. Tai rodė ir šios apžvalgos antraštės: Angažuojantis Kristui, Pasauliečių apaštalavimas, Bažnyčia dabartyje, Dvasios vadovai su plunksna, Siekiant atsinaujinimo, Į pilnutinę asmenybę.

Suminėjus, kad „*Ateitis* buvo pradėta leisti vien tik angažuojantis Kristui" ir kad dėl to paties tikslo „ji buvo atgaivinta tremtyje-išeivijoje", toliau tvirtinama: „Taip aiškiai už Kristų pasisakiusioje *Ateityje* krikščioniškoji mintis niekada nebuvo svetima. Pažymėtina, kad jos puslapiuose ją skleidė lygiai dvasiškiai, lygiai pasauliečiai. Pastarųjų susigyvenimas su ta mintimi tam tikra prasme yra charakteringas *Ateities* bruožas..." (285 psl.).

Iškeliama ir kita charakteristika: „*Ateityje,* kaip ir ateitininkų sąjūdyje, religija niekada nebuvo siaurai suvokta, atitrūkusi nuo žmogiškojo gyvenimo, kasdienybės neliečiąs pamaldumas ar ‚puošmena', uždėta žmogiškumui (kaip tvirtino dr. Jonas Adomavičius). „...žmogaus asmeniui vystantis — žmoniškėjant, religija gali būti pati tinkamiausia, jo visą asmenį jungianti galia' (Kęstutis Trimakas)... ‚Ateitininkija sukūrė ... pilnos asmenybės viziją' (dr. Justinas Pikūnas)" (287 psl.).

Jeigu pirmoji apžvalgos antraščių grupė rodė rūpestį Lietuva, o antroji — *Ateities* gelmę, tai trečioji — jos plotį. Tos grupės antraščių pavadinimai: Žvelgiant į dabarties dvasią, Šnekta tarp jaunesniųjų ir vyresnių, Statant tiltus, Visuomeniniai rūpesčiai.

Prieš žvelgiant į dabarties dvasios aprašymus, apžvalgoje sakoma: „Laiko dvasia — atmosfera, kuria kvėpuoja šių laikų žmonės, o neretai ir mes patys.

Kartkartėmis *Ateityje* būdavo kreipiamas dėmesys į šiems laikams charakteringas idėjas, kryptis, nuotaikas bei laikysenas. Paprastai jos būdavo ne tik aprašomos, bet ir pasveriamos“ (288 psl.). Seka pavyzdžiai.

Dėl vyresniosios ir jaunesniosios kartos dialogo teigiama: „*Ateities* buvo ‚vieta‘, kur susitiko jaunoji karta su vyresniąja... Paskutiniųjų poros metų laikotarpyje pasirodė dar stipriau išmąstytų vienas kitą papildančių, komentuojančių ar ir kitaip pasisakančių straipsnių, tiek iš jaunesniosios, tiek vyresniosios kartos“ (288 psl.).

Nurodomos *Ateities* pastangos „statyti tiltus“. „Šalia pastangų apimti visa, kas gera, *Ateityje* buvo siekiam paduoti ranką visiems geros valios ir gėrio siekiantiems žmonėms — suprasti kitus, užmegzti pokalbį, statyti tiltus“ (288 psl.). Pateikiamos *Ateities* išskirtinės pastangos krikščionių suartėjimui. Įdomiai išvedžiojama ir apie kitą „tiltų statymo“ atvejį: „Jono Šoliūno ‚Žygyje per Alabamą‘ aprašymas yra lietuvių išeivių spaudoje bene vienintelis toks negrų teisių užstojimo atvejis, deja, iš dalies nustojęs savo teigiamos įtakos, įstačius jį į klaidingą ‚arba Dainava, arba Alabama‘ ginčų kontekstą. Tik tikras ateitininkų krikščioniškai humanistinis žvilgsnis sugebėjo tame ginče atitinkamai patvirtinti ir tautinę ištikimybę, ir humanistinį atvirumą (dr. Juozas Girnius, Romualdas Kriaučiūnas)“ (288 psl.)

* * *

Ši išeiviškos *Ateities* apžvalga *Aiduose* visų pirma yra labai vertinga visiems ateitininkams: ji duoda perspektyvą, — kaip ateitininkai metų tekmėje atsiliepė į savo egzistencinius bei situacinius klausimus ir rūpesčius. Ji nurodo pėdas, kuriomis esame ėję, ir kryptį, kuria tebeeiname.

Taipogi ši apžvalga yra vertinga ir visiems tautiečiams, nes nurodo, kaip idėjiškai gyvas lietuvių sąjūdis tremtyje-išeivijoje sprendė tautinio likimo-ištikimybės ir žmogiškojo pakilimo-dvasingumo problemas.

M. K.

STUDENTAI

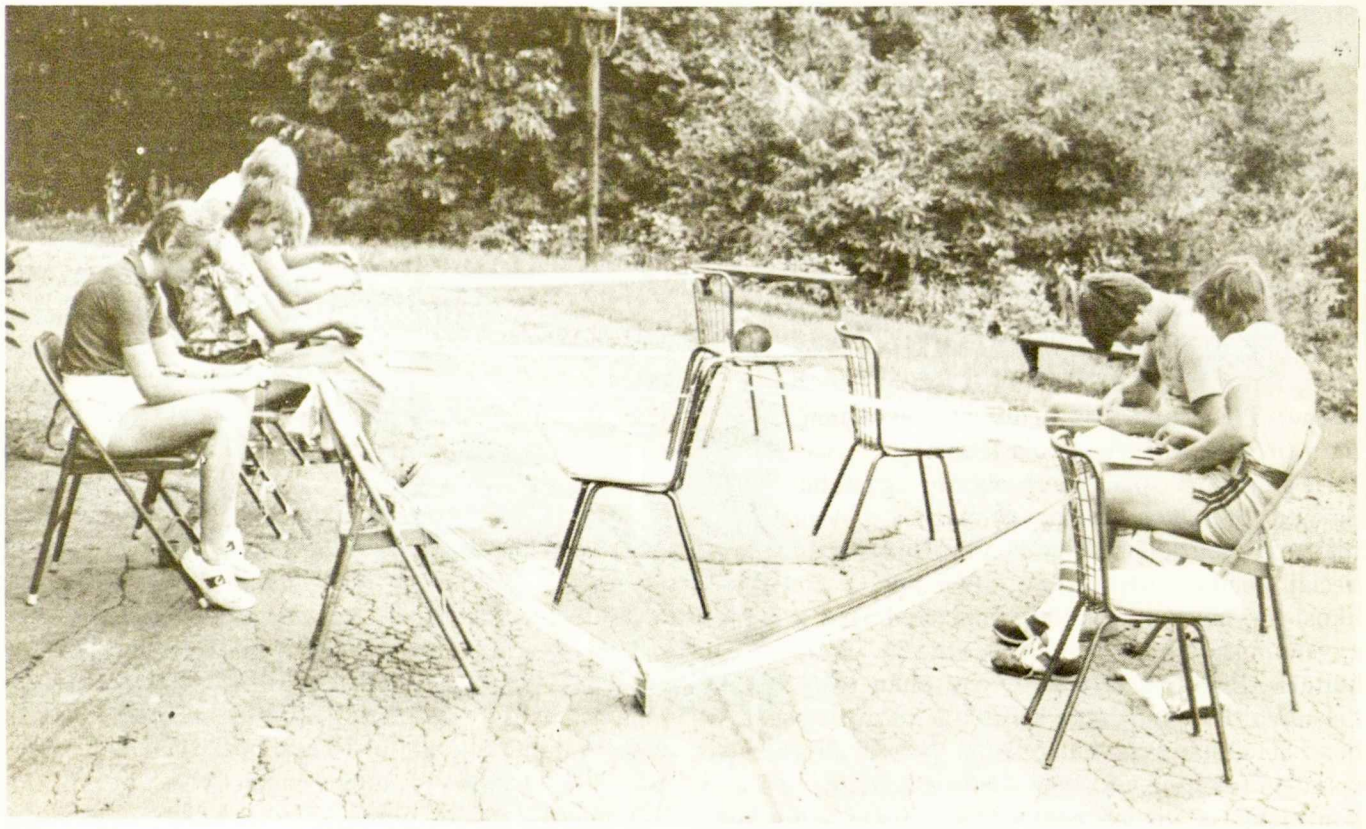

Ar dabartinis ateitininkiškas jaunimas yra pakankamai stiprus išlaikyti savo generacijoje lietuvybę? Jeigu ne, ar mums iš viso stengtis, o jei stengtis, tai kokiais būdais?

Tema gana aktuali dabartiniam laike, reikalaujanti didelio įžvalgumo ir plataus apsiskaitymo. Nemanau, kad man pasiseks pilnai atsakyti į šį klausimą, tačiau nors keliais bruožais bandysiu pasisakyti, kaip ji man suprantama.

Iškeltasis klausimas gana keistai nuskambėjo mano ausyse. Atrodo, šią temą galima lengvai pakeisti pastatant kitą klausimą: Ar mums likti ateitininkais ar ne? Ateitininkijos sąjūdis yra pastatytas ant dviejų

„... pabrėžiu, ateitininkas pilna to žodžio prasme, privalo ir yra pakenčiamai stiprus išlaikyti savo generacijoje lietuvybę“.

pagrindinių stulpų — katalikiškumo ir tautiškumo. Nors vieną iš jų apleidę ar atsisakę, iš viso nebegalėtume savęs laikyti ateitininku. Pagal mūsų ateitininkų ideologą St. Šalkauskį, ateitininkas yra „aiškiai susipratęs lietuvis patriotas, kuriamai nusistatęs tautinės kultūros srityje“. Bet tautybė mus liečia daug daugiau. „Ateitininkas laiko tautybę būtinu teigiamuoju gyvenimo veiksniu, nes ji yra ta individualinė, nors sutelktinė lytis, kuria turi pasireikšti visuotinas žmogiškosios dvasios turinys“. Apleisdami savo tautybę ir jos reikalus, nusikratom ateitininkiškų idealų ir neleidžiame sau pasiekti tobulumo. Kaip palaikyti ir ugdyti savyje lietuviškumą, kur koncentruoti savo pastangas ir kokiais būdais veikti, mums nurodo kelią buvę ir dabar esantys mūsų ateitininkų ideologai.

Šio rašinio antraštė sako — dabartinis ateitininkiškas jaunimas — pabrėžiu, ateitininkas pilna to žodžio prasme, privalo ir yra pakenčiamai stiprus išlaikyti savo generacijoje lietuvybę. Jeigu ne, iš viso nelaikykime savęs ateitininkais. Tautinės sąmonės palaikymas ir jos ugdymas yra vienas iš pirmųjų ateitininko uždavinių. Prof. J. Girnius savo knygoje „Idealas ir laikas“ išdėsto ateitininkų uždavinius organizacijai ir tautai. Įsigijimas aiškaus tautinio supratimo, praeities ieškojimas, savo kalbos vartojimas, su gyvenančiais tėvynėje kontaktų palaikymas, tai gairės tautiniam susipratimui ugdyti. Pagal J. Girnių, „pagrindinė tautinės gyvybės nešėja yra tėvynėje gyvenanti tauta“. Laikydami su ja stiprų ryšį ir suprasdami dabarties ir praeities situacijas, išvystome pilną supratimą savo tautos šaknų ir pasididžiavimą. Natūraliai seka ir pasididžiavimas Amerika bei dėkingumas už jos nuopelnus. Išauga dvilypis lojalumas. Sąmoningas pasididžiavimas savo tauta ir kraštu, kuriame gyvename, sveikai nuteikia galvojimą ir išugdo naują perspektyvą visais politikos bei kultūros reikalais. Svarbiausia sveikas, įsisąmonintas galvojimas išsaugo nuo nacionalizmo kraštutinumo, kuris yra vienpusiškas nusistatymas aukštinti tik savąją tautą ir težiūrėti jos interesų.

Žadindami istorinę sąmonę, surenkam daug žinių bei faktų apie mūsų tautos kančias ir prieštaravimus. To žinojimo ir supratimo neužtenka. Reikia sužadinti sąmonę iki sukrėtimo — iki kol jaučiam, kad kenčiam ir prieštaraujam. Tada nepasitenkinsime savo žinojimu, bet norėsime ir laisvajam pasauliui perduoti pavergtos Lietuvos bylą. Tai galime padaryti pabrėždami Lietuvos valstybingumą. Jungtinės Amerikos Valstybės kol kas nepripažįsta sovietų aneksijos. Mūsų tikslas turėtų būti raginti vyriausybę ir klausti: „Ar tai užtenka tik tuo reikalu pasisakyti? Ar neturėtų sekti kokios išvados?“ Šiuo metodu vis reikia kelti okupuotos Lietuvos reikalą.

Keliant Lietuvos valstybingumo reikalą, pasitaiko proga pademonstruoti mūsų patriotizmą, naudojant mūsų tautos kūrybinius vaisius. Mūsų liaudies dainos, šokiai, menas ir literatūra ne vieną kartą yra sužavėję svetimtaučius. Reikia taip pat kelti išeivijos lietuvių meną, spaudą ir kitas pastangas išlaikyti kultūrą. Laikydami ryšį su tauta Lietuvoje, turime didžiuotis ir remti tikrą lietuvišką kultūrinę srovę, išeinančią iš to krašto. Tai sunkiai laimėti vaisiai, kuriais turėtume naudotis. Negalime atsisakyti okupuotos lietuviškos tautos laimėjimų. Remdami išeiviją ir Lietuvą materialiniai ir ideologiniai, stipriname visą tautą.

Sunkiausias uždavinys yra nusiteikimo ugdymas. Ne vieną kartą esame girdėję aimanas, kad „už kelių metų nieko neliks“, arba anksčiau ar vėliau „lemta lietuvybei išeivijoje išnykti, tai kam rūpintis mirčiai?“ J. Girnius, vartodamas šią perspektyvą, mato jaunimo uždavinį aiškiai — palaidoti lietuviškumą. Jis teigia, kad jaunimas, nujaučiantis tokią atmosferą, nenori įsijungti į veiklą ir „rūpintis (tautos) mirtimi“. Reikia suprasti, kad bendruomenės miršta, kai asmenys nebegerbia arba nebelaiko jo pagrindų bei principų svarbiais. Bendruomenės prigimtis nenustato gyvavimo laiko. Bet ar jų tikslas tik išsilaikyti? Svarbiau už gyvavimo amžių laikomi organizacijos atsiekimai, todėl jaunimui turėtų būti uždavinys ugdyti tokį nusiteikimą.

Lietuvybės išlaikymas yra vienas iš svarbiausių šiuo laiku ateitininkų uždavinių. Kiekvienas ateitininkas dėl to neša didelę atsakomybę. Šios problemos ne naujos; nuo pat ateitininkų įsikūrimo iki dabar jos buvo pristatomos ir svarstomos: prof. St. Šalkauskis („Ateitininkų ideologija“, 1932 m.), prof. J. Girnius („Idealas ir laikas“, 1966 m.) ir vėliausiai V. Vaitiekūnas („Ko senimas norėtų iš jaunimo“, *Ateitis,* 1981 m.). Jų keletas čia paminėtų minčių jaunimui aiškių gairių nenustato, tik aiškina uždavinius. Tas ryžtas, kuris uždegė pirmus studentus burtis į ateitininkus lietuviškoje, katalikiškoje šviesoje, nėra dingęs. Jaunimas dažniausiai apsiima darbą, pamatęs jo prasmę. Netrukus lietuvybės klausimas bus jų savas rūpestis ir ne kitų. Pasitikiu mūsų lietuvišku jaunimu priimti šias dideles pareigas ir jas atlikti pirmųjų ateitininkų studentų užsidegimu.

Vitas L. Laniauskas

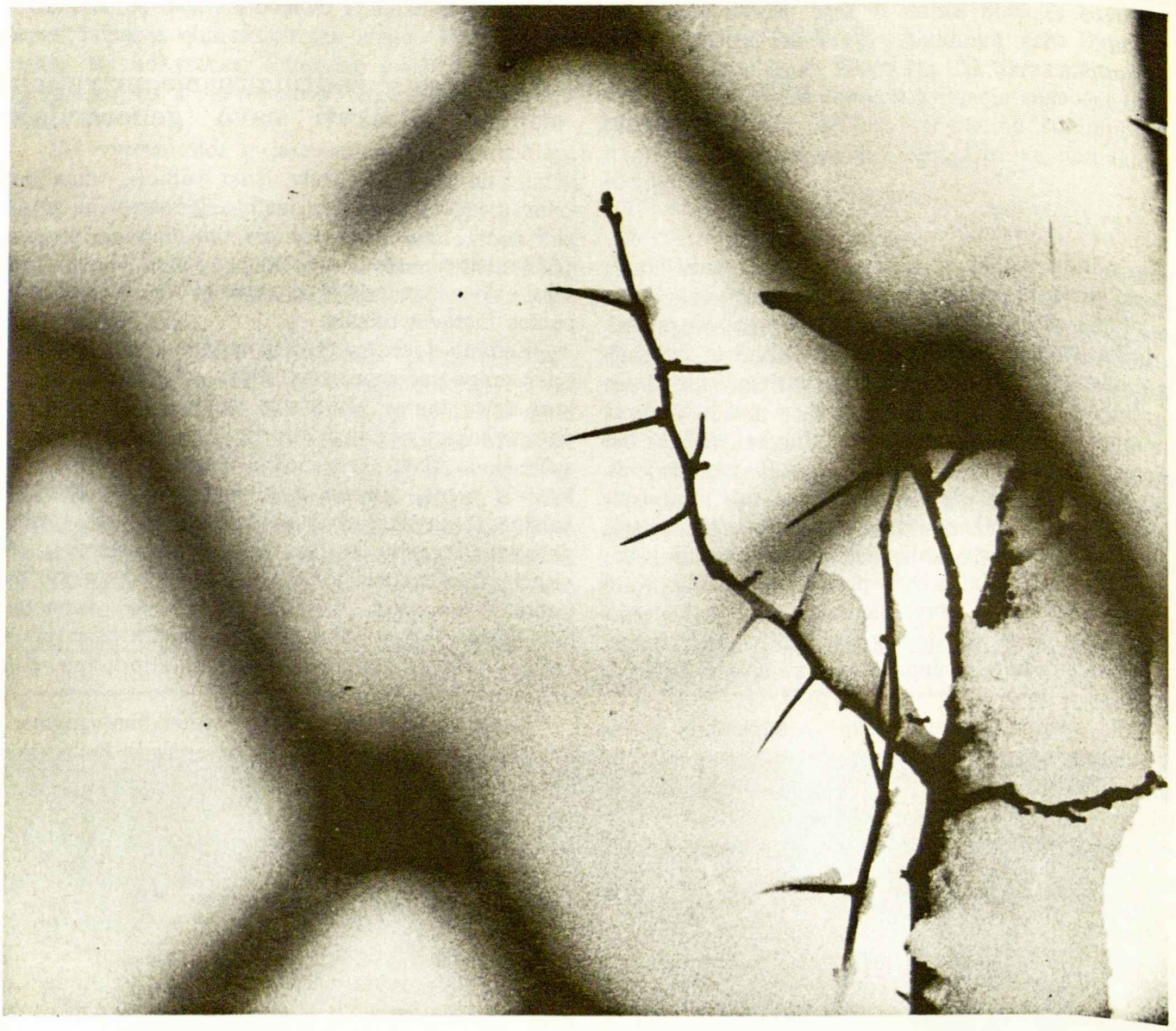

Ar pagalvojame, kad Dievas yra belytis, taigi — nei vyras, nei moteris. Ir todėl to nebūtinai „Jis".

Ar pagalvojame, kad Jo „Žodis" savo dieviškoje prigimtyje yra belytis, taigi — nebūtinai „Jis". Nebūtinai „Sūnus"...

Kas būtų atsitikę, jei Dievas būtų siuntęs moterį išganyti pasaulį?... Ką būtų dariusi Ji ir kaip su Ja būtų pasielgę Gėrio priešai?...

Nepagalvojome?... Bet apie tai pagalvojo šio eilėraščio autorė... — Red.

Pasiklausykite Evangelijos pagal Jonę

Kristus buvo Kristė.
Ji gimė Betliejaus karvidėje.
Dvyliktais metais Ji su žyniais disputavo.
Vestuvėms Ji iškepė grubios rugių duonos,
kurią išmirkė vyne.
Glostydama švelniai, ligonius gydė.
Verkdama į vakarienę sukvietė brolius ir seseris,
plovė jų kojas ir jas išbučiavo.
Kareiviai ją iššagino ir pririšo
išskėstomis kojomis tarp kedrų ties upeliu.
Ji prisikėlė ir pagimdė žmogų.
Girdėjote Viešpatės žodį.
Amen.

Ginta Remeikytė

PO MŪSŲ SUSIRINKIMO

— Mama! Aš namie!

— Gerai, Daniau, kur Gytis?

Uždarau duris. Mama virtuvėj kažką dirba.

— Jis lauke, mašiną „paparkina".

Nusivilkau švarką ir nutariau, kad „paparkinti" yra vienas iš geriausių žodžių lietuvių kalboj. Švarką pakabinau ant kablio, bet jis nuslysta ir nukrenta žemyn laiptais į rūsį. Ten palieku, rytoj, kai vėl reikės nešiot, pakelsiu. Jau keli švarkai ten guli.

— Kaip buvo susirinkimas? — mama klausia.

Aš įeinu į virtuvę ir matau, kad mama dideliame bliūde tešlą maišo.

— O, labai geras, atrodo, kad visiems patiko!

— Ką darėt?

— Pirmiausia po pamokų nuvažiavom į McDonalds ir pavalgėm...

— Ar buvo skanu?

— Mama! — nusijuokiu, nes jinai kartais keistus klausimus klausia.

— McDonald's nėra skanu, ir nėra neskanu — paaiškinu, tik, well, žinai — McDonald's. Girdžiu durų cyptelėjimą ir žinau, kad Gytis baigė mašiną „paparkinti". Jis savo švarką tik numetė, nes jis jau žino, kad vis tiek nukris.

— Labas, mama!

— Labas, Gyti. — Tada vėl mane klausia. — Ką jūs po to darėt?

— Nuvažiavom į Meno muziejų ir tada pas Puškorius buvo susirinkimas.

— Beveik užmiršau, gavai laišką, — mama sako, nes ji žino, kad aš daugiau apie susirinkimą nebesakysiu.

— Tikrai? Iš ko? nuskubu į televizijos kambarį, kur ant televizijos paprastai paštas yra padėtas. Peržiūriu. *Draugas* atėjo. Gyčio *Sports Illustrated,* jam laiškas iš Californijos, turbūt Milda jam vėl rašo. Pagaliau randu savo laišką iš Danos. Vėl užmiršau jai parašyt. Turbūt ant manęs rėks, nes jai seniai rašiau. Ir Kovui seniai rašiau, ir Zitai, ir visiems kitiems seniai rašiau. Ak, taip jau nusibodo laiškus rašyt. Nėra apie ką rašyt. Gal turėčiau išdaužyti langą ar surast kokią „girlfriendą". Tada žinių turėčiau. O dabar tik rašyčiau — „Man gerai sekasi, mokykloj gavau A iš egzamino, bet meno pamokoj nelabai gerai nupaišiau savo „Abstract drawing". Vakar įvyko Grandinėlės repeticija ir buvo smagu šokti. Sigą, Ramūną ir kitus mačiau. Ramūną kasdien mokykloje matau. — Jis, Vincas, Arūnas, nes visi į tą pačią mokyklą einam. Ar tą jau tau pasakiau?... Taip atrodytų mano laiškas. Laiptais užlipu ir įeinu į savo kambarį. Atidarau laišką ir, kaip atspėjau, ji skundžiasi, aš jai nerašau „Daniau, tavo eilė rašyt! Kodėl nerašai? Taip laukiu laiško iš tavęs".

— Žinai, Danute, garsiai sakau, — tau dabar parašysiu.

Atsisėdu prie savo stalo ir ištraukiu rašymui popieriaus. Užrašau: 1982 m. sausio 30 d.

Miela Dana, pradedu. Ačiū už laišką, tikrai atsiprašau, kad taip seniai tau esu rašęs. (Meluoju). Bet aš esu labai užimtas su mokslais ir sportu. (Žinau, kad galėčiau surast laiko parašyt, bet... tingiu).

Tada žodžiai sustoja, nežinau, kaip tęst. Atsilošiu savo kėdėje ir alsuoju. Vėl nesiseka. Nieko neišeis. Apsižiūriu, savo stale matau vakarykščio Plain Dealerio *Friday Magazine.* Ant atversto puslapio yra su juodu parkeriu apsukta „Cleveland Museum of Art" 11150 East Blvd. University Circle 421-7340 Film-Eleven P.M. (100 min.) Tomorrow 2:00 P.M. Admission Free.

Atsimenu, kaip aš vakar vakare su Edžiu daug sykių susiskambinau. Planavom eiti su rogutėmis

Danius Barzdukas *priklauso Clevelando Maironio moksleivių ateitininkų kuopai.*

čiuožti, bet sniego nebuvo, tai negalėjom. Peržiūrėjau laikraščius, ieškodamas bet kokio šeštadienio popietinio įvykio. Radau filmą Meno muziejuje ir paskaitą apie „UFO's" Clevelando Valstybiniam universitete. Mes nutarėm, kad rytoj nubalsuosim ir ką daugumas moksleivių norėtų daryt, mes tą darytumėm.

Mano galvosena krypsta į popietę, kai visi susirinkom parapijoj ir diskutavom ką daryti. Jau lijo, ir mes visi gan greitai nutarėm, kad pirma į McDonalds važiuosim. Nuvažiavom ir prisivalgėm Big Macs, hamburgers, shakes ir visokių gerų valgių. Atrodė, kad beveik visi norėjo į muziejų važiuoti, ypač Rimas, ir kadangi buvo mūsų dviejų paruoštas susirinkimas — ir man tikrai nebuvo svarbu, kur mes būtumėm važiavę, nusprendėm į muziejų važiuot.

Per lietų važiavom. Kai pro Lietuvių daržą Liberty Bulevarde pravažiavom, mes prižadėjom pavasarį tą aptvarkyt. Ta apylinkė nėra labai gera, nežinau, ar tas aptvarkymas pasiseks. Turbūt visai užmiršim.

— Ei, sąsiuvinį mašinoj užmiršai — išgąsdino Gytis ir ant stalo nukrenta per kambarį pamestas sąsiuvinis.

— Ar tikrai turėjai mest?

— Ar turėjai mašinoj palikt?

— O, ačiū, kad priminei, aš savo foto aparatą mašinoj užmiršau.

— Tą žinau. Va atnešiau. Ir jisai man atiduoda foto aparatą. — Ar nuotraukos šįkartą išeis? Ar jos bus kaip kursų paveikslai? Visi tamsūs ir neaiškūs?

— Hey, atsiprašau — aš nesu profesionalas — reikia praktikos ir kada nors už savo nuotraukas aš laimėsiu Pulitzer premiją.

— Ha! — mano brolis pasijuokia ir iš kambario išeina. Jis teisingai kalba. Mano nuotraukos yra labai biaurios. Aš savo fotografo pareigas negerai atlieku.

Mes trys, Julius, Gytis ir aš, buvom vieninteliai, kurie visą filmą išsėdėjom, kitiems nusibodo, ir jie norėjo muziejų apžiūrėt. Negarsinis filmas buvo gan keistas, bet neblogas. Kai jis pasibaigė, kiti jau buvo skulptūras ir paveikslus peržiūrėję, tai mes visi netrukus pas Puškorius nuvažiavom. Ir susirinkimas buvo neblogas. Rimas paskaitė iš Time žurnalo „Essay: The man in the water". Buvo gerai parašytas. Ir tada visi diskutavo klausimą — ar lietuvybė bus išlaikyta Amerikoj". Daugumas manė, kad išlaikysim, o tik keli pesimistiškai (ar realistiškai? kas gali sakyt) galvojo ir manė, kad lietuvybė išnyks išeivijoje. Mes nieko nenusprendėm, bet atrodė, kad realistai geriau savo nuomones apgynė. Šis susirinkimas buvo vienas iš susirinkimų, kuris buvo vertingas.

Kažką užuodžiu. Atidariau duris ir pažinau kepančių sausainių kvapą. Mmm kaip skaniai kvepia. Jei Edas čia būtų, jis sakytų CCCYY. Nes jis tą visada sako, kai kalbam apie chocolate chip sausainius. Jam, Ramūnui, Juliui ir Gyčiui labai juokinga, o man ne, čia žiemos kursų juokas, o ne mano. Vis tiek į virtuvę nueinu ir, kad mama nerėktų, pavogiu bent aštuonis sausainius ir grįžtu į savo kambarį. Gal sausainiai pagelbės su laiško rašymu.

Danius Barzdukas

Los Angeles moksleivės ateitininkės atsako:

KAS YRA TIKRAS HEROJUS?

Tikras herojus yra tas, kuris daro ką nors kitam žmogui padėti. Aš nemanau, kad jie turi ką nors stebuklingo padaryti.

Vilija Kontrimaitė

Tikras herojus yra tas žmogus, kuris yra pasiryžęs pasiekti savo tikslą ir tuo pačiu laiku yra pasiruošęs nugalėti visokiausius konfliktus. Aš šiaip ir manau, kadangi kasdieniniame gyvenime, susitikę su konfliktais, daug iš mūsų nežinome, kaip juos nugalėti. Todėl tie, kurie nebijo, gali pasidaryti tikrais herojais.

Živilė Tomkutė

Herojus man yra žmogus, kuris siekia labai aukštų idealų ir siekdamas jų jis kitiems padeda, bet nebūtinai savo gyvybę atiduoda.

Dalytė Trotmanaitė

Tikras herojus yra žmogus, kuris siekia tam tikro idealo ir nebijo rizikos. Jis seka savo aukščiausią sapną, aukojasi ir kenčia už savo įsitikinimus. Tai yra „tikro herojaus" bruožai tiksliai nusakyti, bet kas yra *tikras, realus, aiškiai matomas* herojus kasdieniniame gyvenime? Jis yra tas žmogus, kuris visada lieka žmogus. Jis yra tas, kuris įstengia nugalėti visus gyvenimo sunkumus ir dar vis įstengia mylėti savo artimus ir kentėti su kitais. Herojus yra tas, kuris įstengia gyventi su kitais ir už kitus net sunkiausiuose momentuose.

Ginta Palubinskaitė

Tikras herojus, mano nuomone, yra žmogus, kuris turėdamas savo idealą, gali pergalėti savo suklydimus ir pagaliau atsiekti savo tikslą. Aš šiaip manau, kadangi yra labai sunku atrasti ir sunaikinti tuos paslėptus silpnumus, kuriuos mes atrandame savyje. Tas, kuris gali laimėti šį karą su blogiu savyje, yra tikras herojus.

Milda Palubinskaitė

Aš manau, kad herojus yra žmogus, kurį gerbi ir seki. Jis nusistato sau idealus ir juos seka, net jei turi paaukoti savo gyvybę tam tikslam atsiekti. Herojus dažnai yra žmogus, kuris yra pavyzdys to, kuo tu nori būti.

Gailutė Radvenytė

Jaunųjų ateitininkų sąjungos centro valdyba, atvaizduota jos dailininko. Valdybos narius bei jų pareigas galima atpažinti iš jų veidų, padėties, nuotaikų ar bent iš šventumo laipsnio (žr. JAS centro valdybos narių aprašymą šiame Ateities *nr.).*

JAUNŲJŲ ATEITININKŲ SĄJUNGOS VALDYBA

Karts nuo karto tenka spaudoj skaityti pasikalbėjimus su asmenimis, kurie pasisako, kad visą gyvenimą buvo ateitininkai. Vieni vaikystėje davė įžodį, kiti vėliau įstojo, treti daugiau dvasioje įgyvendina ateitininkų ideologijos principus. Kai tokių asmenų būrelis susispiečia, dar save oficialiai į valdybos rėmus įstato, veikla žymiai pagyvėja.

Dabartinės Jaunųjų ateitininkų sąjungos (JAS) centro valdybos nariai visi atitinka „amžino ateitininko" apybraižai. Aktyviai dalyvaudami ateitininkų veikloje, taip pat puoselėja lietuviškumą bei rūpinasi jauniausių narių gerove.

Birutė Baltrušaitytė Bublienė — pirmininkė. Buvusi Detroito studentų ateitininkų draugovės pirmininke ir Detroito sendraugių skyriaus sekretore, dabar turi dvejopas pareigas jauniausios Federacijos sąjungoj, būtent, ne tik yra sąjungos pirmininkė, bet ir Detroito jaunučių-jaunių globėja. Birutei JAS reikalai ne naujiena. Jau 1980 metais buvo JAS CV narė, ruošė ir aktyviai dalyvavo parengiamuose stovyklos vadovų kursuose; 1981 m. dalyvavo Toronte jaunučių-jaunių programos *Vadovo* pristatyme. Dabar ruošia jaunučiams akivaizdinį programos *Vadoviuką.*

Baigusi magistrą biznio administracijos srity, rūpinasi jaunimu ir aktyviai reiškiasi lietuviškoj veikloj. Nuo 1981 m. išrinkta į Dainavos direktorių tarybą. Į organizacinę veiklą įtraukia ir šeimos narius. Jos dukrelė, nors tik 3 metų, bet jau dalyvauja jaunučių susirinkimuose ir būrelio vaidinimuose.

Janina Radvilaitė Udrienė — vicepirmininkė. Janina savo įnašą paliko visose sąjungose. Buvo MAS ir SAS centro valdybose, priklausė Detroito sendraugių valdybai, globojo Detroito moksleivius ištisus 7 metus, o 1980 m. prisiėmė jauniausios sąjungos CV vicepirmininkės pareigas. Besirūpindama jaunimu, 1977 metais Janina perorganizavo jaunučių stovyklą Dainavoj. Šio kapitalinio darbo

rezultatai jaučiami kiekvienoj po to įvykusioj stovykloj, kur stovyklaujantiems vaikams duodama įdomi bei įvairi programa jiems prieinamu būdu. Prie šios stovyklos rengimo ji kasmet prisideda, prisiimdama vienokias ar kitokias pareigas.

Janina aktyviai dalyvavo jaunųjų ateitininkų programos *Vadovo* kolektyve, dabar yra Ateitininkų federacijos atstovė Dainavos direktorių taryboj. Be visuomeninių darbų, Janina dirba pedagoginėje profesijoje ir augina du sūnus.

Antanas Saulaitis, SJ — dvasios vadas. Į veiklą nesiveržia ir mieliau patarnauja ten, kur pagalbos prašoma. Todėl yra bent kelių jaunimo organizacijų ar jų vienetų dvasios vadas ir dažnas jaunimo stovyklų kapelionas. Labiausiai mėgsta stovyklauti su jauniausiais, nes jie geriau juokus supranta. Taip pat, nes 10 m. amžiaus žmogus jau iš esmės suformuoja savo pasaulėžiūros pagrindus.

Džiaugiasi žmonių vis drąsesniu žingsniu į atsakomybę ir veiklą evangelizacijos ir katekizacijos srityse bei jų svarbesniu vaidmeniu religiniame išeivijos gyvenime.

Gražina Pauliukonytė Kriaučiūnienė — sekretorė ir iždininkė. Gimnazijoj ir kolegijoj priklausė tautinių šokių grupei, lankė lituanistinius kursus. Putnamo kuopoj bei draugovėj ėjo įvairias pareigas. Vėliau buvo Worcesterio ir Chicagos jaunųjų moksleivių globėja. Gyvendama Kankakee, Ill., suorganizavo šeštadieninę mokyklą ir buvo vienintelė mokyklos mokytoja.

Aktyviai reiškėsi programos *Vadovo* kolektyve; buvo pirmos JAS centro valdybos sekretorė ir paruošė JAS statutą. Jau kelinti metai praveda JAS vasaros stovyklos registraciją. Augina tris sūnus, o laisvalaikiu mėgsta skaityti ir rašyti į lietuvišką spaudą.

Ramunė Mikulionytė — referentė. Gyvendama Detroite, Ramunė priklausė jaunimo chorui ir tautinių šokių grupei. Ten pat baigė aukštesniąją lituanistinę mokyklą. Su vaikais jau nuo seno dirba, sendraugių stovyklose ruošdama mažuosius pasirodymams scenoje. Dabar dirba Washingtone, federalinėj įstaigoj, ir JAS centro valdybą atstovauja Ateitininkų federacijos valdyboje.

Romualdas Kriaučiūnas — narys. Pirmasis JAS pirmininkas, vienaip ar kitaip yra perėjęs visų keturių sąjungų centro ar skyriaus valdybas. Šiuo metu yra Dainavos direktorių tarybos pirmininkas. Vadovavo ateitininkų programos *Vadovo* komisijai. Yra Ateitininkų federacijos tarybos narys. Dirba administracinį darbą protinės sveikatos klinikoje.

Linas Mikulionis — narys. Šalia sporto klubo, tautinių šokių grupės ir choro, Linas aktyviai reiškiasi ateitininkų veikloj jau daug metų. Su jauniausiais Ateitininkų federacijos nariais artimai susipažino, eidamas komendanto pareigas Wasagos, Neringos ir Baltijos stovyklose. Taip pat buvo Detroito moksleivių ateitininkų globėju, priklausė pirmajai JAS centro valdybai, prisidėjo prie vasaros stovyklos vadovų kursų. Dabar, be JAS pareigų, dirba inžinieriaus profesijoj, priklauso Dainavos direktorių tarybai ir dažną savaitgalį praleidžia šioje stovyklavietėje prie „juodųjų" darbų.

Kristina Veselkaitė — narė. Ilgus metus ėjusi įvairias pareigas ateitininkų organizacijoje, šiuo metu Kristina yra Detroito jaunučių-jaunių globėja, ruošia magistrą visuomeninės sveikatos srity ir yra gailestingoji sesuo. Šalia šių darbų, ji dar randa laiko dainuoti parapijos chore ir sekretoriauti V PLJS Kongreso Ruošos komitetui.

Šios JAS centro valdybos kadencija prasidėjo 1981 rudenį ir baigsis 1983 rudenį. Kaip matote, nariai strateginiai išsidėstę nuo Washingtono iki Chicagos. Labai norime susisiekti su visų vietovių jaunučių-jaunių globėjais. Dabartinis JAS centro valdybos adresas

New Yorko mišrus kvartetas Harmonija gegužės 1 koncertavo Clevelande ateitininkų šeimos šventėje. Iš k. kun. Gediminas Kijauskas, SJ, Dievo Motinos parapijos klebonas, toliau kvarteto nariai Petras Tutinas, Birutė Ralytė-Malinauskienė, Viktoras Ralys, Rasa Bobelytė-Briten, akompaniatorius Kazys Jatkauskas ir Ateities vyr. red. kun. dr. Kęstutis Trimakas.

yra: B. Bublienė, 255 Greenwood, Birmingham, Mi. 48009, tel. 313-646-8588.

DISKUSIJOS PO FILMŲ

Los Angeles

Vasario 27 d. Los Angeles moksleiviai susirinko Dariaus Vosyliaus namuose stebėti ir padiskutuoti du filmus. Šie filmai buvo „How can I not be among you?“ ir „A matter of inconvenience“.

„How can I not be among you“ buvo pagrindinai poezijos ir fotografijų kūrinys apie mirtinai susirgusio žmogaus jausmus ir mintis, belaukiant mirties. Šis filmas buvo ypatingas, ir mūsų diskusijose atradome labai skirtingų reakcijų į šio filmo išreikštas mintis. Pastebėjome, kad poezijos pagrindinė tema buvo „Nieko negali prarast, nieko neturėdamas“, ši galvosena davė tam žmogui galimybę numesti visuomenės prirakinimus ir ištikrųjų mylėti savo brolį.

Pati nemačiau „A matter of inconvenience“, turėdama anksčiau išvažiuoti, bet esu girdėjus, kad irgi buvo įspūdingas filmas.

Milda Palubinskaitė

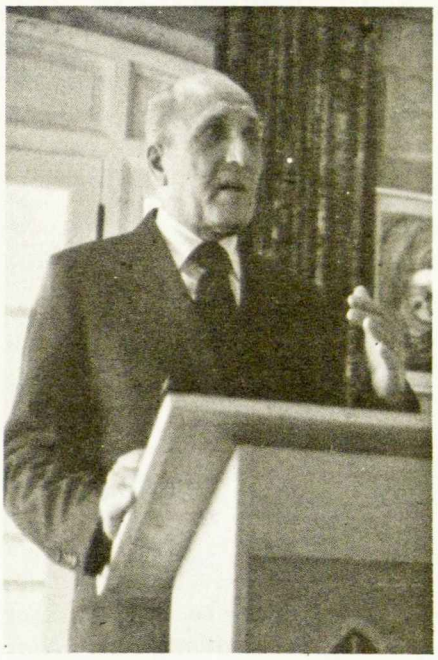

Rašyt. Česlovas Grincevičius skaito savo kūrybą Ateitininkų namų popietėje, Lemonte, Ill.

(Apačioj) Rašyt. Č. Grincevičiaus kūrybos popietėje Ateitininkų namuose, Lemonte, Ill. (iš kairės pirmoje eilėje): A. Grincevičienė, Ateitininkų Federacijos vadas J. Laučka ir M. Mackevičius; (antroje eilėje) Chicagos sendraugių pirm. K. Pabedinskas, M. Remienė, A. Skrupskelienė, K. Bradūnienė ir K. Bradūnas.

STUDENTŲ PAVASARIO KURSAI DAINAVOJE

Kovo 19-20 dienomis įvyko Toronto draugovės suruošti studentų pavasario kursai Dainavoje. Penktadienio vakare jau daugelis studentų suvažiavo. Kai kurie praleido vakarą, besėdėdami prie laužo Baltųjų rūmų salėje. Nemažas studentų skaičius tęsė diskusijas miestelyje. Mes galėtumėme vadinti juos „juodaisiais avinais“ mūsų ateitininkiškos šeimos. Vakaras greitai prabėgo.

Šeštadienio ryto dienotvarkėje buvo numatyta du įvykiai: kėlimasis ir pusryčiai. Sunku pasakyt, kokia eiga jie įvyko. Po puikių Torontiškių paruoštų pusryčių visi laukėme Gitos Kupčinskienės paskaitos. G. Kupčinskienė kalbėjo apie savo kelionę į Lietuvą, etnografinio ansamblio „Sodauto“ steigimą ir savo įspūdžius, liečiančius liaudies meną. Ji žiūri į tautosaką kaip į gyvą, svarbią dalį mūsų lietuviškajame gyvenime. Ji pabrėžė, kad liaudies muzika skiriasi nuo populiariausių rašytų „stovyklinių“ dainų savo jausmais, istorija, melodija ir žodžiais. Yra keletas pagrindinių temų šiose dainose: sezonai, darbas, jaunavedės neramumai. Paskaitą pailiustravo su įrašyta juostele bei pati dainuodama. Aš manau, kad daugelis mūsų buvo tikrai sužavėti jos gilia meile šiom dainom. Po paskaitos mes grupėmis diskutavomėm tautosaką liečiančius klausimus. Šitokia tema galėtumėm diskutuoti ir toliau savo draugovėse, nes ji tikrai yra įdomi.

Išdiskutavus klausimus, buvo proga pasivaikščiot po Dainavą. Daug kas iš mūsų seniai čia bebuvome, tai laukai atkūrė daugybę prisiminimų. G. Kupčinskienė davė mums progą pramokt keletą liaudies dainų. Šios dainos yra labai smagios dainuot ir visi greit pramoko. Ji naudoja autentišką tarmę ir taip mes galėjom atskirt žemaičių dainas nuo dzūkų. Taip pat skiriasi ir melodijos, pavyzdžiui, žemaičiai labai ilgai užtraukia gaidą savo dainose. Mes sužinojom, kad sutartinės yra lietuvių ypatybė.

Po pietų dalyvavome Mišiose ir ruošėmės vakarinei programai. Netrukus vėl išalkom ir ruošėmės

vakarienei. Vakarienei kursantai apsirengė kaip tautosakos herojai. Pasirodė Bona Švorza, Pinčiukas, Žaltys, Vaidilučių karalius, Eglė, žalčių karalienė, ir, jeigu neklystu, „Vitas Gerulaitis" buvo atvykęs. Po vakarienės įvyko vakarinė programa. Programos tema (turbūt jau atspėjot) buvo Tautosaka. Visi kursantai paruošė trumpą vaidinimėlį, kuris apibūdino tautosakos pasaką. Programos vedėjai mus kalbino atspėti lietuviškas mįsles. Taip pat pasirodė seselė Ignė ir Gita Kupčinskienė, dainuodamos liaudies dainas, su tautiniais rūbais, net ir sutartinę užtraukdamos. Tačiau pasirodė ir tie kursantai, kurie buvo išmokę liaudies dainų tą popietę. Programa labai sklandžiai ir juokingai buvo atlikta.

Po programos mes žaidėm liaudies žaidimus: Žvirblis, Malūnėlis ir Šarka. Norint daugiau apibūdint Šarką, negali vartot žodžio „žaidimas". Čia nėra žaidimas, čia yra rimtas reikalas. Man dar šiandien kojos dreba. Tikrumoj, jeigu pasaulio kariuomenės dalyvautų „Šarkos" konkurse vietoj karo, esu tikras, kad jie tuoj pat pasirinktų amžiną taiką.

Po žaidimų buvo energingi šokia, bet, deja, kai kurie berniukai nuo Šarkos neatsigavo ir nepajėgė net kojos pakelt. Vis dėlto linksmai šokom ir dainavom ligi vidurnakčio.

Sekmadienį nebuvo numatytos programos, bet seselė Ignė pravedė spontaniškus trijų valandų diskusinius pusryčius (tikrai užtruko pusę ryto). Valgėm ir kalbėjom (ne tuo pačiu laiku!) be sustojimo. Taip ir baigėsi savaitgalis. Noriu padėkot Toronto draugovei už puikiai paruoštus ir pravestus kursus. Aš manau, kad visiem buvo smagus, įdomus ir atgaivinantis savaitgalis.

Edmondas Saliklis

Steigiamajame Chicagos ateitininkų tarybos susirinkime (iš kairės): dr. E. Vasiliauskas, dr. J. Vasiliauskienė, kun. dr. V. Rimšelis, dr. P. Kisielius ir Ateitininkų Federacijos vadas J. Laučka.

Steigiamąjį Chicagos ateitininkų tarybos susirinkimą atidaro J. Baužys; jo dešinėje — kun. J. Borevičius, S.J., A. Skrupskelienė, dr. Alg. Norvilas, Ateities administratorius J. Polikaitis ir Vyt. Šoliūnas.

APIE MIRTĮ IR GYVENIMĄ
Chicagos studentai

Chicagos studentų ateitininkų draugovės susirinkimas įvyko kovo 5 d. pas Rasą Narutytę. Nepabūgę šalčio ir gilaus sniego, kas Chicagoje ne naujiena, susirinko būrelis studentų.

Susirinkimą pradėjo kun. K. Trimakas malda. Einamų reikalų diskusijos sukosi apie pavasario kursus, Velykų šokius ir kt.

Gavėnios rimčiai buvo gana plačiai ir išsamiai diskutuojama mirties problema ir jos atvaizdavimas, surištas su spalva, su tamsuma ar šviesa. Buvo pasidalinta įvairiomis nuomonėmis ir patyrimais apie mirtį artimųjų tarpe, apie jausminę reakciją — liūdesį, pyktį, bejėgiškumą ir susitaikymą su gyvenimo tikrove. Gana gyvą diskusiją sukėlė klausimas, „Ar norėtum žinoti, kada mirsi ir kokios išvados iš to galėtų būti?"

Kalbant apie mirtį, buvo pakalbėta ir apie gedulą ir jo formas įvairiose kultūrose ir religijose. Bendra išvada: mes, lietuviai, turime tradicinę rimtą pažiūrą į mirtį, mirusiųjų pagerbimą ir laidotuves.

Po diskusijų sekė trumpas susikaupimas prie žvakių šviesos ir trys skaitymai: Domas Lapkus iš Michael Quoist „Prayers" skaitė „Lord I have Time", Edmondas Saliklis skaitė ištrauką iš D. H. Lawrence „The Man Who Died" ir Rūta Končiūtė skaitė 138-ąją psalmę.

Taip pakilioje nuotaikoje užbaigėme susirinkimą.

Vita Reinytė

CICERO ATEITININKŲ ŠVENTĖ

Cicero vysk. M. Valančiaus ateitininkų sambūrio metinė šventė, įvykusi š.m. kovo mėn. 20 d., pradėta šv. Mišiomis, kurias Šv. Antano parapijos bažnyčioje atnašavo kun. dr. K. Trimakas,

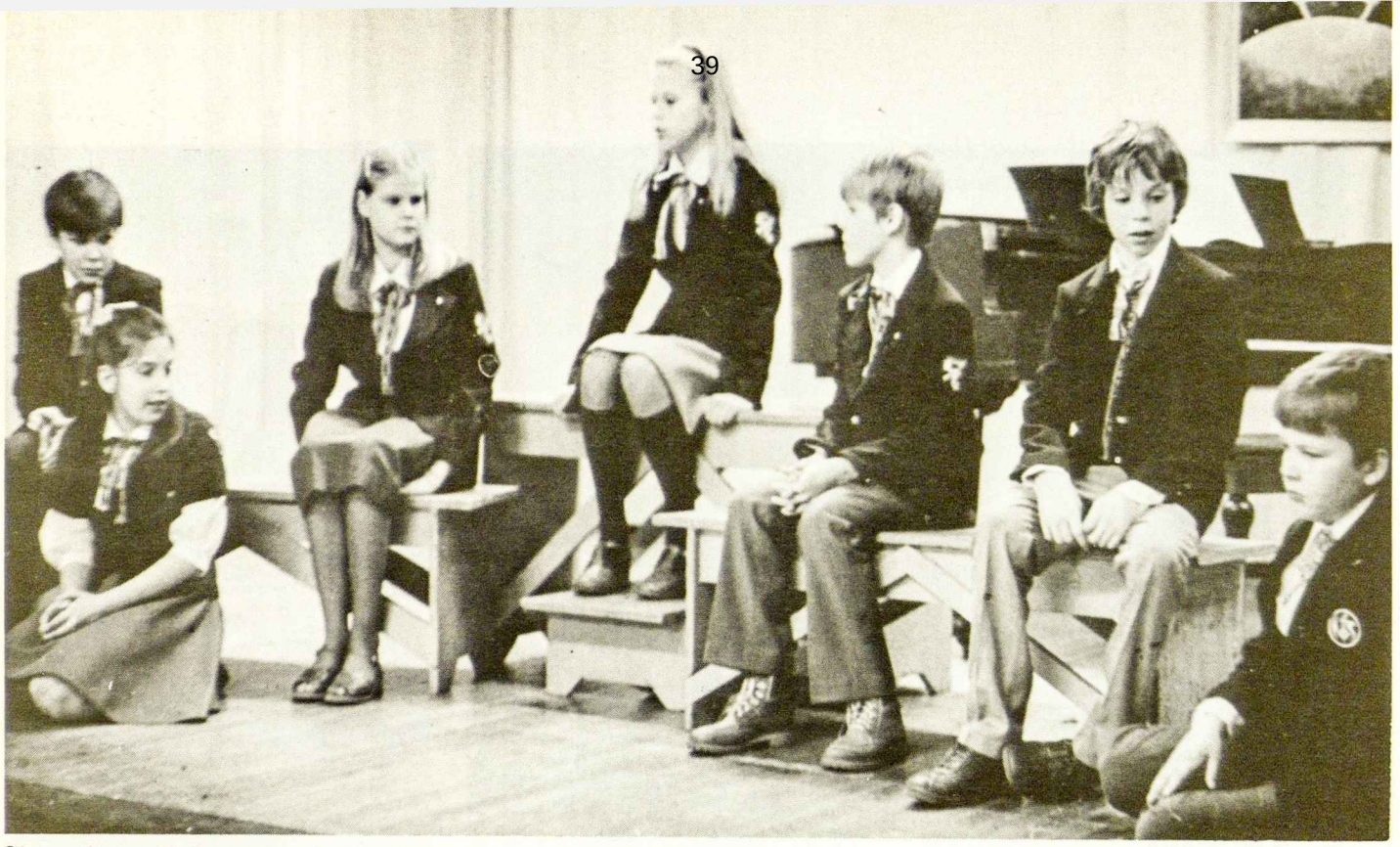

Cicero jaunučiai ateitininkai metinės šventės programos metu, J. Vingelis, V. Rūbaitė, B. Skopaitė, D. Vilutytė, J. Vilutis, T. Tiknius, P. Vingelis.

patarnaujant jauniesiems ateitininkams: T. Tikniui ir broliams J. ir P. Vingeliams. Apaštalų laiškų skaitinius gan nebloga tarsena skaitė moksleiviai ateitininkai: D. Norkutė ir R. Šulaitytė. Tikinčiųjų maldą, truputį susijaudinusi, tačiau labai nuoširdžiai, skaitė jaunųjų atstovė M. Končiūtė. Su dideliu dėmesiu ir susimąstymu klausėmės gavėnios metui pritaikytų, apie kančios ir kryžiaus reikšmę krikščionių atsinaujinimui kun. K. Trimako žodžių. Pamokslininkas taip pat džiaugėsi, kad priimsiantieji priesaiką padidins Kristaus sekėjų eiles.

Po pamokslo V. Šulaitis perskaitė nutarimą, kuriuo R. Ješmantaitei, R. Rūbaitei, D. Rūbui ir R. Vabalaitytei išreikštas pasitikėjimas ir suteikta galimybė priimti moksleivio ateitininko priesaiką. Prisaikdino kun. K. Trimakas, o juosteles įteikė sambūrio garbės globėjas dr. P. Kisielius ir moksleivių sąjungos atstovė L. Šulaitytė.

Po priesaikos majestotiškai nuskambėjo visų dalyvių perskaitytas ateitininkų Credo.

Pamaldų iškilmingumą padidino muz. A. Skridulio grojimas vargonais ir visų bendras lietuviškų giesmių giedojimas.

Aukas prie altoriaus nunešė T. ir

K. ir T. Razmai

V. Rūbaitė

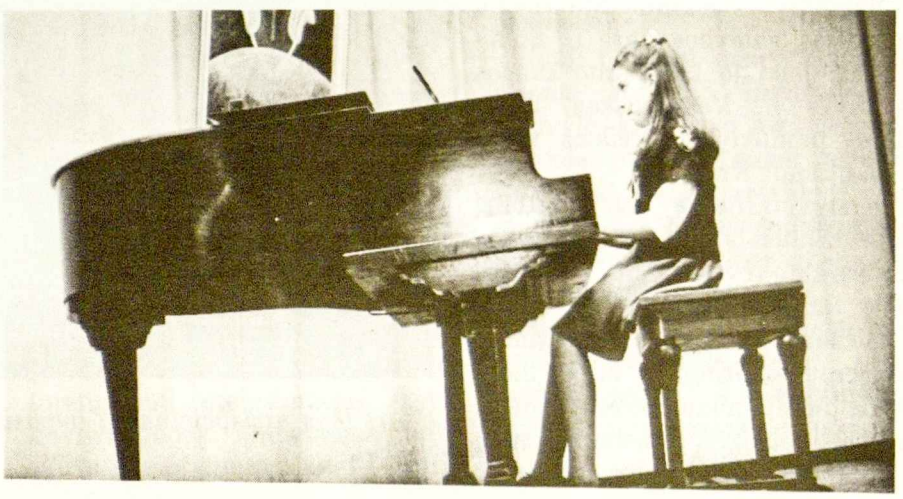

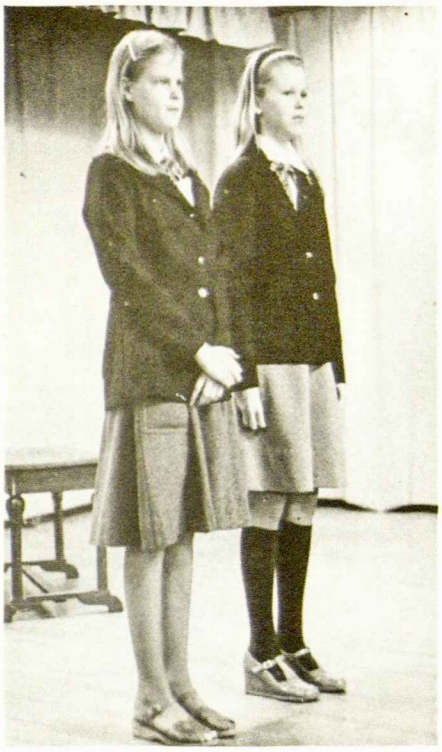

B. Skopaitė ir D. Vilutytė

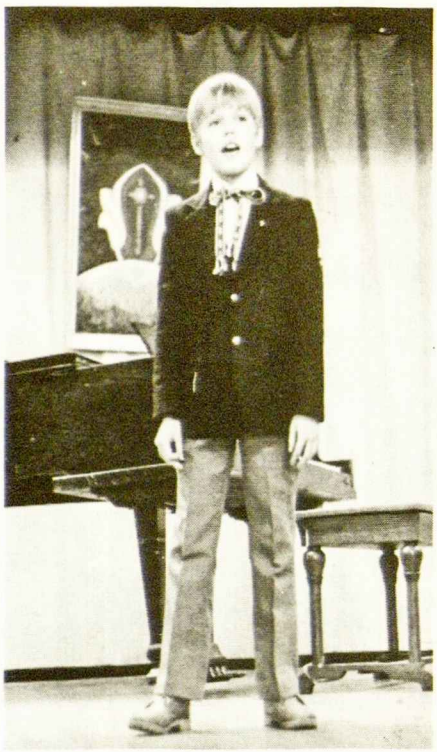

J. Vilutis

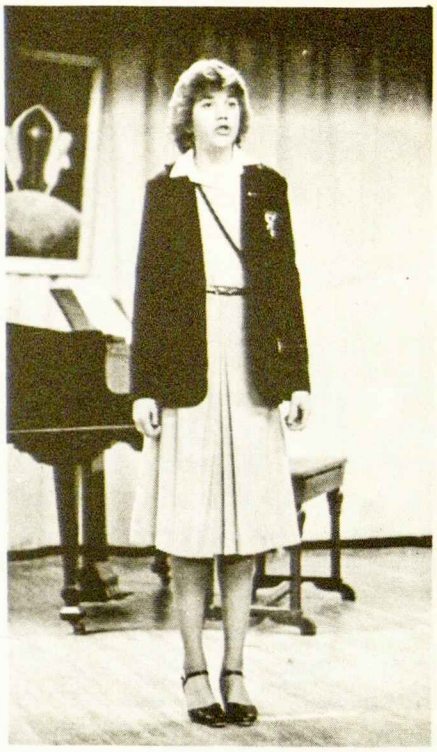

R. Vabalaitytė

K. Razmai, o visi ateitininkai ir prijaučiantieji priėmė šv. Komuniją.

Pamaldos užbaigtos ateitininkų himnu. Po to visi pamaldų dalyviai buvo pakviesti agapei į parapijos salę.

Salėje jau laukė baltai aptiesti, gėlėmis papuošti ir sumuštiniais, pyragaičiais, kavute apkrauti stalai. Kun. K. Trimakas prašė Kristaus palaimos visiems susirinkusiems ir dėkojo, kad iš Jo malonės vaišinsimės šiomis gausiomis žemiškomis gėrybėmis.

Šventėje dalyvavo dr. J. Vasiliauskienė ir dr. E. Vasiliauskas su sūnumis, kaip Daumanto ir Stulginskio kuopų atstovai. Pasigesta Čikagos kuopos atstovų, kurie taip pat buvo maloniai kviesti.

Sambūrį sveikino Moksleivių sąjungos valdybos narė L. Šulaitytė ir jaunųjų Daumanto kuopos atstovas P. Vasiliauskas, linkėdami produktyvios veiklos viską atnaujinant Kristuje.

Atsisveikinome su sambūrį apleidžiančiais nariais: I. Mickute, R. Norkute ir S. Baronu, kurie pradėjo lankyti universitetus. Linkėjome sėkmės moksle ir įsijungimo į studentų ateitininkų eiles. Sambūrio prisiminimui prižadėjome iš kasos apmokėti vienerių metų „Ateities" prenumeratos mokestį.

Meninę programą, paruoštą O. Šulaitienės, pravedė L. Šulaitytė, pristatydama susirinkusiems visus programos atlikėjus. Jų būta nemažai: J. Vilutis deklamavo B. Brazdžionio „Teateina Tavo Karalystė", R. Šulaitytė ir R. Tamošiūnaitė skaitė A. Jasmanto (A. Maceinos) „Velykų rytą", V. Rūbaitė pianu skambino „Preliudą", B. Skopaitė ir D. Vilutytė deklamavo A. Jasmanto „Verbų sekmadienį", R. Vabalaitytė deklamavo A. Jasmanto „Pranašystę", T. ir K. Razmai skambino gitaromis, V. Rūbaitė, B. Skopaitė, J. ir D. Vilučiai, J. ir P. Vingeliai ir T. Tiknius atliko velykine tema Š. Šulaitienės parašytą montažą.

Visi programos dalyviai savo uždavinį atliko gan pasigėrėtinai ir nuoširdžiai, už ką iš klausytojų susilaukė tinkamo įvertinimo — paplojimo.

Už šios šventės pasisekimą padėka tenka: kun. klebonui J. Stankevičiui, kun. dr. K. Trimakui,

J. Arštikys atsisveikina su buvusiom sambūrio narėm: I. Mickutė ir R. Norkutė.

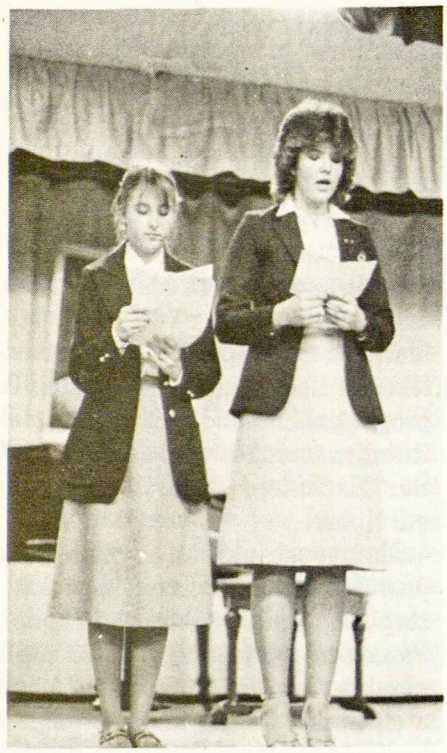

R. Šulaitytė ir R. Tamošiūnaitė

muz. A. Skriduliui, O. Šulaitienei, S. Tamošiūnienei, A. ir V. Laniauskams, V. Norkienei, D. Razmienei, N. Skopienei, I ir V. Tikniams, S. Kisielienei, programos pravedėjai, atlikėjams ir visiems aukotojams bei patarėjams.

Sambūrį globoja: O. Šulaitienė, L. Šulaitytė, dr. P. Kisielius, V. Radvilas ir J. Arštikys (J. Arštikys yra šio sambūrio veiklos pagrindinis koordinatorius ir šios šventės organizatorius. — Red.).

Šventė baigta giesme „Marija, Marija“, prašant ištvermės kovoje už nepriklausomą Lietuvą ir dvasinės stiprybės ateitininkams ne tik viską atnaujinti, bet ir atsinaujinti Kristuje.

Korespondentas

SENDRAUGIŲ SĄJUNGOS CENTRO VALDYBA

Energingo pirmininko Jona Valukonio vadovaujama Ateitininkų sendraugių sąjungos centro valdyba jau ketvirtą kartą buvo susirinkusi planuoti sendraugių uždavinius.

Kovo mėn. 28 d. posėdis įvyko prel. Petro Celiešiaus namuose,

MAS CV narė L. Šulaitytė sveikina Cicero ateitininkus.

kuris pradžioje keletą minučių kalbėjo apie tiesą Jėzaus pasakyme Jono evangelijos 14,6 skirsnelyje: „Aš esu kelias, tiesa ir gyvenimas“. Tiesa yra daikto ir žmogaus proto santykis. Kristus kalba apie tikėjimo tiesą, kuri pasiekiama ne patirtimi, ne pojūčiais, bet iš Dievo ateinančiu spinduliu, atsišviečiančiu žmogaus sieloje. Tikėjimą duoda Dievas, nes žmogaus pasąmonėje yra automatinis veržimasis į Dievą. Jei žmogaus pojūčiai yra visais atžvilgiais tikslūs, tai jie gali geriau suvokti tiesą. Jėzaus mokslas yra iš Tėvo, o jis yra Tėvo mokslo perteikėjas...

Sekretorė Dalilė Polikaitienė ir iždininkė Evangelina Kungienė trumpai pranešė apie savo atliktus darbus. Vicepirm. Saulė Palubinskienė nurodė, kad sendraugių stovykla Dainavoje bus liepos 18-25 dienomis. Ją suruošti sutiko Vytautas Šoliūnas. Jos programos akademinę organizuoja Algis Norvilas. Antroji stovykla rengiama New York skyriaus narių pas pranciškonus Kennebunkport, Maine. Čia programos planuotoju yra Česlovas Masaitis.

Bandyta užbaigti pirmininko pradėtąjį sąrašą knygų, kurios turėtų būti steigsimuose skyrių knygynėliuose. Daugiausia laiko skirta svarstymams, kaip į skyrių veikimą įtraukti jaunuosius akademikus, kaip pritraukti kitus sendraugių šeimos narius, kaip padidinti *Ateities* žurnalo prenumeratorių skaičių, kaip įsteigti jos bei knygų skaitymo būrelius, kaip paįvairinti sendraugių susirinkimus, kad jie pasidarytų įdomūs ir jauniesiems. Nutarta bandyti įsteigti naujus sendraugių skyrius ten, kur galima surasti penkis sendraugius. Tarp kitų jubiliatų nutarta pasveikinti buvusį Senų „Žiburio“ gimnazijos Lazdijuose ateitininkų kuopos globėją kun. dr. Viktorą Pavalkį, šiemet švenčiantį 50 metų kunigystės sukaktį.

Jonas Motiejūnas

MES PAJŪRYJE
Los Angeles

Kovo 13 ir 14 dienomis Los Angeles moksleiviai iškylavo pajūryje. Nuvažiavę pas Palubinskus šeštadienio popietėje, įsikraustėme su visais miegmaišiais ir lagaminais ir, tą atlikę, važiavome į bažnyčią mišiom. Po mišių greit paruošėm reikmenis mūsų susikaupimo vakarui pajūryje.

Ten nuvažiavę ir užkūrę laužą, atsisėdome padiskutuoti temos „Mūsų lietuvybė ir jos ateitis“. Pabaigę rimtą darbą, praleidome vakarą kalbėdami, valgydami, išdykaudami ir grožėdamies tamsiomis bangomis, lūžtančiomis ant pakrančio. Tiktai kai šaltas vėjas mums priminė šiltas lovytes, grįžome į namus. Grįžę skyrėmės kalbėtis arba įlįst į miegmaišius ir pasnausti.

Ryte, pavalgę pusryčius, pastebėjome, kad lijo. Buvome labai nusivylę, kad buvo toks oras, nes buvome planavę dieną pajūryje. Norėdami vistiek aplankyti mūsų mielą pajūrį, lietaus sudrėkinti ten nuvažiavę bėgome per smėlį ir kai kurie net įšoko į vandenį.

Namuose praleidome dieną, klausydami paskaitos apie „Visuomenės herojus“ ir išsiuntinėdami pasveikinimus kitom kuopom.

Milda Palubinskaitė

Ateities vyr. redaktorius aptaria pokongresinę ateitininkų padėtį Los Angeles ateitininkų bendrame susirinkime (iš kairės): sendraugių pirm. Jonas Motiejūnas, kun. dr. Kęstutis Trimakas, dvasios vadas prel. dr. Petras Celiešius, Ignas Bandziulis su ponia.

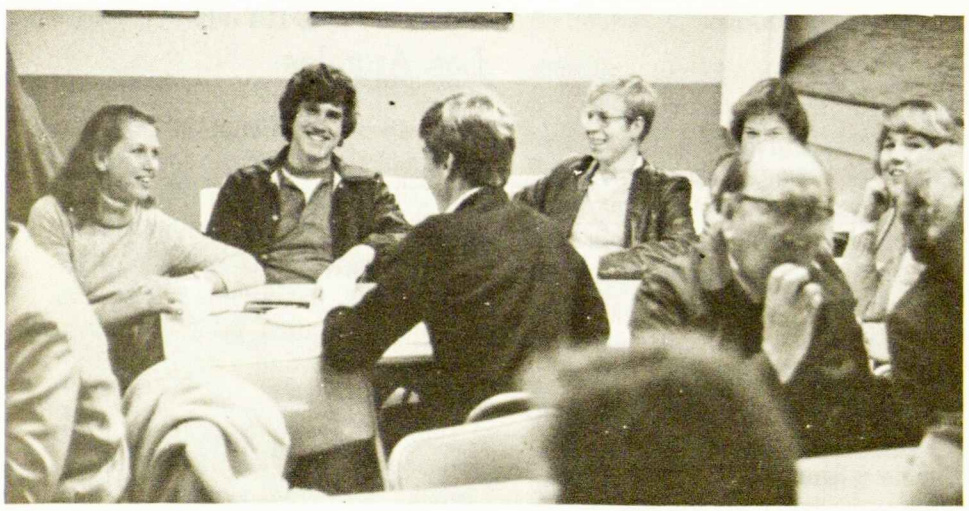

Jaunimo stalas Los Angeles ateitininkų bendrame susirinkime (iš kairės): Vita Polikaitytė, Linas Polikaitis, studentų pirm. Gintaras Grušas, Milda Palubinskaitė (ją beveik užstoja p. Sirutis) ir moksleivių pirm. Ginta Palubinskaitė.

Sendraugių pusratis Los Angeles ateitininkų bendrame susirinkime (iš kairės): Irena Raulinaitienė, Julius Raulinaitis, Dalilė Polikaitienė, Raimonda Kontrimienė ir Saulė Palubinskienė.

POKONGRESINĖS VEIKLOS APŽVALGA

Kęstutis Trimakas pas Los Angeles ateitininkus

Ateities žurnalo vyr. redaktorius kun. dr. Kęstutis Trimakas kovo 31—blandžio 4 vedė priešvelykines rekolekcijas Los Angeles lietuviams. Ta proga pasinaudodami, vietos ateitininkai susitiko su juo balandžio 2 d. Šv. Kazimiero lietuvių parapijos patalpose.

Šiam susirinkimui svečias buvo pasiūlęs temą „Pongresinis laikotarpis: apžvalga, pastabos, kryptis". Paaiškinęs, kad niekur kitur nesuplaukia tiek daug informacijos apie ateitininkų veiklą, kiek jos suplaukia į *Ateities* redakciją, jis nurodė, kad pagal šią informaciją yra pastebimi šie teigiami *Ateities* Jubiliejinio kongreso rezultatai. Kongreso metu buvo sudarytos trijų ateitininkų sąjungų (moksleivių — Chicagoje, jaunųjų — Detroito apylinkėje, sendraugių — Los Angeles) naujos veiklios centro valdybos (tik iš pastarosios *Ateitis* iki šiol sulaukė labai nedaug informacijos). Kongreso įspūdžiais, idėjomis bei vertinimu buvo pasidalyta įvairiuose pokongresiniuose susirinkimuose. Pastebimas didesnis dėmesys maldai susirinkimų metu, ir toliau daug kur rengiamos susitelkimo dienos. Vis dėlto neatrodo, kad veikla būtų pagyvėjusi tautinę kultūrą puoselėjant ar Lietuvos laisvės pastangas remiant (pvz. bent negirdėti, kad būtų steigiami dr. K. Skruspkelio siūlyti knygų skaitymo rateliai). K. Trimakas nurodė, kad studentų kongresinių svarstybų du nutarimai yra siekiami įgyvendinti: tai religinės programos sudarymas ir *Ateities* specialaus studentų numerio išleidimas.

Toliau sekė diskusijos, pasisakymai, klausimai ir atsakymai. Sendraugių sąjungos centro valdybos pirm. Jonas Valukonis pageidavo *Ateityje* išspausdinti kongrese skaitytą Staniškienės paskaitą apie mūsų krikščioniškuosius uždavinius. *Ateities* vyr. redaktorius atsakė, kad visi kongreso pranešimų tekstai spausdinami *Ateityje*

kongreso programos tvarka. K. Trimakui priminus pačių sendraugių neigiamai įvertintas kongresines jų diskusijas, J. Valukonis prašė *Ateityje* atspausdinti gaires diskusijoms vesti. Jonas Motiejūnas klausė, kaip įtraukti į sendraugių veiklą ir vadovavimą jaunuosius akademikus. Dr. Ričardas Kontrimas ilgiau kalbėjo apie identifikacijos krizę jaunuose ateitininkuose. Ji siūlė rengti 4 dienų susitelkimus pažvelgti ne tiek į lietuvišką, kiek į krikščionišką veiklą. Dr. Feliksas Palubinskas pareiškė nuomonę, kad iš sendraugių per daug tikimasi: jie jau ir taip yra apsikrovę darbo, visuomeninės veiklos ir jaunimo globos naštomis.

Kadangi šiame susirinkime dalyvavo ne vien vietos sendraugiai, bet ir nemaža jaunimo — ypač vietos moksleivių ir studentų valdybų nariai, buvo teirautasi ir dėl jų veiklos.

Studentė Vita Polikaitytė pabrėžė, kad kongrese ją daugiausia paveikė studentų svarstybos apie krikščioniškuosius uždavinius. Grįžę iš kongreso, vietos studentai ateitininkai tuoj pat nuskubėjo pas lietuvių parapijos kleboną prel. Joną Kučingį su Staniškienės paskaitos mintimis. Įvyko pokalbis tarp parapijos kunigų ir jaunimo (puikus pavyzdys Lietuviškos parapijos metais! — Red.); klebonas leido jaunimui reguliariai rūpintis lietuviškų pamaldų apeigomis: jaunimas galėjo giedoti, kurti tikinčiųjų maldas, skaityti Mišių skaitinius, tiek vaikinai, tiek mergaitės galėjo nešti kryžių procesijoje.

Moksleivių veiklą apibūdino kuopos pirm. Ginta Palubinskaitė. Šių metų tema yra draugystė. Glaudesniems ryšiams sudaryti kuopos susirinkimai vyksta kas antrą savaitę. Rašomi laiškai kaliniams į Lietuvą, dalyvaujama jaunimo Mišių apiegose, dalyvauta miesto religinėje eisenoje. Moksleiviai iškylavo su jaunučiais ir jauniais. Ginta dar prašė piniginės paramos nupirkti jų vėliavai naują kotą, ką sendraugiai tuoj pat ir pažadėjo. Kuopos globėja mokytoja Marytė Sandanavičiūtė-Newsom pažymėjo, kad moksleivių veikimas yra pasigėrėtinas: jeigu sendraugiai norėtų pasimokyti diskutuoti, turėtų ateiti į moksleivių susirinkimus. Be to, moksleiviams rodomi filmai, skaitomos paskaitėlės. Ji manė, jog neverta vargti dėl jau baigusių jaunųjų akademikų įtraukimo į sendraugių veiklą, o visas pastangas padėti dabartiniams studentams jų veikloje paskatinti ir juos išlaikyti savo tarpe.

V. Polikaitytė siūlė studentus retkarčiais pasikviesti į sendraugių susirinkimus, kad pasidarytų glaudesni tarpusavio ryšiai. Pranas Grušas sendraugiams siūlė organizuoti šv. Rašto skaitymo būrelius drauge su studentais ir moksleiviais. Prel. P. Celiešius siūlė tam reikalui prašyti šv. Rašto specialisto čionykščio kun. dr. Vinco Bartuškos

Sveikinimai

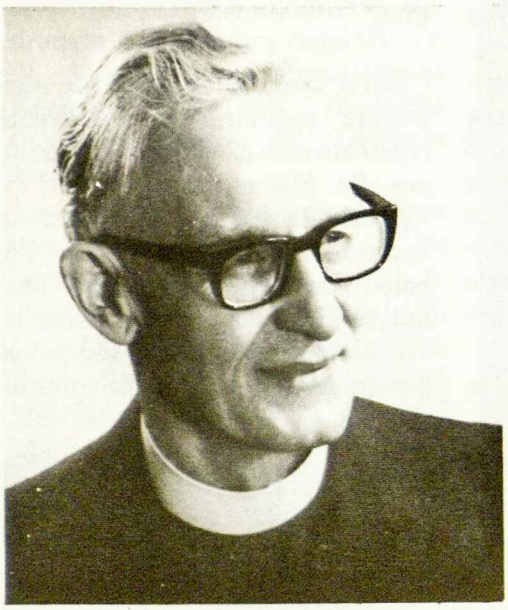

Kun. dr. Juozas Prunskis, *Mūsų Laikraščio, XX Amžiaus, Draugo* buv. redaktorius, daugelio knygų autorius, *Ateities* jaunimo ir kitų konkursų premijų mecenatas, šiais metais gegužės mėn. mini 50 m. kunigystės, o gruodžio mėn. — 75 m. gyvenimo sukaktis. Jubiliatą *Ateities* redakcija nuoširdžiai sveikina.

Kun. Alfonsą Grauslį, Nepriklausomos Lietuvos laikų bei išeivijos *Ateities* žurnalo bendradarbį, jo 80 m. gyvenimo sukaktyje *Ateities* redakcija nuoširdžiai sveikina.

paramos, kuris visą gyvenimą buvo praleidęs jo studijoms. Dalilė Polikaitienė pranešė apie planuojamą sendraugių stovyklą kalnuose Darbo dienos savaitgalį rugsėjo mėn. pradžioje. Jonas Valukonis pasiūlė *Ateities* žurnalui paskelbti konkursą parašyti vaidinimą jaunimui. ASS duotų premijoms reikiamą piniginę paramą. Pasikalbėjimas baigtas Ateitininkų himnu ir bendra nuotrauka. Pasikalbėjimui vadovavo vietos sendraugių pirm. Jonas Motiejūnas. Dalyvavo apie 50 asmenų.

J. Motiejūnas

kant"). Vakare įvyko koncertas, kurį atliko Adelaidės ir Melbourno jaunimas ir Melbourno sendraugiai.

Cicero vysk. M. Valančiaus ateitininkų sambūrio metinė šventė įvyko kovo 20 d. šv. Antano parapijoje. Šv. Mišias atnašavo kun. dr. Kęstutis Trimakas. Pamaldų metu Renata Jiešmantaitė, Rita Rūbaitė, Darius Rūbas ir Rūta Vabalaitytė buvo pakelti į vyr. moksleivių eiles. Po pamaldų įvyko agapė parapijos salėje ir sambūrio nariai,

Los Angeles ateitininkai susitikime su „Ateities" vyr. redaktorium (pirmoje eilėje, iš kairės;: Jonas Motiejūnas, Milda Palubinskaitė, Ginta Palubinskaitė, kun. Kęstutis Trimakas, Vita Polikaitytė, Milda Tomkutė, dr. Feliksas Palubinskas.

TRUMPAI

Australijos ateitininkai vasario 28 d. suruošė Ateitininkų dieną Melbourno Lietuvių namuose. Koplyčioje koncelebracines šv. Mišias atnašavo kun. P. Butkus, kun. Pr. Dauknys, kun. St. Gaidelis ir kun. Pr. Vaseris. Akademijos metu Pranas Pusdešris skaitė paskaitą apie Jubiliejinius metus, *Ateities* ir Ateitininkijos įnašą į Lietuvos kultūrinį gyvenimą. Po akademijos buvo suruoštas simpoziumas „Gyvoji Ateitininkijos tėkmė į ateitį", kuriame dalyvavo Antanas Bakaitis (tema — „Dvasinio atsinaujinimo reikalas"), Juozas Petraitis (tema — „Lietuva ir mes") ir dr. Aleksandras Mauragis (tema — „Gairių ateities veiklai beieš-

paruošti Onos Šulaitienės, atliko meninę programos dalį. Sambūrio globėjai yra Juozas Arštikys, dr. Petras Kisielius, stud. Viktoras Radvilas, Ona Šulaitienė ir stud. Laima Šulaitytė.

New Yorko ateitininkų susikaupimo popietė įvyko kovo 20 d. Kultūros Židinyje. Rekolekcijoms vadovavo kun. Jonas Pakalniškis, Liuda Gudelienė ir Arūnas Čiuberkis.

Chicagos Ateitininkų Židinio tarybos posėdis įvyko kovo 31 d. Tėvų Marijonų vienuolyno patalpose.

Chicagos korp! Giedros suorganizuotos rekolekcijos įvyko balandžio 1-3 d. Tėvų Jėzuitų koplyčioje. Jas pravedė Juozas Vaišnys, SJ.

Chicagos ateitininkai balandžio 4 d. dalyvavo religiniame susikaupime, kurį pravedė kun. Juozas Vaškas, MIC. Susikaupimas įvyko Ateitininkų namuose, Lemont, IL.

Chicagos korp! Gajos susikaupimo valanda įvyko balandžio 4 d. Tėvų Marijonų patalpose. Šv. Mišias atnašavo kun. Vytautas Bagdanavičius, MIC. Po pamaldų pusryčiai ir simpoziumas apie eutanaziją. Simpoziume dalyvavo dr. Kazys Ambrozaitis, kun. Vytautas Bagdanavičius, MIC, adv. Saulius Kuprys, dr. Juozas Meškauskas, dr. Aloyzas Pakalniškis ir medicinos stud. Jonas Prunskis.

Ateitininkų federacijos tarybos posėdis įvyko gegužės 1 d. Ateitininkų namuose, Lemont, IL

Ateitininkų namų pavasario pokylis įvyko gegužės 15 d. Ateitininkų namuose, Lemont, IL.

Hamiltono ateitininkai surengė religinį koncertą paminėti šv. Kazimiero dieną ir Tikinčiųjų dieną. Koncertas įvyko Aušros Vartų bažnyčioje.

JAUNUČIAI-JAUNIAI

Toronto jaunučių susirinkimas įvyko kovo 17 d. Lietuvių Vaikų namuose.

MOKSLEIVIAI

Los Angeles Vyt. Mačernio kuopos susirinkimas įvyko vasario 27 d. Dariaus Vosyliaus namuose. Susirinkimo metu buvo rodomi filmai „How can I not be among you?" ir „A matter of inconvenience". Po jų sekė diskusijos.

Toronto St. Šalkauskio kuopos Gavėnios susikaupimas įvyko kovo 7 d.

Chicagos priemiesčių A. Stulginskio kuopos susirinkimas įvyko kovo 27 d. Venclovų namuose.

Chicagos kun. Alf. Lipniūno kuopos susirinkimas įvyko kovo 5 d. Algio Kazlausko namuose. Susirinkimo metu Tomas Dundzila

kalbėjo apie savo kelionę Lietuvoje. Savo pokalbį pailiustravo skaidrėmis.

MAS CV ruošiami pavasario kursai įvyko balandžio 16-18 d. Dainavoje. Kursų tema buvo „Veikla".

Moksleivių ateitininkų stovykla Dainavoje įvyks birželio 20 d. — liepos 4 d.

STUDENTAI

Los Angeles studentų susirinkimas įvyko kovo 14 d. Jaunimo būstinėje. Susirinkusieji išklausė magnetofoninėje juostelėje įrašytą amerikiečio pranciškono kalbą charizmatikams. Po to sekė pokalbis, kuriam vadovavo Gintaras Grušas.

Chicagos studentų draugovė balandžio 11 d. suruošė velykinius šokius Jaunimo centre.

Clevelando studentai kartu su moksleiviais balandžio 30 d.—gegužės 1 d. suruošė sąskrydį, kurį pravedė iš Chicagos atvykę kun. dr. Kęstutis Trimakas ir Edis Razma.

Studentų ateitininkų stovykla įvyks rugpjūčio 15-22 d. Dainavoje.

SENDRAUGIAI

Philadelphijos sendraugiai kovo 7 d. suruošė šv. Kazimiero dienos minėjimą. Kun. Kajetonas Sakalauskas atnašavo šv. Mišias šv. Andriejaus bažnyčioje ir tai progai pasakė pritaikytą pamokslą. Po pamaldų sekė minėjimas, kurio metu kalbėjo dr. Albinas Šmulkštys, Stasys Rudys ir šv. Kazimiero 500 metų mirties sukakčiai atžymėti komiteto pirm. Vytautas Volertas. Sendraugių skyriaus pirm. Juozas Kananavičius vadovavo minėjimo ruošai.

Chicagos sendraugių skyrius kovo 14 d. suruošė kultūrinę popietę, kurios metu arch. Algimantas Tamašauskas kalbėjo apie Lietuvos gotikos ir baroko paminklus. Pokalbis buvo pailiustruotas skaidrėmis.

Chicagos sendraugių skyriaus balandžio 25 d. kultūrinėje popietėje rašytojas Česlovas Grincevičius skaitė ištraukas iš savo kūrybos.

Rytinio pakraščio ateitininkų sendraugių stovykla bus rugpiūčio 14-21 d. pas Tėvus Pranciškonus Kennebunkport, ME. Stovyklos programą ruošia dr. Česlovas Masaitis.

Los Angeles sendraugių skyriaus naująją valdybą sudaro šie asmenys: J. Motiejūnas (pirm.), A. Audronienė (vicepirm.), R. Bureikienė (Sekr.), P. Grušas (ižd.), J. A. Raulinaitis (narys jaunimo reikalams). Kontrolės komisiją sudaro šie asmenys: J. Kuprionis, I. Medziukas ir F. Palubinskas.

SVEIKINIMAI

Ateities redakcija nuoširdžiai sveikina Rimą ir Elenutę Juzaičius, susilaukus pirmgimio sūnaus Antano Rimo.

Ateities redakcija taip pat nuoširdžiai sveikina Antaną ir Rasą Razgaičius, susilaukus dukrelės Vaivos Kristinos.

Ateities redakcija nuoširdžiai sveikina dr. Petrą Kisielių, jr. įsigijusį medicinos daktaro laipsnį Northwestern medicinos mokykloje, IL. Linkime sėkmės išvykusiam keliems mėnesiams dirbti Afrikoje.

Ateities redakcija taip pat nuoširdžiai sveikina dr. Aloyzą Pakalniškį, įsigijusį medicinos daktaro laipsnį Illinois universiteto medicinos mokykloje. Linkime sėkmės pradedant rezidento praktiką.

UŽUOJAUTA

Liudui Tijūnėliui mirus, *Ateities* redakcija reiškia gilią užuojautą žmonai Liucijai, dukrai Nijolei Motekaitienei ir sūnui Augustinui ir jų šeimoms.

A.a. Simonas Laniauskas (1908-1982) — ekonomistas, mokytojas. Buv. ateitininkų Vytauto klubo pirmininkas, moksleivių ateitininkų centro įgaliotinis anglų zonai 1945-1946 m., Ateitininkų federacijos valdybos narys 1950-1952 m. *Ateities* redakcija reiškia gilią užuojautą žmonai Stasei, dukrai Reginai Šilgalienei su šeima, sūnums Rimantui, Viktorui ir dr. Mariui su šeima, seseriai Agotai Laniauskaitei ir visai Laniauskų šeimai.

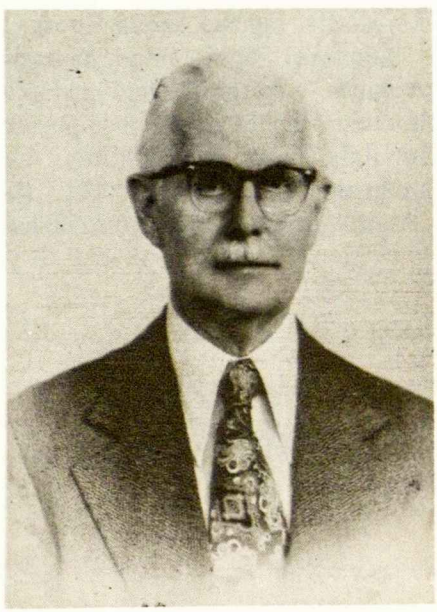

A.a. dr. Balys Paliokas (1898-1982) — ekonomistas, įgijęs doktoratą Jenos universitete. Ilgametis Ateities fondo valdybos, *Ateities* žurnalo mecenatas. *Ateities* redakcija reiškia gilią užuojautą dukroms Indrei Tijūnėlienei ir Austei Vygantienei su šeimomis ir visiems kitiems artimiesiems.

LAIŠKAI

Sveikinimas

Mielieji Australijos Ateitininkai,

Jūsų 1981 m. Suvažiavimo proga sveikiname Jus visus, mūsų ateitininkijos idėjos draugus,-es Australijoje, ir linkime šviesos, įkvėpimo ir stiprybės toli nuo Tėvynės sekti Kristaus idealais, augti Jo dvasia ir visomis galiomis padėti mūsų lietuvių pastangoms siekiant laisvės Tėvynei.

Ateities redakcijos vardu
Kęstutis Trimakas
Ateities vyriausias redaktorius

Šis sveikinimas buvo pasiųstas Australijos ateitininkų suvažiavimui, bet, dėl Australijos pašto streiko kiek pavėlavęs, buvo atspausdintas Tėviškės Aidūose.

Kongresinė Ateitis

Ateitis, 1981 m. Nr. 9-10... Šis dvigubas kongresinis numeris, skirtas X-tam ateitininkų kongresui 1981 m. rugsėjo 3-7 d. Chicagoje. Numerį redagavo A. Zailskaitė. Išdėstė Jonas Kuprys.

Numeris labai imponuojantis. Apimtis — daugiau šimto puslapių. Jau vien dėl to leidinys kongreso atžvilgiu yra paminklinis. Ir kongrese nedalyvavęs, bet šią „Ateitį" pavartęs, gali gana tiksliai orientuotis, kas ir kaip jame vyko. Žurnale randami ne vien tik kongreso programos aprašai, bet ir spausdinami kai kurių paskaitų visi tekstai. Pateikiami jau ir pačių kongreso dalyvių pasisakymai apie praėjusį kongresą. Visus puslapius labai paįvairina puikios kongresinės nuotraukos, iliustruojančios čia pat skaitomus dalykus. Numeris išliekančios, istorinės vertės ne vien tik Ateitininkų Federacijai, bet ir visai šiandieninės mūsų išeivijos įvairiaspalvės veiklos mozaikai.

Draugo kultūrinis priedas, kovo 6

Daugiau dėmesio Marijai

Didžiai malonus redaktoriau,
kun. dr. K. Trimakai!

Ateitis yra Kristocentriška organizacija. Jos šūkis yra — visa atnaujinti Kristuje.

Vis tik, mano supratimu, ypatingu būdu turime šauktis ir Mergelės Marijos, nes gyvename laikais, kada vyksta žūtbūtinė kova su raudonuoju slibinu, pavergusiu mūsų brangiąją tėvynę Lietuvą, o kaip tik Ji yra toji, kuri, Dievo pavedimu, sutriuškins slibino galvą. Jai pergalė yra paties Apvaizdos užtikrinta.

Todėl, sveikindamas Jus, kaip *Ateities* vyriausiąjį redaktorių su garbinga 70 metų žurnalo sukaktimi, norėčiau kartu palinkėti, kad per jo skiltis dažniau negu lig šiol būtų linksniuojamas Mergelės Marijos vardas. Juk ateitininkai turi būti ne tik Kristaus, bet ir Marijos žymūs garbintojai žodžiu, pavyzdžiu ir raštu.

Su nuoširdžiu ateitininkišku sveikinimu jubiliejuje,

Jūsų Kristuje sendraugis
kun. Stasys Gaidelis, S.J.
Hawthorn, Australija

Dėkojame už sveikinimus, linkėjimus ir skatinimą Ateityje *kreipti daugiau dėmesio Jėzaus Kristaus motinai Marijai. Šia proga kreipiamės į mūsų bendradarbius ir kviečiame juos rašiniais padėti kreipti visų mūsų dėmesį į Mariją, kad ji mums padėtų artėti prie josios Sūnaus.*

— *Red.*

Randu *Ateities* žurnalą labai įdomų ir vertingą. Dirbkit taip uoliai ir toliau.

B. Abromaitytė (moksleivė)
Torontas, Kanada

Dėmesys ir padėka jaunimo globėjams

Kas stebi ateitininkų jaunimo veiklą, supranta, kad toji veikla labai priklauso nuo aktyvių jaunimo globėjų: moksleiviams jie labai, labai reikalingi — dažnai būtini; o jaunių ir jaunučių veikla be jų visai neįmanoma.

Pastebėjusi jaunimo veiklių globėjų svarbą bei jų pasišventimą, Ateities *redakcija ėmė stengtis į juos atkreipti dėmesį bei jų pasišventimą įvertinti. Pradžioje rezultatų kaip ir nesimatė.*

Praėjo ištisi metai, kol pirmieji pastangų vaisiai ėmė rodytis Ateities *žurnalo puslapiuose. 1981 m. 3 nr. buvo atspausdintas Vėjo Liulevičiaus rašinys, įvertinantis savo buvusį jaunių būrelio globėją Br. Lukošiūną (už tą rašinį Vėjui buvo paskirta premija* Ateities *jaunimo konkurse).*

Tokių ir panašių jaunimo globėjų pastangų įvertinimo Ateities *redakcija jau kuris laikas ieško ir toliau ieškos. Norime, kad jie pasidalintų su mumis savo idėjom, idealais bei rūpesčiais (kaip Clevelando moksleivių globėja Nijolė Balčiūnienė Nr. 4 ir Los Angeles moksleivių globėja Marytė Sandanavičiūtė-Newsom šiame nr.).*

Prašome patį jaunimą įvertinti savo globėjų pastangas ir jiems parodyti savo dėkingumą. Vienas tokio įvertinimo ir padėkos išreiškimo būdų yra Ateičiai *atsiųsti medžiagos apie juos — jų fotografiją, rašinį apie jų veiklą ar trumpą pokalbį-interviu su jais.*

Kęstutis Trimakas
Ateities vyr. redaktorius

Lietuviškų parapijų metų komiteto atsišaukimas

Mūsų Bažnyčios bei visuomenės vadovai, šių metų pradžioje paskelbę 1982 metus **Lietuviškų parapijų metais,** savo atsišaukime yra pareiškę, kad „visiems... darbams planuoti, derinti ir skatinti sudaromas centrinis iniciatyvos židinys...“ Žemiau pasirašęs komitetas ir yra tasai židinys, kuris kartu su religiniais bei visuomenės vadovais ir institucijomis yra pasiryžęs atlikti eilę darbų, išplaukiančių iš aukščiau minėtų siekinių bei realybių.

Mes suprantame prisiimtų pareigų dydį ir svarbą, bet lygiai suprantame ir visuomenės imlumą bei savo ribotą pajėgumą. Todėl esame pasiryžę ne tiek konkrečiu darbu padėti visoms lietuviškoms parapijoms, kiek atkreipti dėmesį į kiekvienos parapijos svarbą bei reikalingumą. Ne tiek pakeisti kiekvieno lietuvio nusistatymą, kiek atskleisti visiems broliams ir seėms parapijos židinio šilumą religinio, tautinio ir kultūrinio gyvenimo būvyje. Ne tiek pakeisti parapinio socialinio gyvenimo ar liturginių pamaldų tvarką ar prasmę, kiek raginti persunkti ir vieną ir kitą lietuviškosios kultūros lytimis.

Trumpai, šis komitetas nuoširdžiai bandys šiais metais visų lietuvių mintis kuo dažniau nukreipti į lietuviškų parapijų problematiką. Mes lygiai bandysime kuo daugiau lietuvių — asmenų, institucijų, organizacijų įtraukti į konkretų darbą parapijose. Šiose pastangose prašome bei laukiame pagalbos ypatingai iš parapijų klebonų ir kitų kunigų. Taip pat ir parapijų tarybų, vienuolijų, organizacijų ir visų lietuvių. Mes raginame, kad visur, kur tik yra lietuvių parapija arba bent lietuvių kolonija, būtų įkurtas lietuviškų parapijų metų komitetas. Mes kviečiame lietuvius kunigus ir pasauliečius, ypač jaunimą, kelti lietuviškų parapijų laimėjimus ir rūpesčius mūsų spaudoje.

Centrinį komitetą Clevelande sudaro: pirm. Romualdas Bublys, vicepirm. Kęstutis Civinskas, sekr. Nijolė Balčiūnienė, ižd. Eugenijus Šilgalis ir nariai — kun. Juozas Bacevičius, Sesuo M. Corinthia, SSC, Algirdas J. Kasulaitis, Zita Kripavičiūtė, Vacys Rociūnas, Stella Sankalaitė, Stefanija Stasienė ir kun. Kęstutis Žemaitis. Komiteto adresas: R. Bublys, 23430 Harms Road, Richmond Heights, Ohio 44143.

Lietuviškų Parapijų Metų Komitetas

Kuo gi aš būsiu?

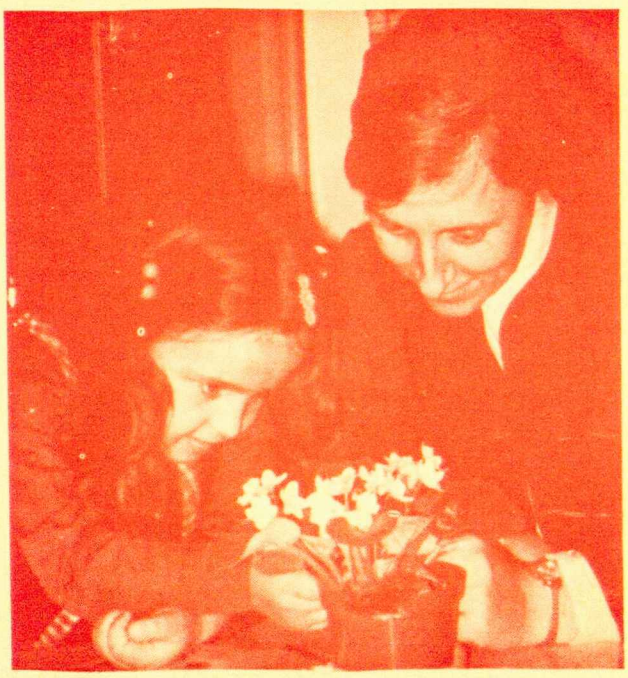

Ar ir Tu ieškai pilnai prasmingo gyvenimo?

Ar norėtum gyventi ir dirbti, kad kitiems būtų šviesiau?

Kristus ir šiandien ieško žmonių, kurie gyventų kitiems.

Jei norėtumėt gauti daugiau žinių apie Nekaltai Pradėtosios Marijos Seseris, prašome kreiptis šiuo adresu: Sesuo M. Margarita, Immaculate Conception Convent, Putnam, CT. 06260. USA.

ALp(LKA)1786
1982, Nr.6

90.725.237